

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 141-1/2024-2

Datum: 26.03.2024

GMS - 264

MESTNI SVET
MESTNE OBČINE MARIBOR

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA 14. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR**

NASLOV GRADIVA: Poročilo o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor za leto 2023

GRADIVO PRIPRAVIL: URAD ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE, ZDRAVSTVENO, SOCIALNO VARSTVO IN RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Sektor za zdravstveno in socialno varstvo

GRADIVO PREDLAGA: Aleksander Saša Arsenovič, župan

POROČEVALEC: Milan KOTNIK, predsednik Sveta invalidov MOM

PREDLOG SKLEPA: Mestni svet se je seznanil s Poročilom o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor za leto 2023 in ga potrdi.

Aleksander Saša Arsenovič
Župan

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA
URAD ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE,
ZDRAVSTVENO, SOCIALNO VARSTVO IN
RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Sektor za zdravstveno in socialno varstvo

Številka: 141-1/2024-2

Datum: 26.03.2024

PODPISNI LIST
PREDLOGA ZA OBRAVNAVO NA 14. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR

Naslov gradiva:	Poročilo o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor za leto 2023
Priloge gradiva (navedba morebitnih prilog):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Glasilo Svet invalidov št. 14 2. Poročilo s sprehoda ob Dnevu mobilnosti invalidov 2023 3. Izjava za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov 2023 4. Objave mediji 40 let CRP Maribor 5. Poročilo o športnih igrah invalidov Maribora 2023 6. Poročilo o športno-rekreativnem srečanju invalidov 2023

Pregledali in parafirali:

Podpisniki	Ime in priimek podpisnika	Pristojen organ	Datum	Podpis tistega, ki podpiše oz. parafira
Gradivo pripravil-a:	ANA MANDL, Strokovni sodelavec VI	UVIZSV	26.3.2024	<i>Ana Mandl</i>
Gradivo pregledal-a vodja organa in morebitni vodja	Brigita GAJZER PLIBERŠEK Vodja urada	UVIZSV	27.3.2024	<i>Brigita Gajzer</i>
NOE:	Lilijana ZORKO, vodja Sektorja za zdravstveno, socialno varstvo			<i>Lilijana Zorko</i>
Gradivo usklajeno s pristojnimi organi (če je gradivo pripravljeno izven MOM):				
Dodatni pregled na predlog pripravljavca	Milan KOTNIK, Predsednik Sveta invalidov	Svet invalidov Mestne občine Maribor	26.3.2024	<i>Milan Kotnik</i>
Gradivo pregledala direktorica MU	Lidija Krebl	Kabinet župana	2.4.2024	<i>Lidija Krebl</i>
Dokument parafiral podžupan: (obkrožite tistega, ki je odgovoren za vaše področje)	Dr. Samo Peter Medved Gregor Reichenberg	Kabinet župana		
Gradivo prejela služba MS v fizični in elektronski obliki	Rosana Klančnik	Služba za delovanje mestnega sveta	3.4.2024	<i>Rosana Klančnik</i>

**POROČILO O REALIZACIJI AKCIJSKEGA
NAČRTA ZA IZBOLJŠANJE ENAKIH MOŽNOSTI
ZA INVALIDE V MESTNI OBČINI MARIBOR
(JANUAR 2024)**

KAZALO

SPREMNA BESEDA ŽUPANA MOM	5
I. UVOD	5
SEZNAM MANJ ZNANIH KRATIC	7
II. PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI	8
1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI	8
1.1. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI.....	8
1.2. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE MESTNIH SLUŽB	9
2. SKRB OBČINE ZA ZDRAVJE	13
2.1. SOFINANCIRANJE IN IZVAJANJE OSNOVNIH IN DODATNIH PROGRAMOV ZDRAVSTVENEGA VARSTVA	13
2.2. SODELOVANJE Z VARUHO BOLNIKOVIH PRAVIC	15
3. POKLICNA REHABILITACIJA	16
3.1. ZAGOTOVITEV DOSTOPNOSTI REHABILITACIJSKIH PROGRAMOV	16
3.2. UREDITEV IN IZVAJANJE ZAKONODAJE	16
3.3. OSEBNA ASISTENCA.....	17
4. STROKOVNO – PODPORNE SLUŽBE	17
4.1. OSVEŠČANJE ZAPOSLENIH O INVALIDIH.....	17
4.2. OSVEŠČANJE POTENCIALNIH SPONZORJEV	18
4.3. INFORMACIJSKA DOSTOPNOST STROKOVNO PODPORNIM SLUŽB	18
4.4. STROKOVNO PODPORNIM PROGRAMI PO PODROČJIH.....	18
4.5. IZGRADNJA STROKOVNIH KAPACITET DRUŠTEV	18
5. DOSTOPNOST	18
5.1. JAVNE POVRŠINE	19
5.2. JAVNE SANITARIJE	19
5.3. PARKIRANJE NA JAVNIH PARKIRNIH MESTIH.....	19
5.4. JAVNI TRANSPORT	21
5.5. TAKSI SLUŽBA	22
5.6. KULTURA	22
5.7. JAVNI SEKTOR.....	22
5.8. JAVNE PRIREDITVE.....	22
5.9. ZASEBNI SEKTOR.....	22
5.10. RAZNO.....	22
6. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE	23
6.1. VSEŽIVLJENJSKO UČENJE.....	23
6.2. RAZVIJANJE KONCEPTA INKLUZIJE	23
6.3. OSVEŠČANJE O INKLUZIJI.....	23
6.4. DOSTOPNOST IZOBRAŽEVANJA.....	24
6.5. UČNA POMOČ.....	24

6.6. USPOSABLJANJE PROSTOVOLJCEV ZA DELO Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI	24
6.7. IZOBRAŽEVANJE DELOVNIH INVALIDOV IZ GOSPODARSTVA IN BREZPOSELNIH DELOVNIH INVALIDOV	24
6.8. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE	24
7. ZAPOSLOVANJE, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST	25
7.1. POVEČANJE ZAPOSLOJIVOSTI OSEB Z INVALIDNOSTJO.....	25
7.2. SPREMINJANJE NEUSTREZNE ZAKONODAJNE UREDITVE	27
7.3. SISTEMATIČNO RAZŠIRJANJE PROMOCIJE DUŠEVNEGA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU MED GOSPODARSKE SUBJEKTE.....	27
7.4. SEZNANJANJE INVALIDSKIH ORGANIZACIJ, DELODAJALCEV IN OSEB, KI DELAJO Z INVALIDI Z ZAKONODAJO	27
7.5. SOCIALNA VKLJUČENOST	28
7.6. OSVEŠČANJE DELODAJALCEV O POTREBAH DELAVCEV Z INVALIDNOSTJO	30
7.7. OSVEŠČANJE INVALIDNIH OSEB O NJIHOVIH PRAVICAH IN OBVEZNOSTIH NA PODROČJU ZAPOSLOVANJA.....	30
7.8. OHRANJANJE IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV V OBČINSKI UPRAVI	30
7.9. VKLJUČITEV OBČINSKE UPRAVE V MREŽO DELODAJALCEV V OKVIRU ZAPOSLOVNE REHABILITACIJE.....	30
7.10. OPOZARJANJE PRISTOJNIH SLUŽB NA OVIRE PRI ZAPOSLOVANJU.....	31
7.11. PODPORNO OKOLJE ZA RAZVOJ PODJETNIŠKIH IDEJ INVALIDOV.....	31
7.12. RAZVOJ NOVIH PROGRAMOV ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV	31
7.13. OMOGOČATI INVALIDOM VKLJUČEVANJE V STORITVE ZAPOSLOVNE REHABILITACIJE NA DALJAVO.....	31
8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE	31
8.1. OSVEŠČANJE	31
8.2. SPODBUJANJE OSEBNE ASISTENCE	32
9. KULTURA.....	33
9.1. VKLJUČEVANJE OSEB Z INVALIDNOSTJO V KULTURNE DOGODKE IN PRIREDITVE..	33
9.2. POBUDA KULTURNIM USTANOVAM.....	34
9.3. SISTEMATIČNO VKLJUČEVANJE UPORABNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI V KNJIŽNIČNE STORITVE	34
9.4. OSVEŠČANJE KADRA O POTREBAH INVALIDOV	35
9.5. INFORMACIJE O DOSTOPNOSTI KULTURNIH DOGODKOV	35
9.6. PODPORA MOM IN SVETA INVALIDOV PRI KULTURNIH PROGRAMIH INVALIDSKIH DRUŠTEV	36
10. ŠPORT IN REKREACIJA.....	38
10.1. SPODBUJANJE AKTIVNEGA NAČINA ŽIVLJENJA INVALIDOV	38
10.2. ORGANIZIRANJE SKUPNIH ŠPORTNIH IN ŠPORTNO REKREATIVNIH DOGODKOV V OKVIRU SIMOM	38
10.3. VZPODBUDITI IN OMOGOČITI MLADIM INVALIDOM UKVARJANJE S ŠPORTOM.....	39
10.4. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI ŠPORTNIH VSEBIN IN OBJEKTOV.....	39
10.5. IZOBRAŽEVANJE ZA TRENERJE INVALIDSKIH ŠPORTOV ZA PRIDOBITEV LICENCE ZA TRENERJA	42

V INVALIDSKIH DRUŠTVIH SE SOOČAJO Z VELIKIM POMANJKANJEM TRENERJEV Z LICENCO ZA POSAMEZNE INVALIDSKE ŠPORTE. NA TEM PODROČJU BO POTREBNO NAJTI USTREZNO REŠITEV, KI JE ŠE NI.....	42
10.6. MOŽNOST TERMINSKEGA ZAKUPA BAZENA ALI DRUGIH ŠPORTNIH KAPACITET...	42
11. RELIGIJA.....	43
11.1. DOSTOP DO VEROIZPOVEDI.....	43
12. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA	43
12.1. VKLJUČITEV DRUŠTEV V PROCES OBLIKOVANJA POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA S STRANI MOM	43
12.2. PODPORA MOM PRI VPLIVANJU DRUŠTEV NA OBLIKOVANJE POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA	43
12.3. ZAGOTAVLJANJE OBVEŠČANJA O POLITIČNIH TEMAH	44
12.4. POSREDOVANJE INFORMACIJ O VOLITVAH IN OMOGOČITI SVOBODNO ODDAJO VOLILNEGA GLASU	44
13. OBČINSKI AKTI.....	44
13.1. SPREMLJANJE NEUSTREZNIH ZAKONSKIH UREDITEV PREKO INVALIDSKIH DRUŠTEV IN ISKANJE MOŽNOSTI ZA NJIHOVO IZBOLJŠANJE	44
13.2. POBUDE ZA SPREJEMANJE IN IZVAJANJE OBČINSKIH AKTOV	44
13.3. PODPORA MOM PRI DAJANJU POBUD IN VPLIVANJU NA SPREJEMANJE ZAKONODAJE NA NACIONALNI RAVNI.....	44
13.4. DOSTOPNOST OBČINSKIH AKTOV V PRIPRAVI	45
14. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA	45
14.1. BREZPLAČNA UPORABA PROSTOROV MOM	45
14.2. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV INVALIDSKEGA VARSTVA.....	45
14.3. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ŠPORTA INVALIDOV	46
14.4. SOFINANCIRANJE ZAPOSILITEV INVALIDOV V PROGRAMIH JAVNIH DEL.....	46
14.5. VSEBINSKA IN FINANČNA PODPORA OSVEŠČANJU JAVNOSTI	46
14.6. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA SVETU INVALIDOV.....	47
15. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA	48
14.1. ZAGOTAVLJANJE STROKOVNEGA KADRA.....	48
14.2. USPOSABLJANJE OBČINSKEGA KADRA.....	48
14.3. USPOSABLJANJE UPRAVNIH DELAVCEV	48
14.4. USPOSABLJANJE IN OSVEŠČANJE DRUGEGA STROKOVNEGA KADRA.....	48
16. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV	48
16.1. PERIODIČNO SPREMLJANJE SPREJETIH UČINKOV	48
16.2. JAVNO OBJAVLJANJE DOKUMENTOV O DELOVANJU SVETA INVALIDOV	49
17. MEDNARODNO SODELOVANJE.....	49
17.1. IZMENJAVA MEDNARODNIH DOBRIH PRAKS.....	49
17.2. PODPORA PRI PRIJAVAH PROJEKTOV S PRIPOROČILI IN PRIJAVA PROJEKTOV SKUPAJ Z MOM.....	50
III. SKLEPNE MISLI.....	50

Avtor fotografije na naslovni strani: Boštjan Keršbaumer (vir: <https://www.visitmaribor.si/si/>)

SPREMNA BESEDA ŽUPANA MOM

Spoštovani.

Pri načrtovanju mesta je izjemnega pomena, da ga ustvarjamo po meri vseh, za vse. Enakopravnost je osnovna vrednota, ustvarjamo pa z željo in vizijo, da se naše meščanke in meščani v mestu počutijo dobro in sprejeto. Tudi v preteklem letu smo izvedli nekaj projektov, na katere smo ponosni in ki bodo olajšali vsakdan.

Maribor je že šestnajst let vključen v projekt Občina po meri invalidov. Tako se že petnajst let trudimo, da bi bilo naše mesto dostopno vsem. Od 400 kilometrov pločnikov jih je približno 300 urejenih za varen dostop invalidov, v naseljih ima večina križišč že spuščene robnike, prehode za pešce, kjer cesto prečka največ ljudi, pa smo opremili z zvočnimi semaforji.

Maister je brezplačno vozilo, ki vozi znotraj cone za pešce, Prostofer omogoča brezplačne prevoze tudi starejšim – tako skušamo gibalno oviranim olajšati njihov vsakdan. Prav tako pa gibalno oviranim mesto nudi brezplačen prevoz v okviru potniškega prometa, na javnih površinah so zagotovljena brezplačna parkirna mesta.

V posebno veselje pa nam je, da smo naposled uspeli uresničiti željo mnogih meščanov in meščank s tem, da smo zgradili težko pričakovano dvigalo v Narodnem domu. Prav tako smo postavili vadbene naprave za starejše in gibalno ovirane na Schreinerjevem trgu na Taboru.

V prihodnost zremo skupaj. Tako je v izgradnji Center Rotovž, ki bo prilagojen gibalno oviranim, tako bo urejeno tudi nabrežje Drave.

Izzivov, ki nas čakajo, se zavedamo. V mestu ostajajo potrebe po javnih sanitarijah za gibalno ovirane, nove predloge in pobude pa z zagonom sprejemamo in obravnavamo. Skupaj namreč lahko bivanje v našem mestu ne le olajšamo, temveč naredimo prijetnejšega za vse.

Aleksander Saša Arsenovič
župan Mestne občine Maribor

I. UVOD

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije se število invalidov povečuje. To je v glavnem posledica staranja prebivalstva, prav tako gre večje število invalidov pripisati pogostejšemu pojavljanju kroničnih bolezni, kot so sladkorna bolezen, srčno – žilne bolezni, rakava obolenja in duševne motnje.

Mestna občina Maribor (v nadaljevanju MOM) je že v decembru 2010 na osnovi dobre realizacije Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mariboru 2010 – 2014 pridobila listino »Občina po meri invalidov.« Mnoge ovire za invalide v MOM so bile z izvedenimi ukrepi odpravljene, mesto in meščani so postali invalidom prijaznejši. Kot nadaljevanje so invalidska društva in organizacije pripravili predloge za Akcijski načrt 2022 – 2027, s katerim bomo ob podpori župana nadaljevali politiko občine po meri invalidov. Prizadevali si bomo, da realiziramo čim več zadanih nalog.

Mestna občina Maribor se zavzema za izvajanje ukrepov, s katerimi bo spodbujala odpravljanje neenakosti, enakovredno vključevanje invalidov ter varovanje in spoštovanje pravic in osebne integritete invalidov. V Akcijskem načrtu 2022-2027 so upoštevani predlogi invalidskih društev za izboljšanje enakih možnosti invalidov. Za uspešno izvajanje zastavljenega Akcijskega načrta je ključnega pomena sodelovanje invalidov in invalidskih društev s strokovnimi službami MOM. Ukrepi se bodo uresničevali postopoma, glede na razpoložljiva sredstva.

Splošni cilj, ki ga želimo doseči z izvajanjem Akcijskega načrta, je doseči tako družbo, da bodo imeli vsi državljani enake možnosti. Mestna občina Maribor je pri zastavljanju svojih ciljev upoštevala mednarodne in nacionalne smernice ter utrip lokalnega okolja, in kot ključne opredelila naslednje cilje:

- zagotavljati arhitekturno, komunikacijsko in informacijsko dostopnost in s tem krepiti enake možnosti samostojnega in neodvisnega življenja invalidov;
- osveščati javnost o potrebah invalidov in dvigovanje ravni zavesti o aktivni vlogi invalidov, njihovih pravic do izenačitve možnosti in do zaščite pred diskriminacijo;
- zagotavljati podporo strokovno podpornih služb pri izvajanju in razvoju programov za vključevanje invalidov v vsa področja družbenega življenja;
- spodbujati medsebojno sodelovanje vseh služb in organizacij, ki pokrivajo življenje invalidov z namenom, da zagotovijo invalidom optimalne pogoje za enake možnosti za neodvisno življenje in vključevanje v družbene procese.

V letu 2009 je bil ustanovljen Svet invalidov MOM, ki ga sestavljajo predstavniki invalidskih organizacij in predstavniki strokovnih služb MOM in je nepogrešljiv posvetovalni organ župana. Svet invalidov skrbi za realizacijo Akcijskega načrta, izvaja koordinacijo med MOM in invalidi, spodbuja aktivnost invalidov in nudi administrativno podporo aktivnostim Sveta. Strokovni sodelavki Društva študentov invalidov Slovenije v Svetu invalidov Mestne občine Maribor vodita delo štirih delovnih skupin in sicer:

- Delovno skupino za zaposlovanje in socialno varnost,
- Delovno skupino za zakonodajo,
- Delovno skupino za dostopnost,
- Delovno skupino za kulturo.

SEZNAM MANJ ZNANIH KRATIC

DS – Delovna skupina
DŠIS – Društvo študentov invalidov Slovenije
FIHO – Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij
MD – Medobčinsko društvo
MDCP – Mariborsko društvo za cerebralno paralizo
MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MDSS – Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih
MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MK – Ministrstvo za kulturo
MOM – Mestna občina Maribor
MS – Mestni svet
MS – Multipla skleroza
MZ - Ministrstvo za zdravje
OA – Osebna asistenca
OTVR - otroci s težavami v razvoju
OZN – Organizacija združenih narodov
PK – Parkirna karta
SIMOM – Svet invalidov Mestne občine Maribor
ŠZM – Športna zveza Maribor
TTO - talna taktilna oznaka
TTVS – Talni taktilni vodilni sistem
UM – Univerza v Mariboru
URI – Univerzitetni rehabilitacijski inštitut RS
UVIZSVRD - Urad za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno, socialno varstvo in raziskovalno dejavnost
ZD AD - Zdravstveni dom Adolfa Drolca
ZDIS – Zveza delovnih invalidov Slovenije
ZOA – Zakon o osebni asistenci
ZRSZ – Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZZRZI – Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov

II. PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI

1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI

V Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide v MOM 2022 - 2027 lahko načrtovane ukrepe na tem področju razdelimo v

1.1. Ozaveščanje in informiranje javnosti

1.2. Ozaveščanje in informiranje strokovnih služb MO Maribor

1.1. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE JAVNOSTI S POMOČJO JAVNIH OBČIL

Svet invalidov MO Maribor je v letu 2023 v sodelovanju z invalidskimi društvi organiziral veliko javnih dogodkov, ki so pripomogli k ozaveščanju občanov. Takšni dogodki so bili Športne igre invalidov, Športno rekreativno srečanje invalidov, Dan mobilnosti invalidov, sodelovanje na Festivalu Lent – Art kamp, Kulturni večer invalidov. S sodelovanjem službe za stike z javnostjo MO Maribor smo na vse prireditve vabili medije, o dogajanju smo obveščali tudi na občinski spletni strani. Mediji imajo pomembno vlogo pri ozaveščanju občanov, saj imajo možnost ozaveščanja najširše javnosti.

INFORMIRANJE PREKO SPLETNE STRANI MESTNE OBČINE MARIBOR

Na spletni strani [Mestne občine Maribor/invalidi](#) sporočamo uporabnikom pomembne informacije, objavljamo vabila na seje sveta invalidov, zapisnike sej, aktualnosti, zanimivosti. Stran je namenjena javnosti, invalidom in strokovnim službam. Glede na predloge uporabnikov si prizadevamo sproti prilagajati vsebino strani.

GLASILO SVET INVALIDOV

V novembru 2023 smo izdali že 14. številko skupnega glasila invalidskih društev in Sveta invalidov MO Maribor. Vsebino glasila so prispevali člani mariborskih invalidskih društev in je raznovrstna, koristna in zanimiva. Glasilo Svet invalidov smo brezplačno razdelili vsem invalidskim in humanitarnim društvom, članom Sveta za starejše in drugim institucijam, na voljo pa je tudi na sedežu MO Maribor. Glasilo smo v elektronski obliki posredovali tudi vsem občinam, prejemnicam listine »Občina po meri invalidov.

Priloga 1: Glasilo Svet invalidov, 14. številka

DELOVANJE INFORMACIJSKE PISARNE ZA INVALIDE

Informiranje občanov na MO Maribor poteka tudi v informacijski pisarni za invalide. Svetovanje je v letu 2023 potekalo telefonsko ali po e-pošti ali osebno.

V letu 2023 so občane najpogosteje zanimale informacije o brezplačnem prevozu za invalide v Mestni občini Maribor in o pridobitvi evropske invalidske kartice ugodnosti.

FESTIVAL LENT – ART KAMP

V okviru Festivala Lent se je tudi v letu 2023 v Mestnem parku odvijal Art kamp. Na Festivalu so uspešno sodelovala tudi mariborska invalidska društva. Društva so se predstavila na izkustvenih delavnicah in s promocijskim gradivom. Invalidi so se aktivno vključevali tudi v predstavitvene aktivnosti ostalih sodelujočih organizacij.

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI – DAN MOBILNOSTI INVALIDOV

V septembru 2023 je v okviru Evropskega tedna mobilnosti potekal že 15. Dan mobilnosti invalidov. Program je bil zelo zanimiv in pester. Na Glavnem trgu v Mariboru je svoja prizadevanja za čim boljšo mobilnost predstavilo 8 mariborskih invalidskih in humanitarnih društev ter 2 strokovni organizaciji.

Prisotne je pozdravil predsednik Sveta invalidov Milan Kotnik, v imenu Mestne občine Maribor pa podžupan Samo Peter Medved, ki je invalide pozdravil s kratkim nagovorom.

Dogodek je moderiral podpredsednik Sveta invalidov Martin Benko, v slovenski znakovni jezik je tolmačila Anja Kotnik.

Predstavniki MD Sožitje Maribor so nas razveselili s plesno točko **»Marko skače«**. Zatem smo si ogledali mini simulacijo evakuacije invalidov s pripomočki za evakuacijo v primeru potresa, požara ali poplave na stopnišču na Glavnem trgu, ki jo je predstavil **Zavod Brez ovir**. Nato je vsako društvo predstavilo svoj način mobilnosti, težave, pripomočke in posebnosti pri premagovanju ovir v vsakdanjem življenju. Predstavili so se **Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor; Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor; Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor; SONČEK – mariborsko društvo za cerebralno paralizo; Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor; Humanitarna organizacija INKONT Maribor; Društvo paraplegikov Podravja; Soča – oprema iz Maribora**. Soča – oprema, ki od novembra 2020 posluje tudi v Mariboru, je predstavila najbolj zanimive novosti na področju tehničnih pripomočkov.

Hkrati je na Ulici heroja Staneta pred občinsko stavbo potekala akcija osveščanja o težavah parkiranja na invalidskih parkirnih mestih **»Pridem takoj«**. Z invalidskimi vozički smo že zjutraj zasedli 5 parkirišč pred občinsko stavbo, na vozičke smo obesili napise **»Pridem takoj, Ne bom dolgo«** in druge najpogostejše izgovore kršiteljev, ki parkirajo na invalidskih parkirnih mestih.

Invalidi so opravili tudi sprehod z oceno dostopnosti poti od Glavnega trga, po Koroški cesti do tržnice in Mesnega paviljona in nazaj. Sodelovali so predstavniki različnih invalidnosti in podali oceno dostopnosti poti. Poročilo s sprehoda bo podano posebej.

O Dnevu mobilnosti invalidov 2023 so poročali tudi mediji. Vabimo k ogledu prispevkov [Net TV](#), [TV Maribor](#).

Invalidi so sodelovali tudi pri drugih dogodkih v okviru Evropskega tedna mobilnosti. Tako so na Smetanovi ulici 18.9. in 19.9.2023 sodelovali pri predstavitvi ovir pri mobilnosti za osnovnošolce in za srednješolce. Dne 21.9.2023 so sodelovali na predstavitvi prilagojenih koles, ki jo je pripravila Projektna pisarna MOM.

Priloga 2: Poročilo s sprehoda ob Dnevu mobilnosti invalidov 2023

IZJAVA ZA JAVNOST OB MEDNARODNEM DNEVU INVALIDOV, 3. DECEMBRU

Svet invalidov MO Maribor je mednarodni dan invalidov, 3.12.2023 obeležil tako, da je medijem posredoval izjavo za javnost, dne 5.12.2023 pa je izvedel slavnostno sejo, na kateri so člani Sveta podali nekaj misli o tem, zakaj je tako pomembno, da imamo invalidi svoj dan.

V izjavi so med drugim poudarili najpomembnejše aktivnosti in dosežke v letu 2023 in pomen delovanja organizacij za invalide, objavljena je bila tudi na spletni strani MOM/Novice.

Priloga 3: Sporočilo za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov 2023

1.2. OZAVEŠČANJE IN INFORMIRANJE MESTNIH SLUŽB

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE INVALIDOV IN STROKOVNIH SLUŽB PREKO SKUPNEGA NASLOVA SVETA INVALIDOV

Svet invalidov MOM neposredno aktivno sodeluje z invalidskimi organizacijami in službami, ki so vključene v projekt **»Občina po meri invalidov«**. Člani liste se lahko preko skupnega elektronskega

naslova Sveta invalidov svet.invalidov@list.arnes.si med seboj ažurno informirajo o pomembnih novicah. Ta način informiranja in osveščanja uspešno uporabljamo pri posredovanju obvestil in novic Sveta invalidov Mestne občine Maribor članom Sveta in strokovnim službam. Člani skupne liste so predstavniki invalidskih društev, ki so vključena v Svet invalidov, predstavniki strokovnih služb in organizacij, ki so pomembni za invalide in zainteresirani posamezniki, ki sodelujejo le občasno ali želijo le biti informirani.

Strokovnim službam in drugim zainteresiranim so vse pomembne informacije, vabila na seje sveta invalidov, zapisniki sej in drugo na voljo tudi na spletni strani [Mestne občine Maribor/invalidi](#).

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE NA RAVNI INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH DRUŠTEV

Za dobro informiranost javnosti storijo največ invalidske organizacije same, saj najbolje vedo, kaj je potrebno sporočiti, katere so posebnosti, ki jih javnost manj pozna. Društva so dobro organizirana in obveščajo javnost o svojih aktivnostih na različne načine; po radiu, na različnih dogodkih, s propagandnim materialom, preko spletne strani, kjer lahko vsak poišče prve informacije o svoji invalidnosti, kje poiskati pomoč, kako se spoprijeti z novo nastalo situacijo. Spletne strani teh organizacij so tudi odličen vir informacij za strokovne službe, ki delujejo na področju invalidske tematike.

V Društvu paraplegikov Podravja so bili na področju ozaveščanja tudi v letu 2023 aktivni. Redno so ažurirali spletno stran društva, ob zborih društva in izvedbi Parabasketa so delili promocijsko in informativno gradivo, s članki so sodelovali v glasilu Zveze »Paraplegik«, informiranje so izvajali na posamičnih svetovanjih in razgovorih. Redno objavljajo na oglasni deski, večkrat pa sodelujejo in ozaveščajo kot gostje v raznih informacijskih oddajah TVS ali TV Maribor. Sodelovali so tudi na Dnevu mobilnosti invalidov, svoje delo in udejstvovanje v športu so predstavili tudi učencem OŠ Sveta Trojica.

V Društvu distrofikov Slovenije, Štajersko – prekmursko poverjeništvo, so bili v letu 2023 zelo aktivni: 5. januarja je bila na BK TV predstavljena življenjska zgodba članice in sodelavke Tee Černigoj Pušnjak, kjer je bilo predstavljeno tudi njihovo društvo, - 6.4.2023 so se udeležili novinarske konference Odbora in Planinec Planinske zveze Slovenije; - 17. in 18.4.2023 se je predsednica udeležila Posveta NSIOS »Spoznamo se med seboj«, ki je potekal v Bohinjski Bistrici. - Predsednica je podala izjavo za TV SLO za oddajo Panorama na temo »V kakšnih razmerah delajo osebni asistenti«; oddaja je bila na sporedu 18.5.2023. - Sodelavci društva so se 11.10. in 18.10.2023 udeležili izobraževanja o komunikaciji,

Člani ZMSS, podružnice Maribor so za informiranje in obveščanje članov in zainteresiranih posameznikov opravljali informiranje ob uradnih urah na sedežu društva, ob dogodkih, ki so se jih udeleževali in preko e-pošte. Osveščanje in informiranje zainteresiranih in javnosti pa so izvajali na več dogodkih. Med drugim so se predstavili na Glavnem trgu ob dnevu mobilnosti invalidov dne 20.9.2023, kjer so o multipli sklerozi osveščali na stojnici od 9. do 12. ure. S prispevkom so sodelovali tudi v 14. številki glasila Svet invalidov, ki je izšlo v novembru 2023.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 za osnovnošolce OŠ Radlje ob Dravi, za dijake v Dijaškem domu Antona Martina Slomška in dijake na dogodku Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, za zaposlene v podjetju Lek ter zaposlene in študente na Univerzi na Primorskem in Novi univerzi izvedli delavnice Izkušnja spreminja. Skupaj z UM so izvedli dogodek Drugačnost bogati.

Obveščanje članstva v MD civilnih invalidov vojn Maribor je v letu 2023 potekalo v glavnem s pomočjo sodobnih medijev (telefon, internet ...) in klasične pošte ter preko skupnega glasila »Naše vezi« Zveze društev vojnih invalidov Slovenije in Zveze civilnih invalidov vojn Slovenije in v glasilu Svet invalidov MOM.

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor poteka informativna dejavnost po različnih poteh in v raznih oblikah. Ob posameznih akcijah člane obveščajo tudi preko mariborske radijske postaje. Članstvo obveščajo s posebnimi zloženkami in koledarčki, kjer predstavijo celoletni program delovanja društva. Tudi v letu 2023 je komunikacija potekala večinoma po telefonu in internetu. Ob tem je pomoč prostovoljnih delavk društva izjemno pomembna, saj člani društva iz prve roke pridobijo vse pomembne informacije, ki jih zanimajo.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor izvaja posebni socialni program informiranja članstva in širše javnosti, saj na obstoječi spletni strani Društva <http://www.dgnp-mb.si/>, ki so jo v letošnjem letu nadgrajevali in družabno omrežje <http://www.facebook.com/drustvo.maribor>, kjer informirajo o vseh aktivnostih društva. Sofinancer je MOM. Vsebinsko pri osvežitvi in nadgradnji obstoječe spletne strani s svojimi idejami in predlogi sodelujejo gluhi in naglušni člani društva. Aktivnosti so potekale kontinuirano skozi celo leto 2023. Ključnega pomena je tudi sodelovanje z mediji. Zato v okviru tega programa sodelujemo s Spletno TV ZDGN Slovenije, RTV Slovenija ter ostalimi mediji (Večer, BK TV, Tele M, Štajerski tednik, RTV SLO-Maribor in RTV Radio Maribor in številnimi različni internetnimi portali), kjer so imeli v letu 2023 skupno več kot 60 objav, intervjujev in člankov, z namenom promocije in informiranja o številnih aktivnostih, ki jih za gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe, njihove svojce ter ostale polnočutne osebe organiziramo v društvu. Za predstavitev društva smo v lastni režiji izdelali in natisnili različne promocijske materiale (slovarček slovenskega znakovnega jezika, zloženke o aktivnostih društva). Letno izide 6x glasilo Naš glas. Na številnih skupnih akcijah v organizaciji Sveta invalidov pa opravljajo promocijo in predstavitve, sodelujemo pa tudi v uredniškem odboru glasila Svet invalidov in delovnih skupinah SIMOM. V ta namen so že zagotovili in bodo zagotavljali tudi v prihodnje:

Sodelovanje lastne ekipe za informiranje in pripravo foto in video prispevkov, izhajanje lastnega glasila Naš glas, promocija in predstavitve na številnih skupnih akcijah v organizaciji.

Z namenom osveščanja širše javnosti o gluhoti in problemih s katerimi se srečuje njihovo članstvo, so vse leto 2023 sodelovali z mediji s skupno 60 objavami in prispevki o življenju v svetu tišine.

Prostovoljci Kinološkega društva za reševalne pse – REPS Maribor so na »razpolago« 24 ur na dan vse dni v tednu (v društvu je včlanjenih 45 članov, od tega 27 vodnikov s psi). Od leta 2021 imajo formirano tudi 12 člansko sekcijo na hrvaškem, ki se je povečala za 6 članov. Od leta 2003-2023 so se udeležili 66 sklicanih intervencij, na katerih je sodelovalo večje število iskalcev različnih organizacij (gasilci, potapljači, policija, krajanji,...).

Reševalne pse smo zaradi njihove izredne socializiranosti vključevali v dodaten humanitarni program: »terapevtsko - podporno druženje z delovnimi psi«: spremljevalno druženje z osamljenimi, bolnimi, otroci in starejšimi ter drugimi ranljivimi skupinami. Imeli so 8 delovnih, sodelovali so na mednarodnih konferencah IRO.

Največji dosežek zadnjih let je bilo 7. mesto na 27. svetovnem prvenstvu Mednarodne organizacije reševalnih psov IRO, ki se je v letu 2023 odvijalo v Avstriji (Stubenberg in Eggendorf). Prvič so imeli na svetovnem prvenstvu tri-člansko ekipo in dosegli najboljši slovenski rezultat. Imamo še nekaj zelo pomembnih dosežkov in sicer: Prvič v vseh teh letih so člani REPS uspeli opraviti tri najtežje preizkušnje s področja iskanja in reševanja ljudi, to je 2 pozitivna preizkusa na IRO MRT FL iskanje pogrešanih oseb v naravi (Kranjska gora) in 1 pozitiven preizkus na IRO MRT T iskanje pogrešanih oseb v ruševini (Dunaj). IRO MRT pomeni: IRO Mission Readiness Test and Reclassification (IRO test pripravljenosti za mednarodno misijo in reklasifikacija); 3. in 5. mesto na SAR-DOG CZ, FITMIN EU WATER CUP, Hracholuski jez – Lipno, kar je še en pomemben dosežek, kajti imamo edino vodnico reševalnih psov v Sloveniji za reševanje iz vode; Na letošnji, že tradicionalno 23. Mednarodni vaji reševalnih psov Ljubljana 2023, v organizaciji DVRPS je ekipa REPS dosegla zavidljivo 3. mesto in samo z dvema članoma, namesto treh. Druga ekipa, prav tako z dvema članoma pa je bila na 8. mestu (med 18 ekipami).

(<https://www.facebook.com/vesna.skrlj/videos/246899961254324>) Tudi na tem področju aktivnosti ugotavljajo, da so po koronskem času znova "zaživel". Udeležba in uspešni zaključki na tekmovanjih (7. mesto na IRO svetovnem prvenstvu) in visoka mesta na mednarodnih izpitih (9x) kažejo na dejstvo, da so člani REPS tudi v času omejitev individualno dobro trenirali in da želja po znanju ni ugasnila – "osvajali" smo tudi tabore reševalnih psov (5x).

V letu 2023 smo se udeležili ene iskalne akcije v Lenartu. Tudi v letu 2023 so obeležili vse mednarodne dneve, ki so namenjeni širjenju splošne razgledanosti za njihovo delovanje (CZ, prostovoljstvo, varstvo živali, reševalnih psov,...). Redno so se pojavljali v medijih, snemali so oddajo O živalih in ljudeh, pojavljali so se v oddajah na POP TV Preverjeno, prispevek na TV Maribor, Planet TV, oddaja na Radio Prvi in drugi.

Osnovno poslanstvo Slovenskega združenja inštruktorjev – centra za šolanje psov pomočnikov SLO – CANIS je izšolati pse za pomoč gibalno in senzorno oviranim osebam. Njihov namen je seznanjati širšo javnost o možnostih, ki jih izšolani psi pomočniki omogočijo osebam s posebnimi potrebami (gibalno, senzorno in mentalno prikrajšanim). Pri tem ima pozitiven učinek že samo druženje s psom, socializiranim in vzgojenim v prijetnega družabnika. Del njihove vzgoje in šolanja smo namenili za priložnosti, ko se družimo z uporabniki, ki so iz kakršnegakoli vzroka prikrajšani za polno življenje v smislu PET terapij (terapevtski psi).

Prisotni so bili na zgodovinskem dogodku v Državnem zboru, kjer se je najvišji politični vrh zavzel za pravice živali. Posvet ZA BOLJŠO PRIHODNOST ŽIVALI v januarju 2023 je organizirala predsednica državnega zbora gospa Urška Klakočar Zupančič. Zelo so veseli omembe psov pomočnikov in terapevtskih psov in ureditev tudi tega področja. Zaključki posveta so zelo vzpodbudni za naša nadaljnja prizadevanja. Skupaj z Zavodom Pet so opozorili na zakonodajno neurejenost terapevtskih psov in psov pomočnikov ter pozvali vse odgovorne k ureditvi področja in zaščiti vseh živali, ki jih vključuje človek v terapevtske namene.

S predstavitvami so sodelovali na številnih dogodkih, npr. Prostovoljsko mesto Maribor, Festival Lent, Festival drugačnosti Slovenj Gradec, Dnevi /Teden mobilnosti v Mariboru, Slovenj Gradcu, Teden otroka z Zvezo prijateljev mladine Maribor, predstavitve na OŠ v Mariboru in Podravju, ter Prekmurju. 2 2 Program »Repki upanja-Šapice z razlogom« so v obliki predstavitev in druženj s psi vodiči slepih, s psi pomočniki za gibalno in senzorno ovirane osebe, s psi spremljevalci ali

terapevtskimi psi – skupaj z otroci iz vrtcev, šolarji, občani, izvajali skozi vse leto. Redno so se pojavljali v medijih v obliki prispevkov, intervjujev, vodijo pa tudi svojo FB stran. Od ustanovitve do danes so izšolali in predali 31 psov vodnikov in pomočnikov ter 9 terapevtskih psov. V šolanju imajo trenutno enega psa vodiča, ki ga bodo predali slepi osebi predvidoma spomladi 2024.

V društvu Sonček – MDCP si ves čas prizadevajo za promocijo društva oziroma ozaveščanje splošne javnosti o življenju ljudi s cerebralno paralizo in sorodnimi invalidnostmi, in v ta namen aktivno sodelujejo v lokalnem okolju. V petek, 6. oktobra 2023, so obeležili Svetovni dan cerebralne paralize. Gre za mednarodno gibanje World CP day, ki je namenjeno ozaveščanju splošne javnosti o življenju oseb s cerebralno paralizo. V Mariboru so dogodek obeležili na Glavnem trgu, kjer so se zbrali člani in podporniki, znanci, prijatelji. O tem so poročali mediji (intervju in prispevek v oddaji TV Slovenija Tele M, informativna oddaja Odmevi, časnik Večer). V sodelovanju z Mestno občino Maribor so v počastitev Svetovnega dneva cerebralne paralize fontano na Glavnem trgu obarvali v zeleno, ki je barva svetovnega gibanja za cerebralno paralizo. V večernih urah so se člani prav tako zbrali v centru mesta in ovekovečili dogodek. Prav tako pa je obeležitev Svetovnega dneva cerebralne paralize potekala vseskozi tudi na družabnem omrežju Facebook. Objave na društveni strani Facebook je dosegla veliko posameznikov in deljenj objav ter všečkov – na ta način so dosegli dodatno množico ljudi, saj so družabna omrežja v zadnjem času postala pomemben medij in deležnik našega vsakdana.

2. SKRB OBČINE ZA ZDRAVJE

V Akcijskem načrtu smo zadane naloge na področju zdravstvenega varstva strnili v 2 točki:

- 2.1. Sofinanciranje in izvajanje osnovnih in dodatnih programov zdravstvenega varstva
- 2.2 Sodelovanje z varuhom bolnikovih pravic

2.1. SOFINANCIRANJE IN IZVAJANJE OSNOVNIH IN DODATNIH PROGRAMOV ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

V invalidskih in humanitarnih društvih za svoje člane s pomočjo sofinanciranja izvajajo številne programe ohranjanja zdravja. V letu 2023 je Mestna občina Maribor na osnovi javnega razpisa »programi za krepitev in ohranjanje zdravja« sofinancirala izvajanje programa za krepitev zdravja. Sredstva v skupnem znesku 36.900 EUR so bila razdeljena 35 različnim društvom, ki so v letu 2023 izvajala 53 različnih programov ohranjanja zdravja. (glej tudi tč.14.2.).

15. 6. 2023 je bil v skupni organizaciji Sveta invalidov in Sveta za starejših izveden posvetu o dostopnosti obravnave pri osebnem zdravniku. Na posvetu so sodelovali predstavniki ZD Dr. A. Drolca Maribor, predstavniki Sveta invalidov in predstavniki Sveta za starejše.

Prav tako se na ravni MČ v MOM izvajajo številne aktivnosti, ki so za udeležence brezplačne, namenjene pa so starejšim in invalidnim občanom. To so bile v letu 2023: predavanja kot so prva pomoč; rekreacijske aktivnosti; predavanja in aktivnosti za izboljšanje zdravja; ustvarjalne delavnice (sodelovanje z Društvom bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor); telovadba za starejše (sodelovanje s Šolo zdravja); telesna vadba občanov s srčno žilnimi boleznimi; 1x mesečno je v MČ na voljo strokovna delavka CSD; predavanja in podpora o demenci (Društvo Alojja); brezplačen program za bolnike s fibromialgijo; brezplačno svetovanje za azbestne bolnike; brezplačne meritve krvnih vrednosti, sladkorja, holesterola.

V Društvu paraplegikov Podravja se pomena krepitve in ohranjanje zdravja zelo dobro zavedajo. Zato so imeli na tem področju tudi v letu 2023 veliko rednih aktivnosti, ki potekajo vsako leto v programih za ohranjanje zdravja v zdraviliščih v Laškem, Pacugu, Moravskih toplicah. Člani pa se lahko udeležujejo tudi obmorsko rekreativnega in klimatskega zdravljenja v Ankaranu in Pineti-Novigrad. Že nekaj let pa uvajajo nove oblike bivanja in ustvarjanja različnih delavnic v Oseku v Slovenskih goricah. Z raznimi predavanji, pripravo zdrave hrane z zelenjavo iz bližnjih kmetij, družabnimi srečanji, s pečenjem ter kuhanjem v kmečki peči ter s samostojnejšim življenjem si paraplegiki pridobivajo nove izkušnje in samozavest. Za izvajanje vseh aktivnosti pa je bistveno izvajanje osebne asistencije. Namen programa ohranjanje zdravja je paraplegiku in tetraplegiku zagotoviti možnost izboljšanja njegovega fizičnega in psihofizičnega zdravja, pridobivanje socialnih izkušenj in novih znanj ter učenje socialnih veščin para- in tetraplegikov, pa tudi njihovih svojcev.

Distrofiki so tista skupina najtežjih invalidov, ki ne more preživljati vsakdanjika brez manjše ali večje fizične pomoči drugega človeka. Napredujoča invalidnost nastaja zaradi ene od oblik kroničnega obolenja, najznačilnejši tehnični pripomoček je invalidski voziček, še posebne težave pa se pojavljajo, ker invalidnost začne nastajati že v otroštvu in le redko v odrasli dobi. Kljub občutnemu upadanju mišične moči ostajajo neprizadete umske sposobnosti in praviloma se ohranjuje drobna motorika prstov, kar vse omogoča opravljanje sodobnih delavnih in drugih tehničnih pripomočkov.

V Društvu distrofikov so na poverjeništvu društva distrofikov dne 18.5.2023 izvedli zoom zdravstveno predavanje za obbolele s HMSN na temo »Ali poznam Hereditarno senzorično-motorično nevropatijo – HMSN obolenje?«; kateri tipi obstajajo, kako poteka diagnosticiranje in kakšni so obeti zdravljenja.; predavanje je izvedla doc. dr. Lea Leonardis, dr. med., organizirali so tudi sklop osmih Zoom delavnic tehnik sproščanja za ALS obbolele. Društvo je na predlog prof. dr. Antona Zupana in dr. Nejca Šarabona iz Univerze na Primorskem sodelovalo v raziskavi "Kratkoročni učinki vibracij na proizvedeno silo, ravnotežje telesa in gibalno funkcijo pri bolnikih z mišično distrofijo".

V letu 2023 je bilo v ZMSS članom podružnice Maribor omogočeno, da so se lahko vključili v obnovitveno, družinsko in skupinsko rehabilitacijo. Nekaterim pa je bila z doplačilom omogočena rehabilitacija - ohranjanje zdravja. Za njihove težje gibljive in negibljive člane imajo v podružnici organizirano individualno fizioterapijo na domu. Program rehabilitacij se je izvajal s ciljem, da lahko oboleli z MS čim dlje in na najboljši možen način ohranjajo telesno in duševno stanje. Vsako sredo v tednu so na podružnici izvajali tudi skupinsko razgibavanje pod vodstvom dipl. kineziologa Simona Jurmića. Te vadbe se je udeležilo od 5 do 10 članov. Enkrat mesečno pa je bilo omogočeno preko zooma izvajanje vaj pod vodstvom Simona. S tem so spodbujali vse člane, da so se lahko preko celega leta aktivno ukvarjali z vajami, ki so najbolj primerne za bolnike z MS.

V MDCIV Maribor so v letu 2023 organizirali štiri kopalne dni z vodeno telovadbo v bazenu hotela Delfin v Izoli. Svojim članom pomagali pri koriščenju kapacitet za ohranjanje zdravja v lasti ZDCIV Slovenije in pri prijavih na zdravstvene terapije v zdravilišča, omogočili so jim kopanje v termah Ptuj in Moravskih toplicah ter v zdravilišču Radenci, v MTC Fontana pa so lahko koristili terapevtske

masaže. Socialno ogroženim članom so pomagali v obliki posebnih socialnih pomoči (pri nakupu prehrane, kurjave, tehničnih in ortopedskih pripomočkov, zdravil, prehranskih dopolnil).

Izvedli so tudi predavanja in praktične delavnice za ohranjanje zdravja. V okviru Usposabljanja za aktivno življenje sta predavatelja Adrijana Dolinar in Rajko Škarič spregovorila o »Pogosto spregledanih ukrepih za povrnitev zdravja«, dr. Barbara Hrovatin pa jim je na zanimiv način predstavila temo »Človek, zdravje in medicina; kaj je zdravje, kako človeka obravnava uradna medicina in kaj je integrativna medicina«.

Na kmetiji Kolarič v Sv. Ani pa so se seznanili z zelišči, spoznali njihov pomen za zdravje in kako jih uporabimo za različne pripravke (čaji, tinkture, sirupi, mazila,...)

Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor s svojo dejavnostjo na tem področju skrbi za zdravje in rehabilitacijo invalidov. V letu 2023 so organizirali kopalni dan v zdravilišču Radenci, koristili so kapacitete ZDIS in lastno počitniško hišico v Moravskih toplicah. V okviru programa za ohranjanje zdravja so organizirali tudi tematska predavanja »Sladkoma bolezen in meritve«, »Holesterolu«, »Pritisk«. Predavanja so potekala v Domu invalidskih organizacij na Trubarjevi 15, Maribor.

Za ohranjanje fizične in duševne kondicije svojih članov organizirajo tudi različne pohode v okviru pohodne sekcije. Teh pohodov je bilo v letu 2023 pet. Za pohode ne izbirajo napornih poti. Tako je mogoče zadovoljiti interese širšega kroga članov društva.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor se je uspešno prijavilo na javni razpis Mestne občine Maribor za sofinanciranje posebnih socialnih programov s področja preventivnih programov varovanja zdravja. Program so izvajali skozi celo leto 2023.

V Sončku – MDCP izvajajo obnovitveno rehabilitacijo z zdravstveno-terapevtskimi kolonijami (ZTK). Tako so v letu 2023 organizirali štiri samostojne zdravstveno terapevtske kolonije za otroke in mladostnike, ki potekajo brez staršev. Vsak udeleženec ima svojega spremljevalca oziroma osebnega asistenta, ki skrbi zanj 7 dni. V letu 2023 so izpeljali en termin v Elerjih, tri pa termine ZTK v Centru M.A.R.E. Rovinj, kjer so uporabnikom ponudili nova doživetja, dopolnjene vsebine, individualen pristop k uporabniku, izvedli so tudi en termin ZTK na Pašmanu. Letošnjih Sončkovih kolonij se je udeležilo okoli 160 udeležencev.

V Društvu distrofikov Slovenije – štajersko – prekmursko poverjeništvu so se tudi v letu 2023 pridružili akciji Gibalno ovirani gore osvajajo (GOGO 2023), izvedeni so bili 3 pohodi (Strunjan, Selo, Star maln, Kal nad Hrastnikom).

2.2 SODELOVANJE Z VARUHO BOLNIKOVIH PRAVIC

Institut varuhinje bolnikovih pravic je leta 2002 ustanovil Mestni svet MOM za potrebe občanov mesta Maribor in občanov statistične regije Podravja. Podlago za delovanje predstavlja Sklep o ustanovitvi varuha bolnikovih pravic in njegovih pristojnosti (MUV, št. 18/01) ter Poslovnik o delu varuha bolnikovih pravic. MS MOM je 24. 2. 2002 za opravljanje funkcije varuha bolnikovih pravic s šestletnim mandatom, imenoval upokojeno profesorico industrijske pedagogike, Magdo Žezlino. Sklep je začel veljati 3. 3. 2002. V letu 2010 je na pobudo varuhinje prišlo do zamenjave in MS je po razpisu za novega varuha izbral Franceta Prosnika, upokojenega magistra klinične psihologije. Varuh je začel svoj mandat s 1. oktobrom 2010. Dne 18. junija 2019 je delo prevzela Lidija Breznik, magistrica socialne gerontologije.

Pisarna varuhinje bolnikovih pravic sprejema osebne pobude in pritožbe bolnikov in njihovih svojcev vsak delovni dan (uradne ure so objavljene na spletni strani Mestne občine Maribor). Za osebne obravnave je zaželena predhodna najava, v ostalih dnevih pa je možno dobiti informacije pri strokovni svetovalki v pisarni varuhinje Manji Habjanič, univ. dipl. prav. ali se naročiti po telefonu (02/2201-634, 02/228-22-23) ali elektronski pošti varuh.bp-mb@maribor.si.

Pisarna varuhinje bolnikovih pravic se nahaja v občinski stavbi na Ulici heroja Staneta 1, v Mariboru. Pogoje za delovanje instituta varuha bolnikovih pravic zagotavlja MOM in nekatere občine statistične regije Podravja, v skladu s sprejetim sporazumom o sodelovanju. Pobudo za začetek postopka pri

varuhinji bolnikovih pravic lahko da vsak, ki meni, da so mu bile z dejanjem ali opustitvijo javnega zdravstvenega zavoda ali koncesionarja kršene pravice. Varuhinja bolnikovih pravic lahko javnim zdravstvenim zavodom ali koncesionarjem naslovi: predloge, mnenja, kritike ali priporočila, ki jih ti obravnavajo in nanje odgovarjajo. Delovno področje varuha bolnikovih pravic zajema obravnavanje pritožb bolnikov zoper potek in posledice zdravljenja ter zaradi neprimerne ali nevljudne odnosa zaposlenih v javnih zdravstvenih zavodih ali pri koncesionarjih. Pri svojem delu je neodvisna in samostojna. Postopek obravnave je za bolnike zaupen in neformalen ter za stranke brezplačen.

Institut varuha bolnikovih pravic je s svojim delovanjem in opozorili na potrebo po enotni pravni ureditvi s področja varstva pacientovih pravic, pomembno vplival na sprejetje Zakona o pacientovih pravicah (Uradni list RS št. 15/2008, 55/2017, 177/20 in 100/22 - ZNUZSZS) in s tem imenovanje zastopnikov pacientovih pravic. Varuh bolnikovih pravic ostaja samostojna lokalna institucija, ki z neformalnim, izvensodnim postopkom zagotavlja učinkovito pomoč bolnikom pri uveljavljanju pravic na področju zdravstvenega in pokojninsko invalidskega zavarovanja.

Varuhinja bolnikovih pravic na področju varstva invalidov zagotavlja pomoč za lažje uveljavljanje pravic iz področja zdravstvenega ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja (pravic do telesne okvare in invalidnine, dodatka za pomoč in postrežbo, invalidske pokojnine,...) V ta namen sodeluje s predstavniki in strokovnimi sodelavci Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, člani invalidskih komisij oz. izvedenskimi organi, zdravniki, predstavniki delodajalcev (uveljavljanje pravice do preložitve in dela s krajšim delovnim časom), društvi invalidov in številnimi drugimi institucijami. V postopku uveljavljanja pravic iz področja invalidnosti pri ZPIZ-u, zagotavlja varuhinja bolnikovih pravic pomoč v obliki svetovanja, informiranja in sestavljanja pritožb zoper izdane odločbe na prvi stopnji, pri čemer ugotavlja, da bolniki slabo poznajo pravne predpise in s tem pravice s tega področja.

V letu 2023 je varuhinja bolnikovih pravic na povabilo zainteresiranih društev oziroma združenj izvedla predavanja, na katerih je predstavila področje dela pisarne varuhinje bolnikovih pravic ter jih seznanila z zakonsko predpisanimi pravicami in pritožbenimi postopki na področju zdravstva in pravic pacientov. Povezovanje z društvi invalidov je potekalo tudi preko sodelovanja na sejah delovnih skupin Sveta invalidov.

Pri svojem delu varuh spremlja in opozarja širšo javnost ter pristojne institucije na težave, s katerimi se srečujejo invalidne osebe.

3. POKLICNA REHABILITACIJA

V akcijskem načrtu smo si kot trajno nalogo zastavili:

- 3.1. Zagotovitev dostopnosti rehabilitacijskih programov
- 3.2. Ureditev in izvajanje zakonodaje
- 3.3. Osebna asistenca

3.1 ZAGOTOVITEV DOSTOPNOSTI REHABILITACIJSKIH PROGRAMOV

Lokalna in državna oblast mora zagotoviti fizično, komunikacijsko in vsebinsko dostopnost rehabilitacijskih programov. Pri tem je pomembno, da sodelujejo tudi delodajalci, ki rehabilitacijo invalida izvajajo v praksi. Potrebne bi bile spodbude, da bi se vključilo dovolj delodajalcev in bi se tako zmanjšala čakalna doba invalida na vključitev v program rehabilitacije.

3.2. UREDITEV IN IZVAJANJE ZAKONODAJE

Vključeni v programe zaposlitvene rehabilitacije ugotavljajo, da ureditev zaposlitvene rehabilitacije in kvot ne naslavlja potreb mladih visoko izobraženih invalidnih oseb. Poleg tega so postopki rehabilitacije predolgi in velikokrat pri osebi iščejo bolj slabosti kot pa njene močne točke in

spretnosti. Treba bi bilo urediti zakonodajo, ki omogoča nediskriminatorno, učinkovito in kvalitetno zaposlitveno rehabilitacijo, ki poteka v obliki zaposlitve vključene osebe.

3.3. OSEBNA ASISTENCA

Za invalide je izredno pomembna storitev OSEBNE ASISTENCE, ki jo za upravičence po zakonu o osebni asistenci zagotavlja država. V obdobju zagotovitve je omogočila marsikateremu invalidu izboljšanje enakih možnosti za vključevanje v družbeno življenje in kvalitetnejše preživljanje prostega časa. Za invalide, ki potrebujejo pomoč manj kot 30 ur tedensko in tako niso upravičenci po Zakonu o osebni asistenci, je zato zelo dobrodošla pomoč na domu in sofinanciranje osebne asistencije s strani MOM, predvsem programi prevozov. Člani društev nujno potrebujejo osebno asistenco pri športno-rekreativnih dejavnostih (plavanje, izleti, družabna srečanja); zato podpirajo in si želijo še vnaprejšnjo podporo (tudi finančno) s strani MOM za izvajanje osebne asistencije.

V Društvu študentov invalidov so tudi v letu 2023 izvajali osebno asistenco za študente invalide in druge upravičence do osebne asistencije po Zakonu o osebni asistenci. Izvajali so tudi prevoze za študente invalide s prilagojenim kombi vozilom. Prevoze sofinancira Mestna občina Maribor.

V Društvu distrofikov Slovenije – štajersko – prekmursko poverjeništvu so v letu 2023 v okviru svojih rednih srečanj na januarskem srečanju obolelim z ALS predstavili pravico do osebne asistencije v skladu z ZOA: kdo so upravičenci OA, kaj zajemajo storitve OA, postopek uveljavljanja pridobitve OA in način izvajanja storitve OA; pravico do OA je predstavila njihova usklajevalka Sabina Zajec. Udeležili so se tudi seje Komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti v DZ na temo »Pravica do osebne asistencije — izvajanje v praksi z vidika države, uporabnikov ter izvajalcev«. Redno so se tudi udeleževali sestankov na MDDSZ v zvezi z reševanjem problematike OA. Prav tako je redno potekalo izvajanje terenskega dela pri uporabnikih osebne asistencije. V letu 2023 se je tudi povečalo število prevozov v okviru programa »prevozi članov«.

Ključnega pomena za gluhe in naglušne starejše ljudi je izvajanje sedmih posebnih socialnih programov v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor. Pri tem izpostavljajo posebni socialni program »Pomoč ostarelim gluhim in naglušnim na domu«, ki ga izvajajo v Društvu s pomočjo treh sodelavcev že od leta 2000 v okviru katerega je trenutno vključeno 30 ostarelih invalidov sluha s širšega območja delovanja našega društva. Sofinancer MOM. Storitve obsega osebno in laično pomoč in pomoč pri vzpostavljanju socialnih stikov ter družabništvo. S pomočjo doniranega (od Elektro Maribor d.d.) vozila pa so tudi v letu 2023 nadaljevali s spremstvi in prevozi članov v društvo z namenom, da jim zagotovijo vključevanje v številne aktivnosti, ki jih organizirajo v društvu.

Sonček – Mariborsko društvo za cerebralno paralizo je vpisano v register izvajalcev osebne asistencije pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Trenutno ima društvo zaposlenih 220 osebnih asistentov, ki nudijo pomoč in podporo 107 uporabnikom.

4. STROKOVNO – PODPORNE SLUŽBE

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 4.1. Osveščanje zaposlenih o invalidih
- 4.2. Osveščanje potencialnih sponzorjev
- 4.3. Informacijska dostopnost strokovno podpornih služb
- 4.4. Strokovno podporni programi po področjih
- 4.5. Izgradnja strokovnih kapacitet društev

4.1. OSVEŠČANJE ZAPOSLENIH O INVALIDIH

V letu 2023 so aktivnosti osveščanja strokovnega kadra večinoma potekale na daljavo, obveščanje je potekalo tudi preko e-pošte. Osveščanje je potekalo tudi na skupnih dogodkih Sveta invalidov,

npr. Športne igre invalidov, Dan mobilnosti invalidov ter na posvetih v organizaciji ali soorganizaciji Sveta invalidov (npr. Posvet o dostopnosti do osebnega zdravnika).

4.2. OSVEŠČANJE POTENCIALNIH SPONZORJEV

Mestne službe so po potrebi v pomoč in podporo pri iskanju dodatnih sredstev za izvajanje programov društev v obliki pomoči pri prošnjah za sponzorska ali donatorska sredstva za invalidska društva. To zajema predvsem pomoč pri pridobivanju ustreznih kontaktov, vsebinska in administrativna pomoč. Pomoč MO Maribor in Sveta invalidov pri ozaveščanju sponzorjev je nujno potrebna ob akcijah ozaveščanja in se nudi predvsem pri delu skupin Sveta invalidov, v katere so strokovni delavci občine vključeni. V letu 2023 smo tovrstno pomoč zagotovili pri izvedbi Športno – rekreativnega srečanja invalidov.

4.3. INFORMACIJSKA DOSTOPNOST STROKOVNO PODPORNIM SLUŽBAM

Mestna občina Maribor nudi na [občinski spletni strani](#) vse informacije tako za občane, kot za strokovne službe v MO Maribor. Objavljeni so tudi obrazci potrebnih vlog za posamezne službe. Dodatna pojasnila in pomoč so na voljo pri informatorju, v informacijski pisarni za invalide, informacijski pisarni za starejše ali pri pristojnem uradniku. V letu 2022 je bila spletna stran prenovljena. V letu 2023 smo upoštevali tudi predloge za izboljšanje, kar bomo nadaljevali tudi v bodoče.

4.4. STROKOVNO PODPORNIM PROGRAMI PO PODROČJIH

MOM je tudi v letu 2023 sofinancirala in vsebinsko podprla neobvezne socialne, zdravstvene, športne in druge programe lokalnega pomena (gl. tč. 14.2.). Financira tudi delovanje Sveta invalidov, ki je bil ustanovljen v okviru projekta »Občina po meri invalidov« in skrbi za izvajanje Akcijskega načrta za izboljšanje enakih možnosti invalidov v MO Maribor. V letu 2023 je bilo za delovanje Sveta invalidov namenjenih 12.500 evrov, realiziranih pa 11.900 EUR.

4.5. IZGRADNJA STROKOVNIH KAPACITET DRUŠTEV

V invalidskih društvih zaradi pomanjkanja sredstev praviloma delujejo prostovoljci invalidi ali svojci vključenih invalidov. MOM podpira izobraževanje kadra v invalidskih društvih tako, da nudi potrebne informacije, prostore za izvajanje in finančno podporo s sofinanciranjem programov društev.

5. DOSTOPNOST

Na področju dostopnosti si je Mestna občina Maribor zadala naloge za ureditev dostopnosti na področjih:

- 5.1. Javne površine
- 5.2. Javne sanitarije
- 5.3. Parkiranje na javnih parkirnih mestih
- 5.4. Javni transport
- 5.5. Taksi služba
- 5.6. Kultura
- 5.7. Javni sektor
- 5.8. Javne prireditve
- 5.9. Zasebni sektor
- 5.10. Razno

5.1. JAVNE POVRŠINE

V Mestni občini Maribor smo v letu 2023 uredili naslednje javne površine:

- Volodjeva ulica (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 250m)
- Križišče Medvedova-Vrbanska (sanacija križišča z ureditvijo spustov in taktilnih oznak)
- Šentiljska pri hišni številki 161 (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 290m)
- Cesta proti Žavcarju faza VI (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 310m)
- Focheva ulica-del (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 80m)
- Kamniška graba (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 110m)
- Trčova 1 (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 210m)
- Kettejeva ulica (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 110m)
- Ulica Roberta Kukovca (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 150m)
- Streliška cesta-del (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 100m in spustitev robnikov)
- Slomškov trg pri vhodu v SNG (sanacija asfaltne površine v dolžini cca 55m)
- Podaljšek Lavričeve ulice (nova asfaltna površina v dolžini cca 40m)
- Taktilne oznake na nekaj prehodih za pešce
- Spust robnikov na območju občinskih cest
- Izvedba 6 PM za parkiranje invalidov na območju občinskih cest MOM (Krekova, Trubarjeva, Valvasorjeva, Moše Pijada, Ul. heroja Šlandra, Frankolovska)

Predsednica Delovne skupine Sveta invalidov za dostopnost je sodelovala pri urejanju dostopnosti pri prenovi Lenta: 16. 12. 2022 in 9. 5. 2023 Pregled načrtov prenove z vidika univerzalne dostopnosti in pregled terena; 16. 3. 2023 zoom srečanje – pregled stavb v javni rabi v navezavi z Lentom in Koroško cesto; 9. 5. 2023 Podani predlogi za izvedbo talnega taktilnega vodenja za slepe in slabovidne in pregled ter testiranje predlaganih tlakov; avgust in september 2023 dopisovanje v zvezi z urejanjem taktilnega vodenja na Lentu.

18. 10. 2023 je bil podan ugovor na neupoštevanje podanih predlogov.

5.2. JAVNE SANITARIE

Svet invalidov nenehno opozarja na pomanjkanje javnih sanitarij za invalide v mestu, predvsem v centru mesta, pa tudi v objektih, ki se obnavljajo ali na novo gradijo s financiranjem ali sofinanciranjem lokalne skupnosti. Žal se naše pobude premalo upoštevajo, saj na obnovljenem Lentu ni prilagojenih sanitarij za invalide. Smo pa bili uspešni z našimi pobudami pri obnovi Dvorane Tabor, prav tako bodo prilagojene sanitarije v novem Centru Rotovž.

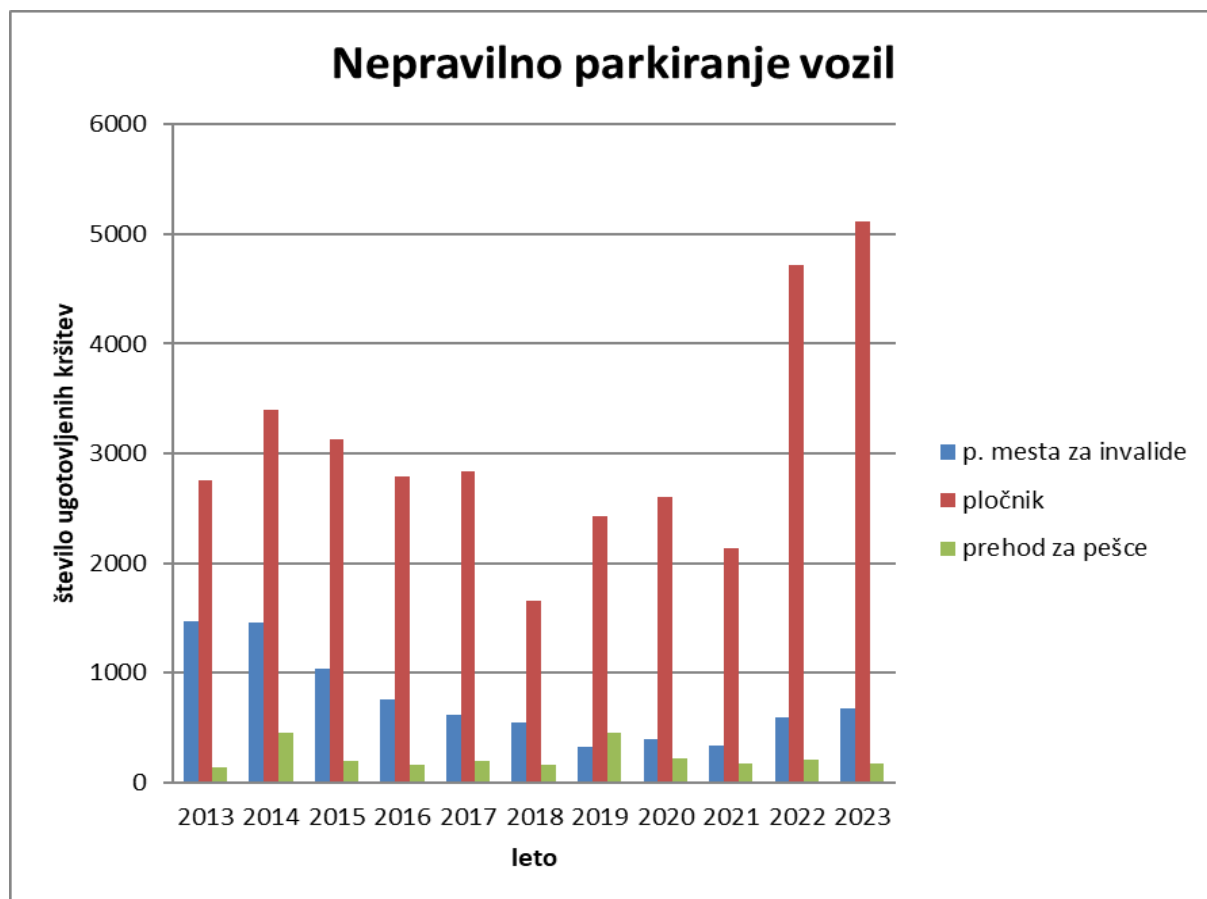
5.3. PARKIRANJE NA JAVNIH PARKIRNIH MESTIH

V Medobčinskem redarstvu Maribor so v sklopu rednega nadzora nad ustavljanjem in parkiranjem vozil poseben poudarek namenili tudi nadzoru nad upravičenostjo parkiranja na mestih, rezerviranih za parkiranje upravičencev do invalidske parkirne karte. V letu 2023 je bilo v Mestni občini Maribor zaznanih 670 tovrstnih kršitev, zoper vse kršitelje pa je bil uveden postopek o prekršku. Za večino tako nepravilno parkiranih vozil je bila odrejena tudi odstranitev vozila (odvoz s kraja prekrška). V primerjavi s preteklimi leti trend ugotovljenih kršitev narašča, kar pripisujejo v glavnem dejstvu, da so povečali število zaposlenih občinskih redarjev in posledično temu tudi izvedli več nadzorov.

Občinski redarji Medobčinskega redarstva Maribor so izvedli tudi 5.112 ukrepov zoper tiste kršitelje, ki so vozila nepravilno parkirali na pločniku ter 171 ukrepov zoper kršitelje, ki so svoja vozila nepravilno parkirali na prehodih za pešce, s čimer so prav tako ovirali in ogrožali mobilnost invalidov in ostalih pešcev ter najšibkejših udeležencev v cestnem prometu.

Medobčinsko redarstvo je izvedlo tudi več nadzorov nad upravičenostjo parkiranja na mestih za invalide v sodelovanju s Policijo. Kot vsako leto, so tudi v letu 2023, v obdobju mednarodnega dneva invalidov, izvedli poostren nadzor na območju Mestne občine Maribor. V času poostrenega nadzora, ki je trajal med 27. 11. 2023 in 10.12. 2023 so obravnavali 652 kršitev nepravilnega parkiranja, od tega 29 na mestih, rezerviranih za invalidne osebe.

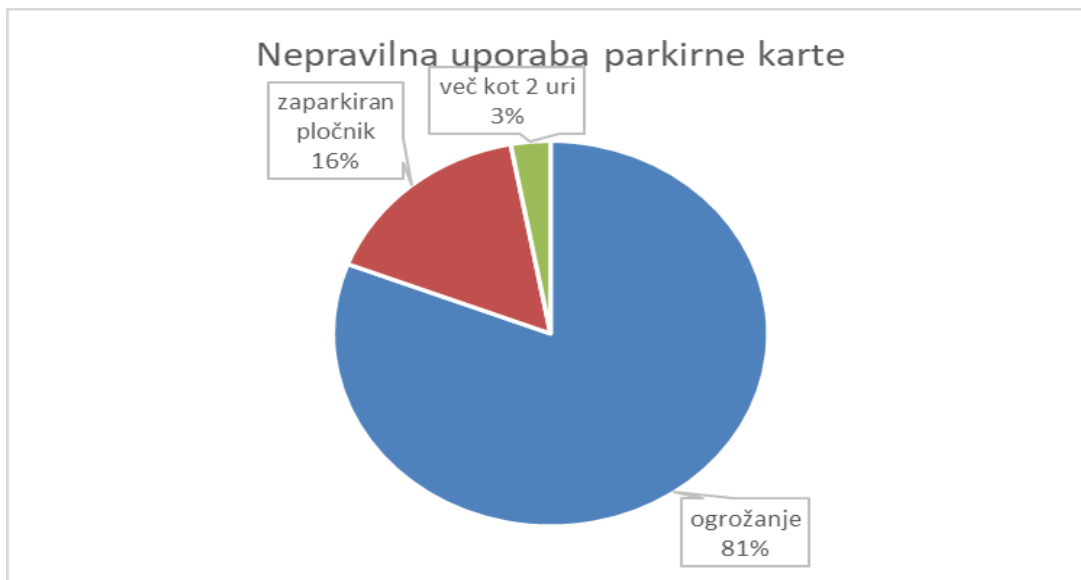
Slika 1: Grafikon števila kršitev:

Na sliki 1 je prikazano gibanje števila ugotovljenih kršitev od leta 2013 do leta 2023 na območju Mestne občine Maribor. Opažen je splošni upad ugotovljenih kršitev po letu 2014 ter porast od leta 2022 naprej, saj smo z bistveno več zaposlenimi redarji opravili bistveno več nadzorov. Še vedno preveč voznikov neupravičeno zaseda mesta, rezervirana za parkiranje invalidov ob trgovskih centrih, še slabše pa je ugotovljeno stanje nedovoljenega parkiranja na pločnikih.

Med delom občinski redarji ugotavljajo tudi posamezne primere zlorab parkirnih kart in tudi posamezne primere domnevno ponarejenih parkirnih kart. V takih primerih redarji ravnajo v skladu s pooblastili in v skladu z Zakonom o prekrških. V letu 2023 smo obravnavali 4 prekrške s področja zlorabe parkirne karte, obravnavali pa smo 68 prekrškov nepravilne uporabe parkirne karte. Od tega je 55 uporabnikov parkirne karte ogrožalo ostale udeležence v prometu, 11 uporabnikov parkirne karte je parkiralo na pločniku tako, da je zaparkiralo celoten pločnik, 2 uporabnika parkirne karte pa sta parkirala nepravilno več kot dve uri (grafični prikaz v sliki 2).

Slika 2: Grafikon kršitev nepravilne uporabe parkirne karte v letu 2023:

Tudi na policijski postaji Maribor I so v letu 2023 opravili 2 nadzora cestnega prometa " Nadzor nad upravičenostjo parkiranja na mestih namenjenih invalidom". Eden izmed teh je bil opravljen 3. 12. 2023, na Mednarodni dan invalidov.

Ukrepe zoper kršitelje so izvajali tudi v okviru rednega dela. Zaznali so 13 kršitev (6 več kot leta 2022), ko so vozniki neupravičeno parkirali na mestih, rezerviranih za invalide.

V septembru 2023 so bile izvedene aktivnosti "Varna šolska pot" na Medobčinskem društvu slepih in slabovidnih Maribor.

5.4. JAVNI TRANSPORT

Na območju Mestne občine Maribor lahko invalidne osebe, ki izpolnjujejo pogoje, pridobijo pravico do pridobitve brezplačne vozovnice na vseh mestnih avtobusih na območju MOM za invalidne osebe in njihove spremljevalce. Brezplačen prevoz z mestnimi avtobusi in s krožno kabinsko žičnico je omogočen večini invalidov s stalnim prebivališčem na območju MOM.

Na Mestni občini Maribor smo v letu 2023 izvedli:

- Prestavitev vitrin na avtobusnih postajališčih oziroma v nadstrešnicah za boljšo dostopnost do voznih redov
- Nakup nizkopodnih električnih avtobusov
- Postavitev novih avtobusnih postajališč in nadstrešnic s taktilnimi oznakami
- Vzpostavitev aplikacije Mmobilnost za obveščanje o prihodih avtobusov v realnem času
- Posredovanje informacij Marpromu glede konkretnih potreb invalidov po nizkopodnih avtobusih za konkretne povezave

Tudi Svet invalidov MOM je v letu 2023 dajal predloge in pobude glede urejanja mestnega potniškega prometa.

1. 2. 2023 so pozvali invalidske organizacije in njihove člane za testiranje digitalne dostopnosti mobilne aplikacije za Mestni potniški promet v Mariboru

6. 2. 2023 je bil poslan dopis na Urad za komunalo, promet in prostor MOM v zvezi z urejanjem univerzalne dostopnosti postajališč za mestni potniški promet

23. 6. 2023 so bili podani predlogi na Marprom za zagotavljanje univerzalne dostopnosti pri prenovi informacijske pisarne za potnike.

7. 8. 2023 je bil podan odgovor na poizvedbo Zagovornika načela enakosti v zvezi z dostopnostjo avtobusov in avtobusnih postaj za osebe z invalidnostmi - Poizvedba Zagovornika načela enakosti glede dostopnosti prevoza v cestnem in železniškem prometu za senzorno ovirane ljudi

5.5. TAKSI SLUŽBA

Žal v Mariboru še nimamo taksi vozila, prilagojenega za invalide. Med izvajalci taksi službe tudi ni interesa za prilagoditev vozil.

5.6. KULTURA

Velikega pomena je dostopnost kulturnih ustanov. Zato je izrednega pomena izgradnja novega Centra Rotovž, v katerega bo umeščena knjižnica in razširjene aktivnosti za vse občane.

V Mariborski knjižnici Maribor so z namenom, da bi nova osrednja knjižnica v Centru Rotovž upravičila naziv Maribora, »mesta po meri invalidov«, v letu 2023 v proces snovanja Centra Rotovž vključili invalidska društva., ki so jim pomagala pri iskanju ustreznih rešitev za invalide. Izpostavili bi Društvo študentov invalidov, kjer so jim pomagali z dragocenimi nasveti, med drugim tudi o opremi za osebe z okvaro vida. Predsednica delovne skupine Sveta invalidov za dostopnost je sodelovala pri urejanju dostopnosti Centra Rotovž: 25. 1. 2023 je potekalo dopisovanje v zvezi z arhitekturno dostopnostjo; 5. 9. 2023 je bil sestanek glede tehnične opreme za zagotavljanje storitev v knjižnici Rotovž; 8. 9. 2023 pa je bil pripravljen popis potrebne tehnične opreme.

5.7. JAVNI SEKTOR

V decembru 2022 je bilo predano namenu dvigalo v Narodnem domu Maribor. Ta pridobitev je velikega pomena za invalide, saj je Narodni dom priljubljena in pogosta lokacija za organizacijo slavnostnih dogodkov, tako v invalidskih društvih kot MOM in ostalih organizacij. Vgradnja dvigala je bila izvedena na pobudo invalidov iz Sveta invalidov, ki so tudi prisostvovali svečani otvoritvi. Svet invalidov si bo prizadeval, da se realizira še več podobnih pobud invalidov.

5.8. JAVNE PRIREDITVE

Svet invalidov MO Maribor je tudi v letu 2023 organiziral več javnih skupnih prireditev invalidov z namenom spodbujanja socializacije, vključevanja in medsebojnega druženja invalidov. V vseh javnih prireditvah v organizaciji MO Maribor ali Sveta invalidov MO Maribor je bila zagotovljena dostopnost, tolmač slovenskega znakovnega jezika, MOM je tudi finančno in organizacijsko omogočila izvedbo dogodkov. V letu 2023 smo organizirali že 14. Športne igre invalidov Maribora, 10. Športno rekreacijsko srečanje invalidov, 14. Dan mobilnosti invalidov in 12. Kulturni večer invalidov.

S ciljem, da se dostopnost zagotovi na vseh javnih prireditvah, Svet invalidov Mestne občine Maribor in mariborska invalidska in humanitarna društva ob podpori MO Maribor izvajajo ozaveščanje javnosti, športnih in kulturnih ustanov in podajajo predloge za odpravo morebitnih ovir. Pogosto je velika ovira za udeležbo odsotnost prilagojenih sanitarij.

Veliko povečanje dostopnosti pomeni tudi zagotavljanje brezplačnega prevoza v mestnem avtobusnem prevozu invalidom in njihovim spremljevalcem.

5.9. ZASEBNI SEKTOR

Svet invalidov Mestne občine Maribor daje pobude za izboljšanje dostopnosti, ki so večinoma dobro sprejete, zelo dobre izkušnje imamo s kulturnimi ustanovami. Naše pobude so dobro sprejete, realizacija pa je največkrat odvisna od razpoložljivih sredstev tudi v zasebnem sektorju.

5.10. RAZNO

Za namen udeležbe članov Sveta invalidov in delovnih skupin na seminarjih, konferencah in za ogled dobre prakse bo MO Maribor tudi v letu 2023 namenila 1.000 EUR.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 sodelovali pri oceni dostopnosti in oblikovanju predlogov za izboljšanje dostopnosti stavbe Nove univerze v Ljubljani. Preko Delovne skupine za dostopnost SIMOM so sodelovali pri organizaciji in izvedbi dogajanja ob Dnevu mobilnosti invalidov 2023.

6. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 6.1. Vseživljenjsko učenje
- 6.2. Razvijanje koncepta inkluzije
- 6.3. Osveščanje o inkluziji
- 6.4. Dostopnost izobraževanja
- 6.5. Učna pomoč
- 6.6. Usposabljanje prostovoljcev za delo z otroki s posebnimi potrebami
- 6.7. Izobraževanje delovnih invalidov iz gospodarstva in brezposelnih delovnih invalidov
- 6.8. Osveščanje in informiranje

6.1. VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Mestna občina Maribor je tudi v letu 2023 spodbujala vseživljenjsko učenje ranljivih skupin občanov s sofinanciranjem programov invalidskih in humanitarnih organizacij.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 za zaposlene na Univerzi v Mariboru, Univerzi v Ljubljani, Novi univerzi ter na samostojnih visokošolskih zavodih izvedli številna predavanja in delavnice s področja podore študentom s posebnimi potrebami in oblikovanja vključujočega študijskega okolja. Sodelovali so tudi na dogodkih za svetovalne delavce na srednjih šolah, ki dijake s posebnimi potrebami usmerjajo v študij. Prav tako so v sodelovanju z Univerzo v Mariboru pripravili smernice v okviru Svetovalne točke in celostne podpore študentom.

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor nadaljujejo z osveščanjem javnosti in zagotavljanjem pogojev (brezplačna uporaba društvenih prostorov) za izvedbo izobraževalnih tečajev učenja slovenskega znakovnega jezika, ki se jih letno udeležuje vedno več polnočutnih udeležencev. Tako so skozi predavanja in z lastnimi izkušnjami gluhih in naglušnih udeležencev prikazali številnim polnočutnim udeležencem problematiko invalidov sluha, komunikacijske ovire ter življenje v svetu tišine. Povratne informacije so bile vedno zelo spodbudne in jim dale vedeti, da so s tovrstnim sodelovanjem in predstavitvami uspešno predstavljali **svet tišine**. V letu 2023 so predstavili gluhoto in slovenski znakovni jezik na treh srednjih šolah in eni fakulteti.

6.2. RAZVIJANJE KONCEPTA INKLUZIJE

Podpiramo prizadevanje za koncept »Ena šola za vse«, da bi bili šolski izobraževalni sistemi pod eno streho, v enem objektu/šolskem paviljonu, ne glede na programe osnovnošolskega izobraževanja (reden OŠ program, prilagojen OŠ program, posebni oddelki vzgoje in izobraževanja), kar bi omogočalo druženje in interakcijo otrok pri dejavnostih, kjer je socialna vključenost smiselna.

6.3. OSVEŠČANJE O INKLUZIJI

Organiziranje posvetov na temo inkluzije, predstavitev izkušenj dobrih praks iz tujine, osveščanje pedagoških delavcev in učencev o invalidih in predstavitev etičnega kodeksa obnašanja do oseb s posebnimi potrebami. Vse zadane aktivnosti se izvajajo na ravni invalidskih organizacij, po potrebi Svet invalidov podpre posamezna prizadevanja in pobude.

V društvu Sonček – MDCP jim je uspelo organizirati konferenco Zveze Sonček na temo "Ena šola za vse", ki je potekala 18. oktobra 2023 v Mariboru, v Hotelu City. Priložnost je bila 40 let delovanja Zveze Sonček. Na konferenci so sodelovali priznani slovenski strokovnjaki s področja inkluzivnega šolstva, dodatna vrednost konferenci pa je bil prispevek tujega predavatelja iz organizacije EASPD, Timotheya Guiliana, ter direktna vključitev na konferenco ravnateljice priznane in nagrajene inkluzivne šole iz Londona. Konferenco je povezovala predsednica Zveze Sonček, dr. Jasna Murgel.

6.4. DOSTOPNOST IZOBRAŽEVANJA

Za dostop invalidov do izobraževanja brez diskriminacije je primarno potrebna arhitekturna dostopnost, materialna in socialna dostopnost, vsebinska dostopnost(po potrebi zagotoviti asistenta, tolmača za gluhe, zagotoviti uporabo IKT tehnologije za nemoteno spremljanje učne snovi za vse kategorije invalidov), informacijska dostopnost. Mestna občina Maribor omogoča pridobitev brezplačne vozovnice tudi za osebe s stalnim prebivališčem na območju Mestne občine Maribor, usmerjene v prilagojene oblike izobraževanja.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 izvajali svetovanje visokošolskim institucijam, študentskim in mladinskim organizacijam za izboljšanja dostopnosti študija in drugih dejavnosti. Sodelujejo tudi v več delovnih skupinah Univerze v Mariboru, v katerih si prizadevajo za vzpostavitev bolj vključujočega in enakopravnega študija za študente invalide (delovna skupina za pripravo akcijskega načrta za enake možnosti na UM; delovna skupina za ocenitev in izboljšanje inkluzije študentov s posebnimi potrebami v študijski proces na članicah UM; Pedagoška mreža UM; Študentsko središče UM)

6.5. UČNA POMOČ

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 izvajali svetovanje študentom glede dostopnosti fakultet, postopkov vpisa in pridobivanja statusa kandidata in študenta invalida, urejanja prilagoditev pri študiju; svetovanje študentom glede nastanitve v študentskih domovih, uveljavljanja pravice do študentskih bonov, štipendiranja in drugih finančnih pomoči študentom invalidom; svetovanje visokošolskim institucijam, študentskim in mladinskim organizacijam za izboljšanja dostopnosti študija in drugih dejavnosti

6.6. USPOSABLJANJE PROSTOVOLJCEV ZA DELO Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI

Prostovoljstvo je v Sloveniji dokaj dobro razvito. Dajemo podporo za intenzivno usposabljanje prostovoljcev po vzoru Zveze Sonček, ki izvaja usposabljanje, intenzivne delavnice, kjer dobi prostovoljec vpogled, kaj je gibalna oviranost, kaj je cerebralna paraliza, psihološki vidik, itd.

6.7. IZOBRAŽEVANJE DELOVNIH INVALIDOV IZ GOSPODARSTVA IN BREZPOSELNIH DELOVNIH INVALIDOV

Vključevanje in spodbujanje izobraževanja delovnih invalidov iz gospodarstva in brezposelnih invalidov je nezadostno predvsem pri invalidih, ki niso vključeni v nobeno društvo. Predlagamo redno informiranje o možnostih izobraževanja in izvajanje izobraževanj za ciljne skupine.

6.8. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE

Osveščanje otrok in mladine o vsem, kar zadeva študij in šolanje, je velike pomena predvsem za invalide. V Mariboru to zelo dobro opravlja Društvo študentov invalidov.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 sodelovali na informativnem dnevu in Uvajalnem dnevu za bruce na Univerzi v Mariboru.

Izvedli so posebne spletne delavnice za dijake in kasneje za bruce s posebnimi potrebami iz različnih visokošolskih zavodov in jim razložili vse v zvezi z vpisnim postopkom in kasneje v zvezi s statusom in prilagoditvami pri študiju.

7. ZAPOSLOVANJE, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 7.1. Povečanje zaposljivosti oseb z invalidnostjo
- 7.2. Spreminjanje neustrezne zakonodajne ureditve
- 7.3. Sistematično razširjanje promocije duševnega zdravja na delovnem mestu med gospodarske subjekte
- 7.4. Seznanjanje invalidskih organizacij, delodajalcev in oseb, ki delajo z invalidi z zakonodajo
- 7.5. Socialna vključenost
- 7.6. Osveščanje delodajalcev o potrebah delavcev z invalidnostjo
- 7.7. Osveščanje invalidnih oseb o njihovih pravicah in obveznostih na področju zaposlovanja
- 7.8. Ohranjanje in zaposlovanje invalidov v občinski upravi
- 7.9. Vključitev občinske uprave v mrežo delodajalcev v okviru zaposlitvene rehabilitacije
- 7.10. Opozarjanje pristojnih služb na ovire pri zaposlovanju
- 7.11. Podporno okolje za razvoj podjetniških idej invalidov
- 7.12. Razvoj novih programov za zaposlitev invalidov
- 7.13. Omogočati invalidom vključevanje v storitve zaposlitvene rehabilitacije na daljavo

7.1. POVEČANJE ZAPOSLOVOSTI OSEB Z INVALIDNOSTJO

V Centru za poklicno rehabilitacijo izvajajo program zaposlitvene rehabilitacije za MDDSZEM ter program poklicne rehabilitacije za ZZZS in ZPIZ. Od leta 2015 izvajajo tudi program socialne vključenosti. V letu 2023 so obravnavali 142 oseb, ki so bili napoteni v poklicno rehabilitacijo v okviru zdravstva in 180 oseb, ki jih je v zaposlitveno rehabilitacijo napotil zavod za zaposlovanje.

V okviru akcijskega načrta za invalide so ozaveščali in informirali invalide, delodajalce in širšo javnost o zaposlitvenih možnostih zaposlovanja invalidov, o spodbudah in reševali drugo invalidsko problematiko. V ta namen so 16.10.2023 izvedli seminar za delodajalce z nazivom Ravnanje z invalidnostjo na delovnem mestu. V okviru programov so invalide informirali in obveščali o pravicah, dolžnostih in možnostih vključevanja na vseh področjih njihovega življenja. V letu 2023 je enota Centra za poklicno rehabilitacijo Maribor praznovala 40 let delovanja. Njihovi programi so bili predstavljeni v časopisu Večer in na Radio Maribor.

Priloga 4: Objave medijev – 40 let CPR MB

POKLICNA REHABILITACIJA

Programi rehabilitacijske obravnave preko ZZZS so:

- specializirani diagnostični ocenjevalni programi pri zahtevnejših obolenjih ali stanjih za pripravo razširjene ocene rehabilitacijskih funkcionalnih sposobnosti in oblikovanje individualnega programa rehabilitacije,
- kompleksni, individualizirani programi rehabilitacije za obvladovanje in izboljšanja funkcioniranja na kognitivnem, vedenjskem in funkcijskem področju (izboljšanje delovanja telesnih, mentalnih in socialnih funkcij ter priprava na varno vrnitev v delovno okolje),
- programi poklicne orientacije mladostnikov z razvojnimi motnjami oz. pacientov, ki se po bolezni ali poškodbi vračajo v učni proces.

Ocenjevalno diagnostični program

- traja od nekaj dni do treh tednov, večinoma pa 8 do 10 dni;
- sodeluje celoten tim strokovnjakov, tako da je ocenjevanje interdisciplinarno;
- usmerjeno je k odkrivanju prizadetosti, ki se lahko kažejo na nivoju osebnosti, vedenja, telesnega in senzornega delovanja;
- kadar ugotovljamo ohranjeno delazmožnost ali manjše težave, ki se jih lahko rešuje s prilagoditvami v delovnem okolju, se pričnejo aktivnosti za vrnitev na staro, oziroma premestitev na novo delovno mesto;
- kadar ugotovljamo kombinacijo velikih težav, šibke motivacije in manj ugodne prognoze napredovanja, se sprožijo postopki ocene na IK;
- pri nezaposlenih se pričnejo aktivnosti za vključitev v programe zaposlitvene rehabilitacije;
- pri osnovnošolcih in dijakih s kroničnimi boleznimi se izvaja program poklicne orientacije z namenom, da se predlaga najustreznejše nadaljnje šolanje ali vključitev v različne institucije, druge program, programe zaposlitvene rehabilitacije;
- pri dijakih/študentih, pri katerih je tekom šolanja prišlo do bistvenega poslabšanja zdravstvenega stanja, za katere ocenjujemo, da je smiselno nadaljevanje šolanja, se povežemo s šolo in oblikujemo načrt pomoči tekom šolanja/študija.
- pri posameznikih, ki so ovirani v tolikšni meri, da trenutno ni mogoča vključitev v delo/šolanje, vendar predvidevamo, da bi z vključitvijo v programe rehabilitacije lahko dosegali bistven napredek in višjo stopnjo okrevanja, se nadaljujejo aktivnosti v smislu podaljšane rehabilitacijske obravnave.

Pravico do poklicne rehabilitacije ima aktiven del populacije, se pravi zaposleni, mladostniki zadnjih razredov OŠ, srednješolci, študentje... Ciljna skupina so osebe, pri katerih je prišlo zaradi bolezni ali poškodb do bistvene spremembe oziroma upada telesnega, socialnega in psihosocialnega delovanja, ocenjuje pa se, da so zmožni izboljšanja delovanja ali prilagoditve okvari. V praksi so to osebe po poškodbah glave, po težkih politravmah, amputacijah udov, z okvaro funkcijskih sposobnosti zgornjih udov, osebe po preboleli težji obliki covidu, po možganski kapi, subarahnoidalni ali drugi možganski krvavitvi, po vnetnih boleznih CŽS, meningitisu, encefalitisu, s težjimi nevrološkimi obolenji ter osebe z različnimi duševnimi boleznimi.

Postopki rehabilitacijske obravnave so: predhodna triaža, ocenjevalno diagnostični program in podaljšana rehabilitacija. Poleg ocenjevanja delovne zmožnosti izvajamo tudi programe za ohranjanje in krepitev delovne zmožnosti.

Ocenjevalni program je standardiziran, ocenjevalne tehnike so znane, upošteva se posameznikovo osebnostno, vedenjsko, kognitivno, telesno, senzorno in psihosocialno funkcioniranje, tako da je ocenjevanje individualno in prilagojeno zmožnostim obravnavanega. Vloga delodajalca od obravnavane osebe je aktivna in pomembna.

Temeljna cilja sta višja kvaliteta življenja in optimalna vključitev posameznika v delovno okolje.

ZAPOSLOTVENA REHABILITACIJA

Zaposlitvena rehabilitacija je namenjena brezposelnim osebam s težavami na področju dela in zaposlovanja in/ ali brezposelnim osebam, ki se želijo usposobiti za ustrezen poklic ali delo. Stroške zaposlitvene rehabilitacije za brezposelne osebe krije Zavod za zaposlovanje, oseba pa dobi tudi povrnjene potne stroške, malico ter denarno nadomestilo za čas usposabljanja. Rehabilitacijski svetovalec Zavoda za zaposlovanje brezposelno osebo sprva napoti k izvajalcu zaposlitvene rehabilitacije na ocenitev. Tim CPR, ki je sestavljen iz različnih poklicnih profilov (psiholog, zdravnik,

delovni terapevt, socialni delavec, tehnolog) izvede oceno delazmožnosti, preizkusi delovne sposobnosti in zmožnosti, prouči zdravstveno in drugo dokumentacijo ter izdela mnenje. Rehabilitacijska komisija na Zavodu za zaposlovanje se nato odloči ali brezposelna oseba pridobi status invalida v skladu z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in ali je upravičena do ostalih storitev, vezanih na zaposlitveno rehabilitacijo.

Zaposlitvena rehabilitacija je pravica invalida do posameznih storitev zaposlitvene rehabilitacije v obsegu, na način in v trajanju, opredeljenem v rehabilitacijskem načrtu. Storitve se izvajajo s ciljem, da se invalid usposobi za ustrezno delo, se zaposli, zaposlitev zadrži in v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno kariero. V procesu ZR se invalid preizkusi na različnih prilagojenih delih oz. delovnih mestih s ciljem iskanja primerne zaposlitve. Ob zaključku usposabljanja se napravi ocena doseganja delovnih rezultatov in poda predlog oceno zaposlitvene možnosti, podporno ali zaščitno obliko zaposlitve oz. za nezaposljivost. Zaposlitvena rehabilitacija predvidoma traja od 3 do 12 mesecev.

V Sloveniji je stopnja brezposelnosti med invalidi večja kot med neinvalidi (podatki zavoda za zaposlovanje). Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov je prinesel nove oblike zaposlovanja med invalidi. Glavni razlog za slabši položaj invalidov na trgu dela najdemo v stališčih delodajalcev in širše družbe do njihovega zaposlovanja ter v pomanjkanju primernih delovnih mest za invalide. Čeprav sama zakonodaja podpira njihovo zaposlovanje, pa ne more bistveno vplivati na njihovo dejansko zaposljivost. V ta namen ozaveščamo delodajalce o zaposlovanju invalidov s prikazi primerov dobrih praks ter do kakšnih spodbud so opravičeni. Na prvo mesto postavljamo zaposlovanje invalidov na odprtem trgu in delodajalcem svetujemo glede metod dela z invalidi in pomagamo pri prilagajanju delovnih mest. Invalidi s težjo obliko invalidnosti, ki se ne morejo zaposliti pri običajnih delodajalcih, se lahko zaposlijo v invalidskih podjetjih ali zaposlitvenih centrih.

7.2. SPREMINJANJE NEUSTREZNE ZAKONODAJNE UREDITVE

V okviru delovne skupine za zaposlovanje in na seji Sveta invalidov se pogosto oblikujejo predlogi in so izražene potrebe po spremembi zakonodajne ureditve. Ker nismo odločevalci, lahko pogosto samo podamo pobude in predloge za spremembe ali dopolnitve zakonodajnih ureditev.

7.3. SISTEMATIČNO RAZŠIRJANJE PROMOCIJE DUŠEVNEGA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU MED GOSPODARSKE SUBJEKTE

Promocija duševnega zdravja vključuje vse ukrepe, ki prispevajo k dobremu duševnemu zdravju. Slovenija je bila prva evropska država, ki je uzakonila izvajanje promocije zdravja na delovnem mestu. Programi promocije duševnega zdravja se v Sloveniji že izvajajo in so učinkoviti, zaradi povečanja dostopnosti pa bi bilo potrebno programe ustrezno širiti in krepiti. MOM in SIMOM bosta sodelovala pri oblikovanju predlogov za promocijo duševnega zdravja na delovnem mestu.

7.4. SEZNANJANJE INVALIDSKIH ORGANIZACIJ, DELODAJALCEV IN OSEB, KI DELAJO Z INVALIDI Z ZAKONODAJO

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v okviru svojih posebnih socialnih programov intenzivno sodeluje z Racio Social - svetovalni rehabilitacijski center iz Celja, Zavodom RS za zaposlovanje ter delodajalci na področju Mestne občine Maribor. Tako še naprej izpolnjujejo zadani cilj; informiranje delodajalcev o zakonodaji s področja zaposlovanja invalidov, o možnostih strokovne podpore in finančnih spodbudah pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov, vse z namenom večjega zaposlovanja invalidov sluha. V letu 2023 so poleg redno zaposlenega gluhega strokovnega delavca-sekretarja zaposlovali v programu javnih del dve brezposelni osebi/invalida. Sofinancer

MOM v višini 5% OD. Za polovični delovni čas so iz lastnih sredstev zaposlovali eno osebo/invalida sluha v programu informiranja ter eno osebo/invalida administrator-koordinator.

7.5. SOCIALNA VKLJUČENOST

URI - Soča je bil izbran na javnem razpisu kot izvajalec programa socialne vključenosti, ki ga sofinancira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Program socialne vključenosti se izvaja na URI - Soča, v Mariboru, na Čufarjevi 5, in poteka dnevno od 7.30 do 14.30 ure.

Ciljno skupino predstavljajo invalidi/uporabniki, ki so prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje, so nezaposleni in imajo v skladu z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov veljavno odločbo o nezaposljivosti ali so invalidi 1. kategorije v skladu z določili ZPIZ brez pravice do invalidske pokojnine po zakonu in osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju, ki nimajo možnosti vključitve v ustrezne socialno varstvene programe.

Vključitev v program je prostovoljna. Pravice in obveznosti izhajajo iz medsebojnega dogovora uporabnika in izvajalca o vključitvi v program socialne vključenosti, uporabnik pa je pripravljen v programu sodelovati najmanj 6 ur dnevno. Cilji programa so podpora, ohranjanje in razvijanje delovnih sposobnosti invalida (na področju delovnih vsebin) ter vzpodbujanje socialne vključenosti (socialne vsebine).

Vsebina programa je razdeljena na delovno okupacijo, psihosocialne vsebine, pristočasne aktivnosti in povezovanje z različnimi institucijami v širšem lokalnem in regijskem okolju.

V letu 2023 je v program vključenih 20 uporabnikov.

V ZMSS, Podružnica Maribor so v letu 2023 izvajali Program poverjeništv. Program je namenjen preprečevanju izoliranosti in izboljšanju, oziroma ohranjanju kvalitete vsakdanjega življenja članov z MS v njihovem okolju. Da uresničevanje tega cilja v podružnici Maribor poteka nemoteno, so zadržani poverjeniki. Tako so bili poverjeniki preko celega leta v stalnem kontaktu z vsemi tistimi težkimi invalidi in njihovimi svojci, ki so potrebovali pomoč. Poskrbeli pa so tudi za tiste težke invalide z MS, ki so nastanjeni v domovih za ostarele.

Namen obiskov poverjenika je, da pomagajo socialno najšibkejšim članom na domu, ter tistim članom, ki so stalno nastanjeni v domovih starejših občanov. Prav tako poverjenik pomaga vsakemu članu podružnice, ki zaradi različnih razlogov potrebuje pomoč.

Redni letni Občni zbor so izvedli drugo aprilsko nedeljo v prostorih Kmečkega turizma Černe v Razvanju. Dežurstvo podružnice poteka vsak torek od 16. do 18. ure na Trubarjevi 15 v Mariboru. Ker je društveni prostor namenjen tudi druženju, se je večkrat zbralo pet do petnajst članov, da so izmenjevali mnenja ali se le preprosto pogovarjali. Skupino zelo dobro vodi gospa Marta Grobovšek. Podružnica Maribor sodeluje z območno skupnostjo RK Maribor pri dodelitvi prehrabnih paketov njihovim socialno šibkim članom. V letu 2023 so v mesecu novembru na Območno organizacijo RK Maribor poslali prošnjo za pakete. V mesecu decembru so razdelili 53 paketov RK najbolj ranljivim članom podružnice. Prav tako je bila razdeljena denarna pomoč - božičnica Združenja njihovim najbolj potrebnim pomoči, teh je bilo 23.

Člani UO podružnice Maribor ZMSS se zavzemajo za uresničitev pravic do enakih možnosti in socialne vključenosti za vse svoje člane. Posebno za tiste, ki uporabljajo pripomočke za gibanje, da imajo zagotovljen dostop do grajenega okolja. S pravim pristopom in strategijo ni nobenega razloga, da se invalidne skupine ne bi vključile v vsakdanje življenje.

V MD civilnih invalidov vojn Maribor so tudi v letu 2023 izvedli bogat program socialnega vključevanja svojih članov in njihovih svojcev. Slovenske gorice so člani MDCIV Maribor spoznavali na ekskurziji ob koncu meseca junija. Po ogledu zeliščarske kmetije v Sv. Ani nas je pot vodila do ribiškega domu v Zg. Konjišču. Nato smo se v Zgornji Voličini ustavili na urejeni kmetiji Kocbek, ki se ukvarja z rejo krav molznic na živalim prijazen način, to je s prosto rejo govedi. Z zanimanjem smo si ogledali

molžo z robotom v katerega krave vstopajo in izstopajo same. Nekaj mleka na kmetiji predelajo v domače jogurte, skuto in sir za žar, večino pa ga prodajo mlekarnam. Na kmetiji so si ogledali tudi skrivni bunker s partizansko bolnišnico Cafa, velik spomenik humanosti iz težkih časov nemške okupacije med 2. svetovno vojno.

V mesecu septembru so bili na štiridnevni ekskurziji v Izoli. Ustavili so se tudi v Šempetru v Savinjski dolini, kjer so si ogledali Rimsko nekropolo, antično arheološko najdišče, ki je od leta 2003 kulturni spomenik državnega pomena. Pestre jesenske aktivnosti so nadaljevali s kostanjevim piknikom pri Baronu v Malečniku. Martinovo so na družabnem srečanju s člani MDCIV Celje praznovali v Frajgrabi v Vodolah.

V novembru so se člani društva s spremljevalci podali z vlakom na ekskurzijo v Celje. Na vodenem ogledu razstav po Muzeju novejše zgodovine Celje so se jim pridružili člani celjskega društva. Skozi dnevnik treh različnih generacij so spoznali mestni utrip Celja in življenje njegovih prebivalcev v 20. stoletju, osebno zgodbo svetovne popotnice in raziskovalke Alme Karlin, ogledali so si nekdanje ulice obrtnih delavnic in lokalov ter spoznali začetke celjske industrije. Na razstavi z naslovom Stran pa ne bomo metal: O pogubnih navadah in boljših praksah so se seznanili z novodobnim načinom življenja, ki producira ogromne količine odpadkov, s katerimi onesnažujemo naravo in tako prispevamo k podnebnim spremembam. Ogledali so si staro mestno jedro Celja z njegovimi znamenitostmi, sprehodili so se mimo Pothasijevega dvorca, edine popolnoma ohranjene baročne stavbe v mestu.

Ob koncu leta so imeli tradicionalno prednovoletno srečanje članov na turistični kmetiji Ačko na Štatenbergu.

V Medobčinskem društvu delovnih invalidov Maribor so na tem področju izvajali razne delavnice, ki so pomembne za vključevanje in aktivno življenje članov in jih organizira ZDIS na različnih območjih Slovenije. Teh delavnic se udeležujejo predvsem specifični invalidi, saj je nekaj delavnic organiziranih predvsem za njihove potrebe, želje in zanimanje.

Za uresničevanje tega cilja je zelo pomembna tudi sekcija ustvarjalnih delavnic oz. sekcija ročnih spretnosti, ki združuje članice Medobčinskega društva delovnih invalidov Maribor. Letos so pripravile drugo samostojno razstavo v KOOP. Izdelovale so tudi voščilnice za potrebe društva, razne izdelke iz lesa, gline, vrvice itd. Tudi v letu 2023 se je sekcija predstavila s svojimi izdelki na Glavnem trgu v okviru Evropskega tedna mobilnosti ob dnevu mobilnosti invalidov, in seznanila širšo mariborsko javnost s svojo uspešno dejavnostjo.

Za preprečevanje izključenosti in blaženje posledic invalidnosti so v letu 2023 organizirali plavalni dan v Radencih s športnimi igrami.

V Društvu paraplegikov Podravja izvajajo program prevozi. Prevozi se opravljajo s prilagojenim kombiniranim vozilom. Namen programa je izvajanje prevozov s ciljem, da se omogoči članom mobilnost ter udeležbo na posebnih socialnih programih. Upoštevajo predvsem osebni interes. Cilj programa je prevoze zagotoviti tudi za osebne potrebe uporabnikov, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev, saj javni prevoz povsod ni prilagojen invalidom na invalidskih vozičkih.

Rezultati učinkov programa se spremljajo mesečno.

Z izvajanjem prevozov društvo članom preprečuje socialno izključenost, gibalno oviranim osebam omogočajo aktivno življenje, večjo samostojnost in udeležbo pri različnih socialnih programih.

Program "Prevozi" v društvu predstavlja temelj za izvajanje različnih socialnih programov. Članice in člani vozijo na društvena in meddruštvena srečanja, na obnovitveno rehabilitacijo po zdraviliščih, na delovno mesto in na razna izobraževanja in posvetovanja, zdravniške preglede, javne prireditve, športna srečanja, skratka s prevozi članom zagotavljajo vključenost v družbo in omogočajo bistveno spremembo v kakovosti življenja posameznikov. Populacija v društvu se stara, povpraševanje po prevozih pa je iz leta v leto večje. Na leto prevozi kombinirano vozilo preko 58.600 km.

V Društvu GNP Maribor izvajajo program pomoči na domu – osebno asistenco že od leta 2000 v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje v programu javnih del. Gluhe, naglušne in gluhoslepe ostarele osebe doživljajo predvsem zaradi komunikacijske oviranosti v starosti še večjo osamljenost in s tem še dodatno psihosocialno stisko. V programu javnih del smo v vseh teh letih zaposlovali več kot 30 invalidov za maksimalni čas vključenosti v program javnih del, ki so nudili pomoč družinam oziroma posameznim ostarelim, bolnim ali drugače obnemoglim gluhim, naglušnim in gluhoslepim uporabnikom pri oskrbi na domu: gospodinjska opravila, osebna nega in higiena, spremstvo k zdravniku ali po drugih opravkih, priprava in uživanje hrane, občasen prevoz uporabnikov v Društvo, ko si zaželijo sodelovati v organiziranih oblikah dela in življenja v invalidski organizaciji, klepet in družabništvo na domu uporabnika v komunikaciji, ki jo glede na svojo senzorno okvaro razume. V program je vključenih skupno do 20 uporabnikov. V programu dosegamo namen, da z izvajanjem pomoči v primeru bolezni, osamljenosti, onemoglosti, ostarelosti, zadovoljujemo osnovne potrebe gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe ter oseb s polžkovim vsadkom ter drugimi invalidnostmi po boljši kakovosti življenja in odpravljanje socialne izključenosti. Zadane cilje smo dosegli z izvajanjem programa predvsem v smislu, da smo omogočili tem osebam, da kvalitetno živijo v domačem okolju, saj v okviru obstoječih služb tega programa za naše uporabnike v njim razumljivi komunikaciji ne izvaja nihče na območju delovanja društva. Sofinancer je tudi MOM.

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor so v letu 2023 pomagali socialno najbolj ogroženim članom v sodelovanju z RK Maribor s paketi hrane (skupaj več kot 130 paketov), ki so jih razdelili ob pomoči prostovoljcev. Ob sodelovanju z Lions Klubom Piramida Maribor pa so pomagali dvema družinama v stiski, pomoč pa so nesebično prispevali tudi številni člani društva. Prav tako so ob tradicionalnem novoletnem srečanju članov obdarili 21 otrok članov društva, ki jih je obiskal in razveselil Dedek Mraz.

7.6. OSVEŠČANJE DELODAJALCEV O POTREBAH DELAVCEV Z INVALIDNOSTJO

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v okviru svojih posebnih socialnih programov intenzivno sodeluje z Racio Social - svetovalni rehabilitacijski center iz Celja, Zavodom RS za zaposlovanje ter delodajalci na področju Mestne občine Maribor. Tako še naprej izpolnjujejo zadani cilj; informiranje delodajalcev o zakonodaji s področja zaposlovanja invalidov, o možnostih strokovne podpore in finančnih spodbudah pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov, vse z namenom večjega zaposlovanja invalidov sluha. V letu 2022 smo poleg redno zaposlenega gluhega strokovnega delavca-sekretarja zaposlovali v programu javnih del dve brezposelni osebi s statusom invalida. Sofinancer MOM. Za polovični delovni čas so iz lastnih sredstev zaposlovali eno osebo/invalida sluha v programu informiranja ter štiri osebe v programu osebna asistenca.

7.7. OSVEŠČANJE INVALIDNIH OSEB O NJIHOVIH PRAVICAH IN OBVEZNOSTIH NA PODROČJU ZAPOSLOVANJA

Tudi invalidne osebe velikokrat premalo poznajo svoje pravice in tudi obveznosti.

Osveščanje z okroglimi mizami, info kanali društev, zgibankami ipd. poteka predvsem na ravni invalidskih organizacij. Tudi zato je zelo pomembna podpora MOM s sofinanciranjem socialnih programov društev.

7.8. OHRANJANJE IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV V OBČINSKI UPRAVI

Mestna občina Maribor je v letu 2023 zaposlovala 22 invalidnih oseb. To je 12 čez kvoto.

7.9. VKLJUČITEV OBČINSKE UPRAVE V MREŽO DELODAJALCEV V OKVIRU ZAPOSLOVNE REHABILITACIJE

Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije imajo pogosto težave pri iskanju delodajalca, kamor bi se vključil rehabilitant za opravljanje praktičnega dela rehabilitacije. Zato predlagajo, da je povečati potrebno

sodelovanje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije z javno upravo. To je odlična priložnost, da spoznajo, da so tudi invalidi sposobni delavci in lahko veliko ponudijo. Hkrati pa je s tem zagotovljeno lažje izvajanje zaposlitvene rehabilitacije in več možnosti za uspešen zaključek le-te (zaposlitev invalida).

7.10. OPOZARJANJE PRISTOJNIH SLUŽB NA OVIRE PRI ZAPOSLOVANJU

Invalidske organizacije poznajo potrebe invalidov pri zaposlovanju in ovire, ki jim preprečujejo razvoj in napredovanje na tem področju, zato je treba sistematično opozarjati na ovire in prepreke, tako občinsko upravo kot pristojne službe z namenom, da pride do novih praks in izboljšanja zaposlitvenih in delovnih pogojev za invalide.

7.11. PODPORNO OKOLJE ZA RAZVOJ PODJETNIŠKIH IDEJ INVALIDOV

Vodstva lokalnih skupnosti, kakor tudi širše, bi morala bolj podpirati in pozitivno vplivati na vzpostavitev podpornega okolja za razvoj podjetniških idej invalidov in drugih težje zaposljivih oseb s področja neprofitnega podjetništva, ki se kreira na osnovi projektne naloge. Za ta namen bi bilo potrebno predvideti določena sredstva na osnovi razpisa.

7.12. RAZVOJ NOVIH PROGRAMOV ZA ZAPOSILITEV INVALIDOV

Lokalna skupnost mora po svojih zmožnostih spodbujati razvoj novih, neprofitnih delovnih programov za delo in zaposlitev invalidov ter drugih težje zaposljivih oseb. Žal se lokalne skupnosti soočajo z vedno večjimi finančnimi težavami, zato se ti cilji težko uresničujejo.

7.13. OMOGOČATI INVALIDOM VKLJUČEVANJE V STORITVE ZAPOSILITVENE REHABILITACIJE NA DALJAVO

Pojav epidemije je prinesel nove potrebe in ideje za izvajanje zaposlitvene rehabilitacije. Čeprav se je trenutno epidemija nekoliko potuhnila, je predlog, da se v zaposlitveni rehabilitaciji omogoča invalidom vključevanje v storitve zaposlitvene rehabilitacije na daljavo in pri bi bilo tem invalide tehnološko podpreti (nabava IKT tehnologije, zagotavljanje sredstev za wi-fi in usposabljanje za uporabo IKT)

8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 8.1. Osveščanje
- 8.2. Spodbujanje osebne asistenc

8.1. OSVEŠČANJE

Mestna občina Maribor je v letu 2023 s sofinanciranjem programov društev pomagala pri izvajanju socialnih programov društev. Prav tako je z organizacijo skupnih dogodkov (Športne igre invalidov, Kulturni večer invalidov, Športno-rekreativno srečanje invalidov in drugi) pripomogla k večjemu povezovanju in druženju članov. Tako so tako naša kot društvena srečanja ob športu in kulturi oblika druženja, ki lahko:

- razbijajo stereotipe in krepijo samopodobo
- osveščajo javnost (članki, tiskovne konference, posveti)
- povezujejo društva in spodbujajo druženja članov (skupna srečanja in delavnice v organizaciji društev, zlasti za ciljno skupino mladih in samskih)

V Društvu paraplegikov Podravja so v letu 2023 organizirali družinski sprehod v naravi in praznovanje dneva žena, kar je postalo že tradicija. Program pomoči in podpore članom društva

poteka kontinuirano. Pri novonastalih paraplegikih se izvaja informiranje o razpoložljivih programih organizacije, pomoč paraplegikom, da znajo sami poiskati svoje cilje in interese, spodbujanje paraplegikov, da najdejo oporo pri družini in v okolju, nudenje pomoči pri ponovni vključitvi v nadaljevanju izobraževanja, nudenje pomoči pri premagovanju in odpravi arhitekturnih ovir na domu, v domačem kraju. Pri paraplegikih, ki prehajajo iz zavodskega varstva v domače okolje, društvo svetuje in pomaga pri iskanju zaposlitve, opravljanju voznškega izpita, prehodu v nadaljnji študij, opozarjanju na njihove pravočasne reakcije na reševanje težav, spodbujanje v skrbi za nego telesa, primerno oblačenje in vzdrževanju čistoče v stanovanju in v okolju, kjer živi. Pri paraplegikih, ki se ne morejo ali se ne znajdejo v življenju, ima društvo vlogo informatorja in svetovalca preko svojih socialnih poverjenikov. Ti jih redno obiskujejo in sproti motivirajo za reševanje osebnih stisk in problemov. Predvsem pa je potrebno v zadnjem času budno spremljati materialni položaj posameznikov članov, saj se v času krize naglo slabša njihov materialni položaj. Pri vseh treh navedenih ciljih pomenijo te aktivnosti spodbujanje k aktivnemu iskanju zaposlitve, predvsem pa k iskanju mobilizacijskega dela ali vsaj razvijanje hobijev.

V ZMSS, podružnica Maribor, dajejo velik poudarek na druženju in krepitvi samopodobe. Druženje s sebi enakimi pa pozitivno vpliva na duševno in fizično zdravje. Zato so izvedli različna srečanja: 10. junija so organizirali in izvedli strokovni izlet v Olimje. Izleta se je udeležilo 30 članov in 6 asistentov. Ogladali so si Jelenov greben, tretjo najstarejšo lekarno v Evropi in Čokoladnico. Na kosilo pa so se odpravili v Dom J. Potrča v Poljčanah, kjer so imeli ta dan »Dan odprtih vrat«. Ob dobri hrani so se lahko tudi zavrteli ob živi glasbi. Za udeležbo članov na strokovnem izletu je bil organiziran avtobusni prevoz in tudi prilagojen prevoz za člane, ki so težje gibljivi. Na Jelenovem grebenu in Domu J. Potrča v Poljčanah je bilo poskrbljeno za invalidske WC-je.

17. decembra so imeli novoletno srečanje oziroma zaključek leta na kmečkem turizmu Černe v Razvanju. Zbrala se je prijetna družina 89 članov in spremljevalcev. Nekateri se niso videli precej časa in prav prijetno je bilo pokramljati med seboj. Za prijetno decembrsko vzdušje je z živo glasbo poskrbel Štajerski Brendi. Ob dobri glasbi se je zaplesalo, tudi s pomočjo invalidskih vozičkov, hodulj s kolesi, berglami... Presenečeni so bili, ko je v dvorano stopil Božiček v spremstvu pomočnikov in jih simbolično obdaril. Med obdarovanjem jih je njihova članica Vlasta obogatila s svojo avtorsko pesmijo za prihajajoče praznike.

Prav tako se je skupina članov enkrat na mesec zbrala ob kosilu, da so se družili izmenjavali mnenja in se pogovarjali. Družili pa so se tudi vsak torek v društvenih prostorih med časom dežurstva.

V Društvu študentov invalidov Slovenije, pisarna Maribor, so v letu 2023 za namen spodbujanja druženja in povezovanja organizirali razne dogodke za svoje člane, kot na primer mesečna srečanja članov z zanimivimi gosti, bralna srečanja, športno-rekreativno vadbo, tečaj angleškega jezika, izlete in ekskurzije.

Tudi v letu 2023 je Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor pomagalo posameznim članom pri razreševanju številnih problemov na področju pravne zaščite in predvsem zaščite statusa invalida, premoženjskega stanja in drugih podobnih razmer.

8.2. SPODBUJANJE OSEBNE ASISTENCE

Osnovni cilj izvajanja programa v Društvu paraplegikov Podravja je zagotavljanje mobilnosti gibalno oviranih oseb, predvsem članov društva in s tem vključitev v vse oblike družbenega življenja. Z mobilnostjo ponovno postanejo aktivni in se udeležujejo aktivnosti, ki jih organizirajo društva ali aktivnosti, katerih se želijo udeleževati na lastno željo v okviru drugih organizacij. Predvsem gre za izobraževalne tečaje, kulturno umetniške aktivnosti, prevoz na obnovitveno rehabilitacijo-zdravilišča (Zreče, Laško, Čatež, Terme 3000), na delovno mesto, na športne dejavnosti in športna srečanja, na kulturne dogodke v organizaciji društva, na predstave in koncerte, po opravkih (zdravnik, občinski uradi, ..), na druženja, torej za socialno vključevanje.

Populacija v društvu se stara, povpraševanje po prevozi pa je iz leta v leto večje. Na leto prevozi kombinirano vozilo preko 58.000 km.

V Društvu distrofikov Slovenije, Štajersko-prekmursko poverjeništvu je pomen osebne asistencije še posebnega pomena. V programu prevozi so beležili več okvar vozil in bolniških odsotnosti, kar je povzročalo motnje v izvajanju programa. Kljub temu so uspeli redno izvajati aktivnosti v okviru posebnih socialnih programov (organiziranje, spremljanje izvedbe in porabe sredstev) in osebne asistencije (priprava lastnih izobraževalnih gradiv, nadomeščanje odsotnih osebnih asistentov zaradi dopusta in bolniških odsotnosti). V letu 2022 so izvedli še nakup prilagojenega kombija, multifunkcijske naprave, prenosnega računalnika in projektorja.

9. KULTURA

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

9.1. Vključevanje oseb z invalidnostjo v kulturne dogodke in prireditve

9.2. Pobuda kulturnim ustanovam

9.3. Sistematično vključevanje uporabnikov s posebnimi potrebami v knjižnične storitve

9.4. Osveščanje kadra o potrebah invalidov

9.5. Informacije o dostopnosti kulturnih dogodkov

9.6. Podpora MOM in sveta invalidov pri kulturnih programih invalidskih društev

9.1. VKLJUČEVANJE OSEB Z INVALIDNOSTJO V KULTURNE DOGODKE IN PRIREDITVE

KULTURNI VEČER INVALIDOV

Dne 20. 11. 2023 je Kazinska dvorana SNG Maribor gostila že 12. Kulturni večer invalidov. Prireditev je režirala Zdenka Križanič, moderiral jo je dramski igravec Bojan Marošević. V slovenski znakovni jezik je tolmačila Marija Koser.

Tema letošnjega večera je bila »Od srca k srcu«. Še pred uradnim začetkom so nas razveselile pevke ženskega pevskega zbora Glasbena matica z zborovodkinjo Zsuzso Budavari Novak.

Obiskovalce sta nagovorila predsednik Sveta invalidov MOM Milan Kotnik in predstavnik Mestne občine Maribor mestni svetnik Zdravko Luketič, ki sta občinstvu zaželela obilo užitka ob spremljanju prireditve.

Uvodoma nas je razveselila plesna skupina VDC Sožitje z nastopom na pesem Vlada Kreslina »Pustite nam ta svet«. Sledil je nastop skupine Fuksije iz Društva bolnikov po možganski kapi Podravja z dramskim recitalom »Šopek«, avtorice Darinke Peršin. Ženski komorni zbor Medobčinskega društva delovnih invalidov Maribor pa nam je zapel lepi narodni pesmi »Mlad pastirček čredo pase« in »Poljece je že zeleno«. Iz mariborske podružnice Združenja multiple skleroze Slovenije sta nastopili Silvija Kukovec z avtorskima pesmima »Zimska« in »Novoletna popotnica« in Slavica Jaušovec z avtorsko pesmijo »Dva krat skleroza«. Jaka Kaučič iz Društva paraplegikov Podravja pa nam je predstavil lastni pesmi »Demenca« in »Trenutek«. Skupina Center Naprej, centra za osebe s pridobljeno možgansko poškodbo je navdušila s točko »Zgodba o prijateljstvu« skupine Čuki. Matjaž Grom iz Društva vojnih invalidov Maribor pa nam je zapel znano »Slovenija, od kod lepote tvoje« in pesem Alfija Nipiča »Kako lepo je biti muzikant«. Sonček – Mariborsko društvo za cerebralno paralizo je uspešno zastopala Ina Konrad, ki je predstavila lastni pesmi »Prijateljstvo« in »Obzorje sreče«. Skupina Tihi svet iz Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor pa je navdušila z igro Lilijane Longar »Bife«.

Zdravko Prelog iz Varstvenega delovnega centra Polž Maribor pa je zelo lepo zapel pesem »Marie, ne piši pesmi več«, avtor skupina Hazard.

Nastop presenečenja je pripravil filharmonik Renato Ribič s čudovitim repertoarjem pesmi. Pridružil se mu je Bojan Marošević na saksofonu. Skupaj sta nam pričarala čudovit zaključek čudovitega večera.

Kulturnemu programu je sledilo druženje v predverju Kazinske dvorane, kjer so bile upravičeno izrečene številne pohvale in čestitke za odlično opravljene nastope posameznikov in skupin.

9.2. POBUDA USTANOVAM

Pobuda kulturnim ugodnosti za invalide, da fizični dostopnosti invalide, da izboljšajo storitev (z osebnim vodiči) in k izmenjavi dostopnosti v kulturi.

KULTURNIM

ustanovam, da uvedejo objavijo informacije o prostorov in dogodkov za dostopnost svojih zbirk in vodenjem ali audio/video dobrih praks na področju

9.3. SISTEMATIČNO VKLJUČEVANJE UPORABNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI V KNJIŽNIČNE STORITVE

V Mariborski knjižnici so tudi v letu 2023 vključevali osebe s posebnimi potrebami in druge ranljive skupine v svoje redne storitve, dejavnosti in raznovrstne prireditve. Zelo dobro so sodelovali z invalidskimi in drugimi organizacijami, Svetom invalidov in drugimi partnerji, z različnimi vsebinami in pristopi so poskušali blažiti njihovo socialno izključenost. Invalidom pa omogočajo brezplačno članstvo.

V knjižnici so v letu 2023 ob upoštevanju veljavnih ukrepov izvajali redne dejavnosti:

- Nabava in obdelava knjižničnega gradiva za slepe in slabovidne (povečani tisk, zvočne knjige, igre in igrače), za gluhe in naglušne, za osebe z disleksijo in ljudi z bralnimi težavami.
- Izposoja gradiva na dom - za osebe, ki zaradi invalidnosti, starosti ali bolezni same ne morejo do knjižnice.
- Postajališče bibliobusa v VDC Polž: za osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju. Bibliobus 1 x mesečno obišče varovance VDC Polž v Rapočevi ulici 13 in Parku mladih 4.
- Programi za razvoj in podporo bralni pismenosti odraslim s posebnimi potrebami:
  - bralna značka in bralni krožki za osebe z motnjo v duševnem razvoju v VDC Polž in v domovih starejših (tudi za osebe z demenco),
  - Premične zbirke (kolekcije) v domovih/zavodih/ustanovah za posebne skupine prebivalcev, ki nimajo dostopa do knjižničnega gradiva in informacij: VDC Sožitje, Dom SeneCura, Deos Dom starejših Idila, UKC Maribor: Bolnišnična šola in Oddelek za psihiatrijo.

- Organizirani obiski otrok z govorno – jezikovnimi posebnostmi v knjižnici (v sodelovanju s Centrom za sluh in govor; Pionirska knjižnica -7 obiskov/95 udeležencev).
- Razstava likovnih del učencev 1. in 2. razreda OŠ Centra za sluh in govor Maribor ob 60-letnici delovanja: Pionirska knjižnica
- Organizirani obiski mladostnikov iz Mladinskega doma Maribor: pogovori, izbor knjig za branje in predstavitev sodobnih ladinskih romanov; skupni obisk razstave Natalije R. Črnčec v Sodnem stolpu, dogodki Slovenski dnevi knjige na Grajskem trgu in branje poezije v Mestnem parku: 8 obiskov/14 udeležencev.
- Program vključevanja priseljencev in oseb z mednarodno zaščito: v okviru odprtega projekta S knjižnico do strpnosti)
- Obiski udeležencev programa Začetna integracija priseljencev (v sodelovanju z Andragoškim zavodom Maribor – Ljudsko univerzo, Slovensko filantropijo, zavodom Dress for Success, Pekarno – Magdalenska mreža/z dogodkom ob svečani predaji knjižnih darov v ukrajinskem jeziku: 17 skupin, 243 udeležencev)
- Redni tedenski program »Umovadba« za osebe v začetni fazi demence in njihove svojce: krepitev spomina, motorike, senzomotorike in govornih veščin (v sodelovanju z Zavodom Aloja: 24 srečanj/398 udeležencev)
- Ozaveščanje uporabnikov knjižnice o EU invalidski kartici ugodnosti: priprava podatkov o knjižničnih storitvah za spletno stran EU kartice za invalide in signiranje vseh enot v knjižnični mreži z nalepko EU kartice za invalide (v sodelovanju z NSIOS)
- Programi opolnomočenja odraslih in starejših odraslih (izključno za invalide): v sodelovanju z izvajalcem Andragoškim zavodom Maribor – Ljudsko univerzo, v okviru mobilnih svetovalnih obiskov: Knjižnica Rače, Knjižnica Ruše/Seniorji odkrivajo splet: novosti v zdravstvu (PriZdravniku.si in Čakalne dobe); Knjižnica Kungota/Kako pospešiti učenje tujih jezikov; Knjižnica Bistrica ob Dravi/Možganska telovadba.
- Vključitev starejših iz Doma starejših Idila v program Dnevi evropske kulturne dediščine 2023
- Obeležitev mednarodnega meseca demence (v povezavi s programom »Umovadba« v Knjižnici Nova vas): v sodelovanju z Zavodom Aloja.
- Fotografska razstava Vse roke so pomembne – moje in tvoje: ob 40-letnici Zveze društev za cerebralno paralizo Sonček: Osrednja knjižnica. Avtorica/mentorica razstave: Neja Blagovič in člani VDC Sonček

9.4. OSVEŠČANJE KADRA O POTREBAH INVALIDOV

V **Mariborski knjižnici** nekatere invalidske organizacije tesno sodelujejo s kulturnimi ustanovami v Mariboru, na primer Polž Maribor, VDC Sožitje, MD slepih in slabovidnih Maribor. V Mariborski knjižnici že dobrih 10 let deluje delovna skupina za uporabnike s posebnimi potrebami, ki koordinira vključevanje invalidov in predstavnikov drugih ranljivih skupin prebivalstva v knjižnične storitve. Prav tako UGM, muzeji in ostale galerije pogosto pripravljajo prilagojene dogodke za ciljno publiko.

9.5. INFORMACIJE O DOSTOPNOSTI KULTURNIH DOGODKOV

Svet invalidov MOM je tudi v letu 2023 obveščal invalide o možnosti pridobitve evropske kartice ugodnosti za invalide, na osnovi katere mnoge kulturne ustanove odobravajo popuste. Najbolj

neposredno se je to vršilo v informacijski pisarni za invalide, kjer je bilo eno izmed glavnih vprašanj prav zanimanje za ugodnosti na osnovi invalidske kartice ugodnosti.

V Mariborski knjižnici zagotavljajo dostopnost informacij z obveščanjem na svoji [spletni strani](#), stran je prilagojena tudi za slepe in slabovidne. Invalide pa o dogodkih v knjižnici redno obveščajo tudi preko skupne liste sveta invalidov. Prav tako sodelujejo s posameznimi invalidskimi društvi, kjer za posebne ciljne skupine organizirano pripravljajo kulturne dogodke in obveščanja.

Na področju fizične dostopnosti so gibalno oviranim še vedno težko dostopne nekatere enote v knjižnični mreži MKM: Knjižnica Studenci, Knjižnica Bistrica ob Dravi, Knjižnica Pesnica in Knjižnica Duplek.

V Mariborski knjižnici so v letu 2023 z namenom, da bi osrednja knjižnica upravičila naziv Maribora »mesto po meri invalidov«, v proces snovanja osrednje knjižnice aktivno vključili Društvo študentov invalidov, ki jim pomaga pri iskanju ustreznih rešitev za invalide. Podobnega sodelovanja si želijo tudi v prihodnje in upajo, da jim bodo po potrebi z dragocenimi nasveti pomagala tudi druga društva. V Društvu študentov invalidov so preko članske liste za obveščanje in preko društvene Facebook strani člane vabili in obveščali o različnih kulturnih prireditvah in dogodkih, ki so omogočali dostopnost in enakopravno udeležbo tudi za invalide.

9.6. PODPORA MOM IN SVETA INVALIDOV PRI KULTURNIH PROGRAMIH INVALIDSKIH DRUŠTEV

V sklopu Programa kulture so v Društvu paraplegikov Podravja organizirali 3 dnevno likovno in rezbarsko kolonijo, ki je potekala od 28.8.-30.8.2023, v delovno bivalnih prostorih v Paracentru Osek 104, za slikarje, ki slikajo z usti, nogami ali rokami. Promocija likovne in rezbarske kolonije je potekala v sklopu informiranja na spletni strani. Delavnice so potekale po vodstvom mentorja Jožeta Potokarja.

Cilj programa je, da se omogoči čim večjemu številu članov, da se udeležujejo v različnih kulturnih dejavnostih. Da imajo tudi paraplegiki možnost kulturnega življenja in ustvarjanja. Program omogoča vključitev paraplegikov v različne aktivnosti glede na želje in možnosti, jim tako omogočiti bolj polno življenje in udeleževanje ter preprečiti izključenosti iz družbe. Člani so obveščeni z vsebino dela društva, in hkrati osveščajo javnost, da med njimi živijo tudi paraplegiki, ki imajo svoje specifične potrebe.

Društvo paraplegikov Podravja je v okviru Zveze paraplegikov Slovenije sodelovalo tudi na likovnih delavnicah (Semič, Pacug). V sklopu mednarodne športne prireditve Parabasket v dvorani Tabor so se vključili tudi likovniki, ki so druženje zelo lepo popestrili. Sodelovali so tudi na Kulturnem večeru invalidov 2023.

V Društvu študentov invalidov Slovenije, pisarna Maribor, so vse leto 2023 preko članske liste za obveščanje in preko društvene Facebook strani člane vabili in obveščali o različnih kulturnih prireditvah in dogodkih, ki so omogočali dostopnost in enakopravno udeležbo tudi za invalide

V Kazinski dvorani SNG Maribor je v novembru 2023 potekal že 12. Kulturni večer invalidov Maribora, na katerem se s svojo kulturno ustvarjalnostjo vsako leto predstavijo člani številnih invalidskih društev, ki delujejo v mariborski občini. Tema letošnjega večera je bila »Od srca k srcu«. Za združenja multiple skleroze Slovenije sta nastopili Silvija Kukovec z avtorskima pesmima »Zimska« in »Novoletna popotnica« in Slavica Jaušovec z avtorsko pesmijo »Dva krat skleroza«. Sodelujočim na skupinski rehabilitaciji ZMSS je Slavica pripravila igro »Poroko«.

Člani MD civilnih invalidov vojn Maribor so se tudi v letu 2023 udeležili več kulturnih dogodkov. V prostorih Jamarskega doma na Gorjuši so prisostvovali proslavi ob Dnevu civilnih invalidov vojn

Slovenije, ki so jo s kulturnim programom obogatile igralka Saša Pavček in citrarki Glasbene šole Domžale, bili so na svečanostih ob jubilejih društev, na občinski ter na državnih proslavah.

V Narodnem domu Maribor so si člani društva ogledali komediji Vse zastonj! Vse zastonj! in Moj život je ROKentROL

Ogledali so si razstave v UGM in Muzeju novejše zgodovine Celje, bili so na ogledu kulturnih znamenitosti – bolnišnica Cafa, Rimska nekropola, Prothasijev dvorec.

V letu 2023 je dramska skupina Medobčinskega društva delovnih invalidov Maribor uspešno opravila nastop ob kulturnem prazniku Franceta Prešerna. Izvedli so recitiranje njegovih pesmi, nastop ob materinskem dnevu z recitali »Dom upokoјencev«. Sodelovali so na »Dnevu odprtih vrat« v organizaciji društva v tednu ljubiteljske kulture. Predstavili so se na »Dnevu mobilnosti SIMOM«. V okviru zveze kulturnih društev Maribor s svojimi tovrstnimi aktivnostmi ne morejo sodelovati, češ da niso kulturno društvo in da nimajo ustreznega statusa na tem področju.

V okviru kulturnega udejstvovanja deluje tudi pevski zbor, ki je v zadnjem obdobju dosegel zavidljivo raven svojega kakovostnega delovanja in je središče kulturne dejavnosti društva. Zbor ima vsak ponedeljek pevske vaje, saj so se pevke ustrezno pripravljale za nastope. Pevke vsako leto sodelujejo ob praznovanju dneva žena in materinskega dneva. Sodelovale so na reviji pevskih zborov ZDIS, ki je bila v mesecu maju v Murski Soboti in na »Dnevu odprtih vrat«. 1. oktobra so nastopale ob praznovanju dneva starejših, ki je bilo v organizaciji Sveta za starejše in društva Toti DCA ob prostorih društva Toti DCA na Gorkega ulici v Mariboru. V novembru so nastopile v kazinski dvorani SNG Maribor na prireditvi »Kulturni večer invalidov«. Decembra so nastopale ob »Mednarodnem dnevu invalidov«, 3. decembru.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v okviru svojega posebnega socialnega programa izvaja program kulture, v katerem sodeluje 6 gluhih, naglušnih članic in članov. V letu 2023 so s svojimi izvirnimi točkami in pantomimo večkrat nastopali na kulturnih prireditvah in ob 90. letnici organiziranega delovanja Društva na svečani proslavi v Narodnem domu Maribor. Intenzivno spodbujajo gluhe in naglušne osebe k vključevanju na kulturnem področju. Še posebej so ponosni na sodelovanje na ArtKampu-Utrip srčne skupnosti v Mestnem parku v okviru Festivala Lent, kjer so organizirali večdnevne delavnice, predstavili delo društva, slovenski znakovni jezik in »Kulturo gluhih« širši javnosti, nastopili so tudi na 12. kulturnem večeru invalidov v SNG Maribor.

V društvu Sonček – MDCP deluje plesna skupina SONČEK od leta 2014. Vaje potekajo pod strokovnim mentorstvom in vodenjem Andreja Novotnyja, večkratnega državnega prvaka v latinsko ameriških plesih in usposobljenega vaditelja za ples na vozičkih. Plesno skupino Sonček sestavlja osem plesnih parov, katerih večina skupaj pleše že peto leto. Par sestavlja oseba na vozičku in hodeči soplesalec.

V letu 2023 izpostavljajo uspešno produkcijo plesne skupine, skupaj z gosti (Amfiteater II. gimnazije, 9. junij 2023) in nastop na 40-letnici Zveze Sonček (5. oktober 2023, Brdo pri Kranju).

V sklopu bralnega kluba Sonček, ki deluje v društvu, so srečanje organizirali v štirih terminih (junij, september, oktober, december 2023). Srečanja so potekala v prostorih društva na Glavnem trgu 19a v Mariboru.

Društvo Sonček Maribor je na Kulturnem večeru invalidov 2023 sodeloval z recitacijo dveh avtorskima pesmima članice Ine Konrad: »Priјateljstvo« in »Obzorje sreče«.

Jeseni so vsem članom omogočili sofinanciranje nakupa filmskih kartic v Cinemaxxu in gledaliških abonmajev SNG Maribor. Namen tega programa je predvsem socializacija in vključevanje članov in njihovih svojcev v naravno okolje, predvsem pa doseči, da posameznik v prostem času ne ostaja doma, za štirimi stenami.

10. ŠPORT IN REKREACIJA

V skladu z Nacionalnim programom športa v Republiki Sloveniji so programski cilji za invalide namenjeni predvsem ohranjanju gibalnih sposobnosti, zdravju, revitalizaciji, resocializaciji, razvedrilu in tekmovanjem v okviru možnosti za aktivno športno udejstvovanje. Invalidnim osebam, ki so vključene v organizirano športno vadbo, MOM sofinancira strokovni kader in uporabo objekta.

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 10.1. Spodbujanje aktivnega načina življenja invalidov
  - 10.2. Organiziranje skupnih športnih in športno rekreativnih dogodkov v okviru SIMOM
  - 10.3. Vzpodbuditi in omogočiti mladim invalidom ukvarjanje s športom
  - 10.4. Zagotavljanje dostopnosti športnih vsebin in objektov
  - 10.5. Izobraževanje za trenerje invalidskih športov za pridobitev licence za trenerja
  - 10.6. Možnost terminskega zakupa bazena ali drugih športnih kapacitet
- 10.1. SPODBUJANJE AKTIVNEGA NAČINA ŽIVLJENJA INVALIDOV

Svet invalidov podpira spodbujanje aktivnega načina življenja med invalidi z organizacijo skupnih športnih dogodkov kot so Športne igre invalidov, športno rekreativno srečanje invalidov in drugi (gl. tč. 10.2.). Pomembno vlogo pri vključevanju invalidov v športno rekreativne dejavnosti imajo invalidska društva.

10.2. ORGANIZIRANJE SKUPNIH ŠPORTNIH IN ŠPORTNO REKREATIVNIH DOGODKOV V OKVIRU SIMOM

Mestna občina Maribor in Svet invalidov MOM spodbujata vključevanje invalidov v športne aktivnosti tudi z organiziranjem športnih prireditev.

ŠPORTNE IGRE INVALIDOV

Športne igre invalidov Maribora 2023 so potekale na prizoriščih Športnega parka Tabor Maribor v petek, 19.5.2023. športnih iger udeležilo se jih je 298 tekmovalcev iz 19 invalidskih organizacij s sedežem v Mariboru, prijavljenih je bilo tudi blizu 200 navijačev in spremljevalcev. Tekmovalci so se pomerili v 8 disciplinah; pikadu, šahu, namiznem tenisu, steznem kegljanju, ruskem kegljanju, malem nogometu, metu na koš in košarki na vozičkih. Tekmovalce so spodbujali in podpirali številni navijači. Namen iger je vključevanje invalidov v družbo, vzpostavljanje socialnih stikov ter ohranjanje psihofizičnih sposobnosti invalidov. Športne igre invalidov so dogodek, ki povezuje veliko število invalidov in dokazuje, da se lahko vsakdo vključi v družbeno dogajanje, ne glede na okoliščine in sposobnosti.

O športnih igrah invalidov Maribora 2023 so poročali tudi mediji [Net TV](#), [Radio Maribor](#) in Radio City.

Priloga 5: Poročilo s 14. športnih igrah invalidov

ŠPORTNO – REKREATIVNO SREČANJE INVALIDOV MARIBORA

Svet invalidov Mestne občine Maribor, DS za šport in rekreacijo, je Svet invalidov Mestne občine Maribor, DS za šport in rekreacijo, je 25.8.2023 na ŠRC Fontana Maribor organiziral že jubilejno 10. Športno-rekreativno srečanje invalidov Maribora. Sodelovalo je 123 članov iz 8 mariborskih invalidskih organizacij, prireditve se je udeležilo tudi 9 gostov.

Namen srečanja je bilo športno in zabavno druženje invalidov, medsebojno spoznavanje in krepitev medsebojnega sodelovanja.

Člani invalidskih društev iz Maribora so se pomerili v pikadu, igri z metlo, taroku in balinanju. Na voljo je bilo tudi igrišče za tenis in badminton. Navzoči so glasno spodbujali svoje športnike. Najuspešnejši so prejeli praktične nagrade, ki so jih prispevali naši donatorji. Člani društev so z veseljem sodelovali v programu, se družili in se zabavali ob spremljajočih dejavnostih. Priredili smo tudi tombolo in srečelov z bogatimi nagradami.

Diafit je izvajal brezplačno merjenje sladkorja v krvi, predstavila se nam je tudi Soča oprema, ki ima sedež v Mariboru na Dvorakovi.

Ob jubilejnem srečanju smo vse udeležence namesto s koščkom torte pogostili s krofi. O srečanju so poročali tudi mediji.

Priloga 6: Poročilo o športno-rekreativnem srečanju invalidov 2023

10.3. VZPODBUDITI IN OMOGOČITI MLADIM INVALIDOM UKVARJANJE S ŠPORTOM

Spodbujanje in vključevanje mladih invalidov v športne aktivnosti preko športnih sekcij v invalidskih in humanitarnih društvih in v športnih klubih. MOM z letnim programom športa sofinancira šport invalidov.

10.4. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI ŠPORTNIH VSEBIN IN OBJEKTOV

Skupina Sveta invalidov za dostopnost je v letu 2023 nadaljevala s terenskimi ogledi o dostopnosti prizorišč in objektov, ki naj bi bili prilagojeni za vse vrste invalidnosti. Tako so v septembru 2023 opravili preizkus dostopnosti novega košarkarskega igrišča Ivo Daneu in podali pisno oceno.

SOFINANCIRANJE ŠPORTNIH PROGRAMOV

Šport invalidov ima v vseh svojih raznovrstnih oblikah pomembne psihosocialne učinke (možnost rehabilitacije s pomočjo gibanja, vključevanje v družbo), lahko pa tudi športne učinke (možnost doseganja vrhunskih rezultatov in ukvarjanje s športno rekreacijo). Tako pri nekaterih oblikah zmanjšanih zmožnosti človekove telesne dejavnosti prevladuje izrazito doseganje vrhunskih dosežkov (paralimpijski športi, olimpijada gluhih), drugje pa so v ospredju bolj psihosocialni vidiki (igre specialne olimpijade). Obstajajo pa tudi druge oblike športa invalidov (neparalimpijski športi). Raznolikost športnih dejavnosti na področju športa invalidov kaže tudi sestava osrednje panožne zveze na področju športa invalidov v Republiki Sloveniji, Zveze za šport invalidov Slovenije – Paralimpijskega komiteja Slovenije, ki združuje največje nacionalne invalidske organizacije.

Zaradi interdisciplinarnosti je šport invalidov prepleten z različnimi družbenimi področji, med katerimi sta najpomembnejša zdravstvo ter vzgoja in izobraževanje. Pri njegovem razvoju so poleg športnih društev in drugih športnih organizacij zato udeleženi tudi subjekti iz omenjenih družbenih področij.

V Mariboru se že vrsto let trudimo in posebno pozornost posvečamo sofinanciranju programov športa invalidov, ki ga na našem področju izvajajo številna športna društva, kot tudi društva s področja invalidov.

Športu invalidov se trudimo dati na lokalni ravni poseben pomen, želimo povečati število športno dejavnih invalidov ter pomagati pri vključevanju v športne programe tako na področju športne rekreacije kot tekmovalnega športa.

Sofinanciranje športa invalidov v Mariboru poteka že vrsto let skladno z Odlokom o sofinanciranju letnega programa športa v MOM, Letnim programom športa in Javnim razpisom za sofinanciranje programov športa v MOM. Tako sofinanciramo delo strokovnega kadra, uporabo objekta in izvedbo športnih prireditev. Prav tako so vsako leto v okviru javnega razpisa razpisana sredstva za sofinanciranje programov otrok in mladine s posebnimi potrebami.

Organizacije, ki se ukvarjajo s športom invalidov in z vadbo z otroki s posebnimi potrebami, se vsako leto sofinancirajo na podlagi prijave na javni razpis. V letu 2023 so se na javni razpis Letnega programa športa v MOM prijavili trije subjekti s področja športa invalidov in otrok s posebnimi potrebami.

Na področju športa invalidov in otrok s posebnimi potrebami je MOM sofinancirala strokovni kader, uporabo objekta ter organizacijo prireditev v skupni vrednosti 15.935,22 EUR, od tega 9.805,28 EUR za uporabo prostora ter 6.129,94 EUR za program.

Med invalidi imata šport in rekreacija največje število udeležencev in simpatizerjev. Tako je tudi v Društvu paraplegikov Podravja, ki rekreacijo jemljejo kot zdravstveni preventivni ukrep. To je borba proti preležaninam in za psihofizično kondicijo, ki jo paraplegik potrebuje za uspešno opravljanje dnevnih obveznosti.

Namen in cilji programa so uporabniku programa, ki to zmore in želi, omogočiti ukvarjanje s športom in rekreacijo, z namenom, v prvi vrsti ohranjati in pridobivati psihofizično kondicijo, spoznati športne in rekreacijske vsebine. Program je upravičen, saj se prek programa paraplegiki enakopravno uveljavljajo na športnem področju. Vsak posameznik in skupine paraplegikov imajo možnost uresničiti svoje potrebe po rekreaciji in športni dejavnosti in si izboljšati svoje zdravstveno fizično in psihično stanje. V tej dejavnosti lahko sodelujejo vsi, ne glede na stopnjo invalidnosti, starost in spol.

V Društvu paraplegikov Podravja rekreacijo jemljejo kot zdravstveni preventivni ukrep. To je borba proti preležaninam in za psihofizično kondicijo, ki jo paraplegik potrebuje za uspešno opravljanje dnevnih obveznosti. Vsak posameznik ima v društvu možnost uresničiti svoje potrebe po rekreaciji in športni dejavnosti in si izboljšati svoje zdravstveno fizično in psihično stanje.

V Društvu paraplegikov Podravja so bila v letu 2023 izvedena razna športna srečanja in tekmovanja, kakor tudi tradicionalni mednarodni turnir PARABASKET, vsa ligaška tekmovanja (šah, strelska liga v Ptuj, ribarjenje, atletika).

V Društvu distrofikov Slovenije so med 26. 3 in 2.4. 2023 sodelovali na mednarodnem tekmovanju v dvoranskem balinanju v Zagrebu (Worldboccia, Intercontinental Challenger 2023), ki so se ga udeležili člani Nataša Bartol, Blaž Adamlje, Klemen Kramžar: Nataša je bila srebrna, v parih sta Nataša in Blaž osvojila 3. mesto. Slovenska reprezentanca paraplesalcev je med 7. in 9. aprilom 2023 uspešno tekmovala na Amstelveen 2023 Para Dance Sport International Competition, članica reprezentance je tudi njihova članica Ines Golobič.

15.4.2023 je v prostorih Cirus Kamnik v Kamniku potekalo drugo ligaško tekmovanje posameznikov v boccii za leto 2023, 13.5.2023 pa tekmovanje ekip in parov. Na obeh tekmovanjih so tekmovali tudi bočarji Društva distrofikov Slovenije.

V Združenju multiple skleroze Slovenije, podružnici Maribor so v letu 2023 preko športnih aktivnosti, primernih za osebe z multiplo sklerozo, ohranjali svoje funkcionalne sposobnosti. Šport in telesna aktivnost, primerna za multiplo sklerozo, lahko prispeva k izboljšanju posameznikove kakovosti življenja, tako v telesnem, psihološkem in tudi v socialnem smislu. V letu 2023 so se njihovi športniki udeležili tekmovanj v balinanju, v plavanju, v pikadu, v ribolovu, v streljanju, v šahu in v taroku. Zato so imeli člani podružnice, ki so se želeli ukvarjati s športom, preko celega leta organizirane treninge po posameznih panogah.

Udeležili so se tudi Športnih iger Sveta invalidov Mestne občine Maribor, kjer je sodelovalo 6 njihovih članov in športno-rekreativnega srečanje invalidov na ŠRC Fontana, ter številnih drugih srečanj in prireditev sorodnih društev in organizacij.

V Društvu študentov invalidov so v letu 2023 izvajali redni rekreacijski program plavanja v kopališču Pristan in tedensko telovadbo.

Preko članske liste za obveščanje in preko društvene Facebook strani so člane obveščali in vabili na različne rekreativne in športne dogodke, v katere se lahko vključujejo tudi invalidi.

Člani MD civilnih invalidov vojn Maribor so bili v letu 2023 športno zelo uspešni. Ekipa društva MDCIV Maribor je 22. marca v Novem mestu osvojila 1. mesto na 29. ŠI ZCIVS v streljanju s serijsko zračno puško.

6. aprila se je njihov član na 28. ŠI ZDCIVS v steznem kegljanju v Pivki uvrstil na 3. mesto.

V mesecu maju so se predstavniki društva v Ljubljani udeležili tradicionalnega pohoda ob žici, v vrtnem kegljanju smo se pomerili z DU Rogoza na meddruštvenem turnirju, na 14. ŠI invalidov MOM sta člana društva v ruskem kegljanju zasedla 2. mesto tako v ženski kot v moški konkurenci posamezno ter ekipno ženske, moška ekipa pa se je uvrstila na 3. mesto.

Tudi na 32. ŠI ZDCIVS v vrtnem kegljanju, ki so potekale 22. junija na kegljišču ZSS na Okroglem, se je ekipa društva razveselila 1. mesta.

21. septembra je društvo na Štatenbergu organiziralo in izvedlo 28. ŠI CIVS v pikadu in 16. ŠI v hoji, 12. oktobra so se pomerili s člani MDCIV Celje v vrtnem kegljanju, 18. oktobra pa so sodelovali na 33. ŠI CIVS v šahu za posameznike, ki je potekalo v hotelu Zarja na Pohorju.

Osrednji del programa Medobčinskega društva delovnih invalidov Maribor sta rekreacija in šport. Na tem področju deluje kar 9 različnih sekcij, ki omogočajo cca 445 članom tedensko rekreacijo ob organizaciji različnih treningov na področju namiznega tenisa, pikada, balinanja, kegljanj itd. Ob tem se redno udeležujejo na območnih in državnih tekmovanjih. Vsa državna tekmovanja organizira ZDIS. Območna tekmovanja pa posamezna društva delovnih invalidov organizirajo po skupno sprejetem programu. Velik uspeh so v letu 2023 dosegli šahisti-ekipno na državnem tekmovanju,

1.mesto. Ostale sekcije so dosegale mesta med 3 in 5. Prav tako se udeležujejo športnih prireditelj, ki so namenjena invalidnim osebam v občini Maribor. Predvsem so to športne igre invalidov Maribora na območju dvorane Tabor. So tudi člani Športne zveze Maribor in z njo tudi ves čas aktivno sodelujejo. Prav tako se udeležujejo športno-rekreativnega srečanja invalidov na ŠC Fontana, ki poteka vsako leto konec avgusta in ga organizira Svet invalidov MOM.

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v programu rekreacije in športa zagotavlja pogoje za razvoj športne rekreacije invalidov sluha, ohranjanja psihofizičnega zdravja in integracije. Pri tem so člani izrazili pohvalno mnenje in so zelo zadovoljni s sodelovanjem med društvi invalidov in si želijo še naprej skupne izvedbe športnih aktivnosti (npr. Športne igre invalidov Maribora, športno rekreativno srečanje invalidov v Fontani) in tako še naprej zagotavljati ter omogočiti boljše pogoje za enakopravnejšo udeležbo na športnih prireditvah s strani invalidov. V posebnem socialnem programu rekreacije in športa aktivno sodelujejo gluhe in naglušne športnice in športniki, ki dosegajo odlične rezultate. Sofinancer MOM. Za športnike se v Društvu trudijo zagotavljati vse pogoje (materialne, kadrovske, organizacijske in tehnične) za delovanje in izvajanje številnih aktivnosti od organiziranja tekmovanj, tako na državni kot mednarodni ravni, kot treninge za gluhe in naglušne člane (smučanje, bowling, odbojka na mivki, kolesarjenje, šah, balinanje, pikado, telovadba in rekreacija, badminton, rusko kegljanje, športna ribičija). V letu 2023 so organizirali 4 športna tekmovanja. Na državnih prvenstvih in društvenih turnirjih so osvojili skupno 30 medalj in pokalov (11x 1. mesto, 7x 2. mesto, 12x 3. mesto).

Društvo SONČEK-Mariborsko društvo za cerebralno paralizo program terapije s pomočjo konj uspešno izvajajo že več let. V aktivnost jahanja se vsakotedensko vključuje 15 otrok in mladostnikov ter 9 odraslih članov s cerebralno paralizo. Potrebno je poudariti, da program jahanja oz. terapij s pomočjo konj poteka v polnem obsegu (odrasli člani jahajo dvakrat na teden, tudi s pomočjo osebnih asistentov), ne glede na vreme (najeto imajo pokrito dvorano).

Društvo redno izvaja vadbo plavanja v DC Fontana v Mariboru. Kljub preoblikovanju dejavnosti v Fontani so jim omogočili termin plavanja 1x na teden.

Vadba boccie poteka skozi celotno leto, vsako sredo in soboto. Tekmovalci so v letu 2023 tekmovali v vseh ligaških tekmovanjih in pri ekipnem tekmovanju, ki so potekala v CIRIUS Kamnik. Ekipa ima predstavnike v kategoriji BC1 (trije tekmovalci), BC2 (ena tekmovalka) in OPEN (dva tekmovalca). Tekmovalci so uvrščeni tudi na državno tekmovanje, ki je potekalo 25.11.2023. Rezultati: 1.mesto Štefi Peklar, 2. mesto Šlaus Nejc in 3.mesto Nejc Verbek, kategorija BC1 in v kategoriji BC2 je Perme Ajša dosegla 4. mesto, v kategoriji OPEN pa Manca Waland 3. mesto.

Ob ponedeljkih po teka aktivnost pikada za gibalno ovirane uporabnike, ki obiskujejo Varstveno delovni center Sonček Maribor. Prav tako pa so se njihovi člani udeležili športnih iger v Izoli (pikado in namizni tenis) ter tudi tam dosegli odlične rezultate.

10.5. IZOBRAŽEVANJE ZA TRENERJE INVALIDSKIH ŠPORTOV ZA PRIDOBITEV LICENCE ZA TRENERJA

V invalidskih društvih se soočajo z velikim pomanjkanjem trenerjev z licenco za posamezne invalidske športe. Na tem področju bo potrebno najti ustrezno rešitev, ki je še ni.

10.6. MOŽNOST TERMINSKEGA ZAKUPA BAZENA ALI DRUGIH ŠPORTNIH KAPACITET

S souporabo športnih površin bi izboljšali dostopnost, tako cenovno kot organizacijsko, do športnih vsebin. V primeru terminskega zakupa bi lahko npr. bazen ob istem terminu uporabljalo več ljudi in društvo bi jim lažje omogočilo potrebno logistiko (spremljevalce, pomočnike, trenerje). Potreben bi bil le dogovor med raznimi deležniki.

11. RELIGIJA

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

11.1. Dostop do veroizpovedi

11.1. DOSTOP DO VEROIZPOVEDI

Zavzemanje za nediskriminacijo in s tem tudi za zagotavljanje dostopnosti in enakih pravic do veroizpovedi je opredeljeno že z Zakonom o izenačevanju možnosti invalidov. Glede na veliko raznolikost verstev se pogosteje pojavlja verska nestrpnost. Zato Svet invalidov MOM spodbuja versko strpnost in ozavešča o pravici do svobodne veroizpovedi.

Za enakopraven dostop do verskih vsebin so največkrat prikrajšane gluhe in naglušne osebe ter bolne in nepokretne osebe v trajni oskrbi. Zato podpiramo vsako prizadevanje, da se tem osebam omogoči želeno oskrbo.

12. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

12.1. Vključitev društev v procese oblikovanja politike invalidskega varstva s strani MOM

12.2. Podpora MOM pri vplivanju društev na oblikovanje politike invalidskega varstva

12.3. Zagotavljanje obveščanja o političnih temah

12.4. Posredovanje informacij o volitvah in omogočiti svobodno oddajo volilnega glasu

12.1. VKLJUČITEV DRUŠTEV V PROCESSE OBLIKOVANJA POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA S STRANI MOM

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor so se aktivno vključili v pripravo Strategije socialnega varstva v MOM. Vodstvo in predstavniki Društva pa si aktivno prizadevajo za izenačevanje pravic invalidov. Pri pripravi Zakona o osebni asistenci in Zakona o dolgotrajni oskrbi so organizirali problemsko konferenco in podali pisne pobude za zagotovitev pravic osebam z okvaro sluha ter se večkrat udeležili delovnih sestankov pri poslancih Državnega zbora RS. Prav tako pa aktivno sodelujejo pri ostali zakonodaji, pomembni za invalide sluha.

V Društvu študentov invalidov sodelujejo v delovni skupini Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije za pripravo Pravilnika o posebnih statusih študentov, v delovni skupini Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za pripravo Zakona o dolgotrajni oskrbi in v delovni skupini Zavoda MOVIT za področje socialnega vključevanja ranljivih skupin ter v delovni skupini za pripravo Strategije socialnega varstva v MOM.

Invalidska društva so vključena v procese oblikovanja politike invalidskega varstva tudi preko Sveta invalidov in njegovih delovnih skupin, na primer skupina za dostopnost, skupina za področje zakonodaje, pravic in položaja invalidov v družbi in druge.

12.2. PODPORA MOM PRI VPLIVANJU DRUŠTEV NA OBLIKOVANJE POLITIKE INVALIDSKEGA VARSTVA

Invalidi nimajo neposrednega vpliva na oblikovanje politike invalidskega varstva. Pomemben organ, ki invalidom omogoča vplivanje na oblikovanje politike, je v Mariboru Svet invalidov MO Maribor, saj lahko vključeni predstavniki invalidov dajejo pobude, izražajo mnenja in hitreje in bolj učinkovito rešujejo nastale težave. MO Maribor podpira delovanje Sveta invalidov, v letu 2023 je MOM za

delovanje Sveta invalidov zagotovila 12.500 EUR. Preko Sveta invalidov so občinske službe obveščale invalide o aktualnem dogajanju (posvet o izvajanju razpisov v MOM in drugo), pomembna problematika invalidov se obravnava na sejah Sveta invalidov, skupaj z vodstvom MOM in pristojnimi službami pa se skušajo čim hitreje najti rešitve.

12.3. ZAGOTAVLJANJE OBVEŠČANJA O POLITIČNIH TEMAH

Invalidi so o dogajanju na lokalni politični sceni dobro obveščeni. Za redno informiranje invalidov o obravnavanih gradivih prek spletne pošte redno skrbi Služba za delovanje Mestnega sveta MO Maribor. Vsa gradiva, vabila in zapisniki sej so javno dostopni na [uradni spletni strani MO Maribor](#). V Svetu invalidov in med strokovnimi službami MOM poteka izmenjava informacij o aktualnih tematici, ki zadeva tudi invalide. Zelo pomembno pa je tudi organiziranje skupnih dogodkov, kjer se srečujejo predstavniki različnih invalidnosti, sklepajo prijateljstva in izmenjujejo informacije in skupaj pripravljajo predloge za izboljšanje položaja vseh invalidov.

Predstavniki invalidskih in humanitarnih društev sodelujejo tudi v oblikovanju politike na državni ravni, s članstvom v Svetu invalidov Slovenije, v Svetu FIHO, kot člani raznih komisij ali preko predstavnikov zvez društev.

12.4. POSREDOVANJE INFORMACIJ O VOLITVAH IN OMOGOČITI SVOBODNO ODDAJO VOLILNEGA GLASU

Leto 2023 ni bilo volilno leto. Pri vsakih volitvah pa se javno objavijo vse informacije o volitvah, tako glede možnosti volitev kot informacije o dostopnih voliščih. Omogočeno je tudi glasovanje na volišču, opremljenim z glasovalno napravo. Vsa volišča v Mestni občini Maribor so dostopna invalidom.

V Društvu distrofikov Slovenije pa so podprli kolege invalide v boju za volilno pravico »Volilna pravica ni kaprica!« in se udeležili shoda v njihovo podporo 29.5.2023 na Trgu Republike v Ljubljani.

13. OBČINSKI AKTI

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

13.1. Spremljanje neustreznih zakonskih ureditev preko invalidskih društev in iskanje možnosti za njihovo izboljšanje

13.2. Pobude za sprejemanje in izvajanje občinskih aktov

13.3. Podpora MOM pri dajanju pobud in vplivanju na sprejemanje zakonodaje na nacionalni ravni

13.4. Dostopnost občinskih aktov v pripravi

13.1. SPREMLJANJE NEUSTREZNIH ZAKONSKIH UREDITEV PREKO INVALIDSKIH DRUŠTEV IN ISKANJE MOŽNOSTI ZA NJIHOVO IZBOLJŠANJE

Člani delovne skupine Sveta invalidov za področje zakonodaje in ostalih skupin Sveta invalidov so mnenja, da občinski akti, zahvaljujoč dobremu sodelovanju z invalidi v preteklih letih, večinoma ustrezno urejajo invalidska vprašanja in se dobro izvajajo. Po potrebi pa Svet invalidov poda pobudo za spremembo posameznega akta. Občinske službe z invalidi dobro sodelujejo in so tudi pobude Sveta invalidov pozitivno sprejete.

13.2. POBUDE ZA SPREJEMANJE IN IZVAJANJE OBČINSKIH AKTOV

Svet invalidov daje pobude za dopolnitve in spremembe občinskih aktov. V letu 2023 so invalidi sodelovali pri oblikovanju Strategije socialnega varstva Mestne občine Maribor 2023 – 2030.

13.3. PODPORA MOM PRI DAJANJU POBUD IN VPLIVANJU NA SPREJEMANJE ZAKONODAJE NA NACIONALNI RAVNI

Podpora in sodelovanje pri in vplivanju na sprejemanju zakonodaje na nacionalni ravni se je v preteklosti že izkazalo za učinkovito, zato je smiselno s tem nadaljevati.

13.4. DOSTOPNOST OBČINSKIH AKTOV V PRIPRAVI

Občinski akti v pripravi so dostopni javnosti kot gradivo sej Mestnega sveta. Služba za delovanje Mestnega sveta MOM skrbi za redno informiranje invalidov o obravnavanih gradivih prek spletne pošte. Gradiva so objavljena na [spletni strani MOM/gradiva](#) 7 dni pred obravnavo na seji. V letu 2023 so invalidi tudi aktivno sodelovali pri priprav strategije socialnega varstva MOM. MOM zaposluje tudi administrativno-tehnično pomoč, ki deluje tudi v informacijski pisarni za invalide.

14. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 14.1. Brezplačna uporaba prostorov MOM
  - 14.2. Sofinanciranje programov invalidskega varstva
  - 14.3. Sofinanciranje programov športa invalidov
  - 14.4. Sofinanciranje zaposlitev invalidov v programih javnih del
  - 14.5. Vsebinska in finančna podpora osveščanju javnosti
  - 14.6. Finančna in vsebinska podpora svetu invalidov
- 14.1. BREZPLAČNA UPORABA PROSTOROV MOM

Mestna občina Maribor nudi invalidom svoje prostore v brezplačno uporabo za seje, predavanja in ostale prireditve, ki jih organizira Svet invalidov MOM ali invalidska društva. Tudi organizacije in zavodi v večinski občinski lasti po potrebi zagotovijo brezplačno uporabo svojih prostorov. Mestna občina Maribor pa oddaja invalidskim društvom v brezplačen najem celotno stavbo Doma invalidskih društev Maribor, v katerem je svoje prostore našlo 10 društev. Na ta način podpira njihova prizadevanja za izboljšanje enakih možnosti za invalide v MOM.

14.2. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV INVALIDSKEGA VARSTVA

Sofinanciranje programov invalidskih društev ter drugih organizacij, ki izvajajo programe za invalide, je bilo izvedeno na osnovi dveh javnih razpisov v letu 2023 in sicer »programi za krepitev zdravja« in »socialnovarstveni programi«.

Socialno varstvo

Temeljna izhodišča politike socialnega varstva lokalne skupnosti in zastavljenega finančnega načrta, na področju socialnega varstva v letu 2023 so enaka, kot v predhodnih letih. Sledijo osnovnim ciljem, da se v mestu zagotovijo take razmere in pogoji, ki bodo posameznikom v povezavi z drugimi osebami v družinskem, delovnem in bivalnem okolju omogočali dosegati raven kakovosti življenja, ki bo primerljiva z drugimi v okolju in bo ustrezala merilom človeškega dostojanstva s predpostavko, da je za socialno varnost in svojo blaginjo ter blaginjo družine najprej odgovoren vsak sam. Cilju se bomo približali, ko bomo s programi, projekti in celotnim upravnim delovanjem zagotovili vključenost vseh skupin prebivalstva in posameznikov, ki to potrebujejo, tudi invalidov.

Zakonsko opredeljeni programi:

Pomoč družini na domu je socialno varstvena pravica do storitve, namenjene starim, bolnim in invalidnim osebami, ki lahko s pomočjo varno in dostojno živijo v svojem domačem okolju, tako da se odloži potreba po institucionalnem varstvu. Način financiranja storitve pomoč na domu določa Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev, oprostitve plačil pa Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačevanju socialno varstvenih storitev.

V Mariboru od leta 2001 deluje Javni zavod Center za pomoč na domu Maribor. Ta socialno varstveni zavod, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Maribor, v okviru svoje dejavnosti izvaja storitev pomoč na domu kot javno službo, EU projekte (delovna terapija, fizioterapija) in Družabništvo in spremstvo za starejše, bolne in invalidne osebe ter socialni servis. Vključenih je bilo okoli 500 občanov povprečno na mesec, podobno kot preteklo leto..

Finančno najboljšežnejša socialnovarstvena pravica v občinskem programu je institucionalno varstvo. Realizacija znaša okoli polovice celotnega področja proračunske porabe – socialno varstvo. Pravica je opredeljena v Zakonu o socialnem varstvu, Pravilniku o standardih in normativih za opravljanje socialnovarstvenih storitev, Pravilniku o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev in Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev in je namenjena starejšim od 65 let in mlajšim invalidnim osebam, ki so se zaradi zdravstvenih, socialnih ali drugih razlogov odločili, da se preselijo v institucijo, stanovanjsko skupino ali drugo družino, ki uporabnikom nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcijo doma ali lastne družine. Institucionalno varstvo obsega osnovno oskrbo, socialno oskrbo in zdravstveno varstvo v skladu z veljavno zakonodajo.

Do plačila oz. doplačila oskrbnih stroškov je bilo v letu 2023 upravičenih cca 450 oseb mesečno v 34 splošnih socialnih zavodih, kombiniranih zavodih, posebnih socialnih zavodih in stanovanjskih skupinah v okviru javne službe v Polžu, Zvezi sonček, v Medobčinskem društvu Sožitje in izven mreže javne službe v skladu z zakonsko možnostjo systemskega reševanja institucionalnega varstva na osnovi pogodb, v sodelovanju s Centrom za socialno delo Maribor, v Ozari in v Zavodu Franko Občinski programi:

Kot ostale ranljive skupine se invalidi vključujejo v občinske socialnovarstvene programe: Socialna kuhinja, Zavetišče za brezdomce, Materinski dom, Varna hiša, Center za preprečevanje odvisnosti, ZRNO, TOTI DCA, ter denarne socialne pomoči in občinske socialnovarstvene subvencije – letovanja otrok, Karitas in Rdeči križ, e-oskrba.

S samostojnimi pogodbami smo dodatno še sofinancirali prevoze invalidnih oseb društvu Sonček – mariborsko društvo za cerebralno paralizo, MD Sožitje Maribor in Društvu študentov invalidov Slovenije, pisarna v Mariboru.

Sofinanciranje programov invalidskih društev ter drugih organizacij, ki izvajajo programe za invalide, je bilo izvedeno na osnovi dveh javnih razpisov v letu 2023 in sicer »programi za krepitev zdravja« in »socialnovarstveni programi«. V okviru razpisa »Sofinanciranje socialnovarstvenih programov« so bila 63 različnim društvom razdeljena sredstva v višini 174.190 EUR, s čemer so društva izvajala 92 različnih socialnovarstvenih programov.

14.3. SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ŠPORTA INVALIDOV

Posebno pomembna podpora MOM invalidom je sofinanciranje programov športa. Šport je namreč za invalide skupaj s socialnim vključevanjem najpomembnejše področje delovanja. S pomočjo športa invalidi ohranjajo psihofizično stanje ali izboljšujejo zdravje in kondicijo. Prav tako pa je ukvarjanje s športom priložnost za vzdrževanje socialnih stikov in za družabništvo. (gl. tudi tč. 10.4.)

14.4. SOFINANCIRANJE ZAPOSILITEV INVALIDOV V PROGRAMIH JAVNIH DEL

Tudi programe javnih del na področju socialnega varstva so izvajala invalidska društva ali so bili namenjeni populaciji invalidov in jih je v sofinanciranje in naročništvo v letu 2023 prevzela Mestna občina Maribor.

14.5. VSEBINSKA IN FINANČNA PODPORA OSVEŠČANJU JAVNOSTI

V vseh Mestnih četrtih in Krajevnih skupnostih v MOM so v letu 2023 izvedli brezplačne aktivnosti za invalide in starejše:

- predavanja kot so: prva pomoč,
- vseživljenjsko učenje, rekreacijske aktivnosti, kulturno-umetniške dejavnosti (v sodelovanju s TOTI DCA)
- predavanja in aktivnosti za izboljšanje zdravja, ustvarjalne delavnice (sodelovanje z Društvom bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor)
- telovadba za starejše (sodelovanje s Šola zdravja),
- samoorganizirana celostna telovadba za starejše na prostem

- telesna vadba občanov s srčno žilnimi boleznimi
- sodelujemo s CSD, pozivamo starejše (ranljivejše skupine, da uredijo varstveni dodatek), 1x mesečno je v MČ strokovna delavka CSD.
- predavanja in podpora o demenci (Društvo Aloja)
- brezplačen program za bolnike s fibromialgijo
- brezplačno svetovanje za azbestne bolnike
- standardni plesi
- pogovori in druženja za samopomoč – medsebojna pomoč (medgeneracijska srečanja)
- tečaj nordijske hoje za starejše
- sodelovanje z Medgeneracijskim društvom za samopomoč (MDS Drava)
- sodelovanje z Medgeneracijskim društvom za samopomoč Drava (telovadbo, pogovore o različnih temah, naloge za krepitev spomina, ipd.)
- Sodelovanje s patronažno službo ZD Adolfa Drolca (meritve krvnega sladkorja in krvnega tlaka, individualna svetovanja, svetovanja glede delavnic v Centrih za krepitev zdravja, svetovanja glede zdravstvenega zavarovanja,...)
- Sodelovanje s humanitarnimi društvi (Glas, ...)
- tečaj neformalnih izobraževanj za odrasle za dvig digitalnih kompetenc (Zavod CITILAB Maribor je uspešno izvedel 300 ur izobraževanj, ki so vključevala uporabo različnih digitalnih naprav, spoznavanje in utrjevanje veščin digitalne komunikacije, spoznavanje varnosti na spletu, ustvarjanje novih digitalnih vsebin, ipd.)
- Ob dnevu Dan Maribora skupaj s PGD omogočamo brezplačen prevoz starejših na lokacije prireditvev
- Pomoč referentov pri tolmačenju dopisov, izpolnjevanju obrazcev in podobno.

Tudi Svet invalidov in mariborska invalidska društva so zelo aktivna v ozaveščanju javnosti. MOM podpira ozaveščanje javnosti s sofinanciranjem programov invalidskih in humanitarnih organizacij. MOM finančno podpira tudi programe in skupne akcije ozaveščanja v organizaciji Sveta invalidov, ki potekajo v sodelovanju z invalidskimi organizacijami. Podporo nudi tudi občinska služba za stike z javnostjo in tajništvo Sveta invalidov MOM. V letu 2023 je Svet invalidov na tem področju realiziral naslednje skupne aktivnosti:

- Sodelovanje z ozaveščanjem na Art kampu v okviru festivala Lent
- 11 društev je sodelovalo v ozaveščanju na Dnevu mobilnosti invalidov v okviru Evropskega tedna mobilnosti
- Izdaja 14. številke glasila Svet invalidov
- Izjava za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov, 3. decembru

Na Mestni občini Maribor deluje informacijski pisarni za starejše, ki deluje od oktobra 2022, info pisarna za invalide pa deluje že od leta 2010.

14.6. FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA SVETU INVALIDOV

Mestna občina Maribor je v letu 2023 za delovanje Sveta invalidov namenila 12.700 EUR, realizacija je bila 11.900 EUR. S strani MOM je posebej financirana še administrativno-tehnična pomoč Sveta invalidov, ki hkrati deluje v informacijski pisarni za invalide. Večina projektov za realizacijo Akcijskega načrta je financiranih preko služb in uradov MOM, ki te projekte izvajajo. Iz sredstev za delovanje Sveta invalidov se financirajo skupne prireditve (športne igre invalidov, kulturni večer invalidov), akcije ozaveščanja (časopis Svet invalidov, dan mobilnosti invalidov), razne promocijske dejavnosti in tolmač slovenskega znakovnega jezika, ki se zagotovi ob prisotnosti gluhih uporabnikov na seja Sveta in na dogodkih v organizaciji Sveta invalidov ali MO Maribor.

15. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA

Zadali smo si:

- 14.1. Zagotavljanje strokovnega kadra
- 14.2. Usposabljanje občinskega kadra
- 14.3. Usposabljanje upravnih delavcev
- 14.4. Usposabljanje in osveščanje drugega strokovnega kadra

14.1. ZAGOTAVLJANJE STROKOVNEGA KADRA

V Sloveniji predstavniki stroke ugotavljajo veliko pomanjkanje strokovnega kadra za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Zato za ustrezne poklice, npr. defektologa, tiflopedagoga in druge poklice s področja specialne pedagogike predlagamo uvedbo štipendij in zagotovljeno zaposlitev po končanem študiju. To je potrebno urediti na ravni države. Na lokalni ravni pa v posameznih društvih izvajajo usposabljanje kadra v okviru svojih programov.

Na področju **usposabljanja strokovnega kadra** so v Društvu študentov invalidov za zaposlene na Univerzi v Mariboru, Univerzi v Ljubljani, Novi univerzi ter na samostojnih visokošolskih zavodih izvedli številna predavanja in delavnice s področja podore študentom s posebnimi potrebami in oblikovanja vključujočega študijskega okolja.

14.2. USPOSABLJANJE OBČINSKEGA KADRA

Izvajanje rednih izobraževanj, vključno z osveščanjem o posebnih potrebah invalidov in kodeks ravnanja z invalidi.

14.3. USPOSABLJANJE UPRAVNIH DELAVCEV

Usposabljanja upravnega kadra potekajo po rednem načrtu glede na izražen interes zaposlenih. V letu 2023 so bila na MOM izvedena 3 izobraževanja na invalidsko tematiko, v organizaciji invalidskih društev ni bilo osveščanja o invalidih.

14.4. USPOSABLJANJE IN OSVEŠČANJE DRUGEGA STROKOVNEGA KADRA

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor redno skrbi za usposabljanje strokovnega kadra in s tem za strokovnost izvajanja posebnih socialnih programov Društva, ki jih izvajajo za invalide sluha v Mariboru in širše v Podravju.

16. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

- 16.1. Periodično spremljanje sprejetih učinkov
  - 16.2. Javno objavljane dokumentov o delovanju sveta invalidov
- ### 16.1. PERIODIČNO SPREMLJANJE SPREJETIH UČINKOV

Svet invalidov na svojih sejah dosledno spremlja izvajanje sprejetih sklepov in podanih pobud, pregled realizacije sklepov je redni del dnevnega reda vsake redne seje. Prav tako se spremlja izvajanje dogovorjenih ukrepov v delovnih skupinah, v letu 2022 smo ugotovili, da se je realizirala naša pobuda za vgradnjo dvigala v Narodni dom, izvedla se je sprememba razpisnih pogojev za neprofitna stanovanja pri JMSS...

16.2. JAVNO OBJAVLJANJE DOKUMENTOV O DELOVANJU SVETA INVALIDOV

Na spletni strani MOM/invalidi sproti objavljati dokumente o delovanju SIMOM, da lahko tudi javnost oceni uspešnost delovanja in se poveča možnost za nove predloge rešitev preko podanih pripomb in predlogov invalidov, ki to stran spremljajo.

17. MEDNARODNO SODELOVANJE

V Akcijskem načrtu smo si zadali:

17.1. Izmenjava mednarodnih dobrih praks

17.2. Podpora pri prijavi projektov s priporočili in prijavi projektov skupaj z MOM

17.1. IZMENJAVA MEDNARODNIH DOBRIH PRAKS

V Društvu distrofikov Slovenije so se v letu 2023 udeležili zaključne konference projekta Digitalno okno v svet MD v okviru programa Erasmus+ v Zagrebu, 24. in 25. aprila 2023; skupaj s kolegi Hrvati so pripravili digitalno kampanjo o uporabi podpornih tehnologij in digitalnih orodij ter Priročnik za delo z mladimi z mišično distrofijo, v katerem so predstavljeni primeri dobre prakse o uporabi podpornih tehnologij in digitalnih orodij. 18.5.2023 so se odzvali na vabilo Saveza društava distrofičara Hrvatske na online regionalno konferenco o mišični distrofiji; na uvodnem sestanku so opredelili smernice za nadaljnje sodelovanje. Obolele za ALS so povabili k sodelovanju pri prevodu mednarodnega vprašalnika o težavah pri komunikaciji, ki ga opravlja študentka logopedije in k sodelovanju v anketi Mednarodna zveza ALS društev (The International Alliance of ALS/MND Associations) o temeljnih pravicah ALS obolelih in oseb, ki skrbijo za ALS obolele 2023.

V SLO CANIS so v letu 2023 aktivno sodelovali s 30 evropskimi državami - pri evropski standardizaciji na področju psov pomočnikov. Vse konference in delovni sestanki komisij so potekale virtualno preko ZOOM (12 srečanj). Plenarno zasedanje se je odvijalo decembra v Pragi. CANIS se preko Slovenskega inštituta za standardizacijo SIST (preko katerega je Slovenija aktivno vključena v oblikovanje evropskega standarda CEN TC 452 – Psi pomočniki) redno udeležuje vseh konferenc, dva člana sta tudi eksperta v sedaj sedmih delovnih skupinah CEN TC 452. Sodelujejo tudi v novem projektu oblikovanja novega evropskega standarda TC 452 Psi pomočniki. Skupaj z Zavodom Pet, Društvom Tačke pomagačke in Zvezo paraplegikov Slovenije so sestavili izvirni, nacionalni standard še za terapevtske pse. SIST ga je objavil 1.4. 2023. Pripravili so ga kot izvedbeni EU standard za terapevtske pse kot inovativen doprinos na področju kinologije.

V REPS je konec večine omejitev pomenil bolj redne treninge iskalnih disciplin, poslušnosti in premagovanja ovir, udeležb na znova organiziranih tečajih in taborih, nenazadnje tudi organizacijo izpitov in opravljanje le-teh v organizaciji sorodnih organizacij. Vse to je privedlo tudi do udeležbe nekaterih članov na svetovnem prvenstvu za reševalne pse, ki je bilo tokrat v mestu Craiova, Romunija, kjer je član REPS zasedel dobro 22. mesto.

Član Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor dr. Matjaž Debevc, izr. prof., je izvoljen predstavnik za Slovenijo v Svetovni organizaciji gluhih za področje informacijske tehnologije in dostopnosti informacij. Prav tako je zaradi svoje strokovnosti in prizadevnosti izvoljen v Projektno skupino Sveta za človekove pravice o dostopnosti za invalide pri Organizaciji združenih narodov, kjer aktivno sodeluje že več kot tri leta.

17.2. PODPORA PRI PRIJAVAH PROJEKTOV S PRIPOROČILI IN PRIJAVA PROJEKTOV SKUPAJ Z MOM

Podpora MOM pri prijavah projektov – s širjenjem informacij o objavljenih razpisih, svetovanje in pomoč pri prijavi in prijava projektov v sodelovanju MOM in invalidskih društev. Ta cilj še ni zaživel.

III. SKLEPNE MISLI

DRUŠTVO PARAPLEGIKOV PODRAVJA

V Društvu paraplegikov Podravja ugotavljamo, da je priključitev občine k projektu »Občina po meri invalidov« zelo pospešila izboljšanje enakih možnosti za vse. S posameznimi projekti, z akcijami osveščanja, s prostovoljnim delom in potrpežljivostjo smo skupaj izboljšali veliko stvari. Čeprav še vedno ostajajo mnoge ovire, ki jih je potrebno premostiti, pa nas razveseljuje dejstvo, da se tudi meščani vse bolj zavedajo, da smo skupnost ljudi, ki imamo vsak svoje potrebe. In uresničevali jih bomo z medsebojno strpnostjo in spoštovanjem.«

Menimo, da je ustanovitev delovnih skupin, ki pokrivajo različna področja akcijskega načrta, pomembna pridobitev za uresničevanje že zadanih ciljev in iskanja novih možnosti za izboljšanje položaja invalidov. V društvu si prizadevamo, da bi naši strokovni sodelavci, kot tudi člani, še naprej aktivno sodelovali pri različnih pobudah, akcijah in aktivnostih, ki se izvajajo v okviru Sveta invalidov Mestne občine Maribor. Izpolnjuje se tudi konkreten namen ustanovitve Sveta invalidov. Izboljšal naj bi se pretok informacij in idej med mestnimi službami in invalidskimi organizacijami. Vsebina in oblika sodelovanja nedvomno deluje, kar dokazujejo tudi številne urejene izboljšave v mestu.

V mestni občini Maribor se odpravlja številne arhitektonske ovire; urejevanje pločnikov, vgrajujejo se potrebne klančine. Za red in preprečevanje zlorab na teh mestih, pa gre tudi pohvala mestni redarski službi.

Lahko smo zadovoljni z doseženo letno realizacijo programov, ki so bili dobro načrtani. Ugotavljamo lahko, da so nujno potrebni za nenehno približevanje vključenosti v družbeno skupnost naših članic in članov.

Predsednik društva:

Boris Klep

DRUŠTVO DISTROFIKOV SLOVENIJE, ŠTAJERSKO – PREKMURSKO POVERJENIŠTVO

V MO Maribor je bilo v zadnjih letih realizirano precej ukrepov iz Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v naši občini. V letu 2022 je to prav gotovo predaja namenu dolgo pričakovanega dvigala v Narodnem domu Maribor, katerega vgradnjo je mestnemu svetu predlagal prav Svet invalidov MOM. Prostori so s tem postali dostopnejši za funkcionalno ovirane osebe, invalide in starejše obiskovalce.

Zavedamo pa se, da je potrebno z delom nadaljevati tudi v prihodnje. Aktivnosti in dogodke, ki se izvajajo v projektu » Občina po meri invalidov« bomo izvajali tudi v prihodnje in se trudili, da bomo realizirali čim več zastavljenih ciljev. Pri oblikovanju načrtov za prihodnost bomo še bolj pozorno prisluhnili tistim, za katere je projekt namenjen - invalidom. Prav tako bomo odprti za pobude, mnenja in predloge vseh, ki želijo prispevati k izboljšanju položaja invalidov in ranljivih skupin v naši občini ter tudi k splošnemu napredku vseh občanov.

Dejan Šamperl,
koordinator štajersko-prekmurskega poverjenišva

DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH PODRAVJA MARIBOR

V Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor aktivno sodelujemo z Mestno občino Maribor in invalidskimi društvi in drugimi javnimi institucijami v projektu »Občina po meri invalidov«, saj se zavedamo pomena osveščanja širše javnosti o življenju invalidov sluha v svetu tišine. Zahvaljujemo se vsem sodelujočim društvom, javnim institucijam in vodstvu Mestne občine Maribor, ki s svojim delovanjem strokovnih služb občine podpira naša skupna prizadevanja za izenačevanje možnosti invalidom. S svojim strokovnim delom in izvajanjem posebnih socialnih programov za gluhe naglušne in gluhoslepe osebe kot edina nevladna organizacija v Mariboru in širše pomembno dopolnjujemo državno skrb. Ob tem pa se zavedamo, da je za to socialno, družbeno in komunikacijsko najbolj izolirano in ranljivo skupino prebivalstva t.j. invalide sluha, potrebna večja podpora MOM in države s katero bomo s skupnimi močmi zagotovili vsaj nekoliko bolj enakopravno življenje v njim edini dostopni obliki v okviru posebnih socialnih programov, ki jih izvajamo v Društvu.

Ernestina Savski,
predsednica

Priloge:

Priloga 1: Glasilo Svet invalidov, 14. številka

Priloga 2: Poročilo s prehoda ob Dnevu mobilnosti invalidov 2023

Priloga 3: Sporočilo za javnost ob mednarodnem dnevu invalidov 2023

Priloga 4: Objave medijev – 40 let CPR MB

Priloga 5: Poročilo s 14. športnih igrah invalidov

Priloga 6: Poročilo o športno-rekreativnem srečanju invalidov 2023

Letnik 13 Številka 1 Oktober 2023

Svet invalidov

revija invalidskih društev Mestne občine Maribor

Glasiło Sveta invalidov

Izdajatelj: Svet invalidov MOM
Spletna stran: www.maribor.si

Naslov:
Svet invalidov
Mestna občina Maribor, Ul. Heroja Staneta 1
2000 Maribor

Telefon: 02/2201-202

e-naslov: invalidi@maribor.si

Lektoriranje: DigitPen d.o.o.

Uredniški odbor:
Slavica Jaušovec, Milan Kotnik

Posamezni avtorji prispevkov in fotografij so objavljeni na straneh društev, ki v glasilu predstavljajo svoje poslanstvo in aktivnosti.

Tisk: Dravski tisk d.o.o.
Oblikovanje: Jure Mlakar s.p.

Naklada: 1.100 izvodov

V prostorih Mestne občine Maribor na Slovenski 40, v pisarni št. 3 od oktobra 2022 posluje Informacijska pisarna za starejše.

Uradne ure so vsak delovnik od 8:00 do 10:00.

V tem času se lahko pri nas zglasite osebno, svoja vprašanja pa lahko pošljete tudi na

e-naslov: starejsi@maribor.si

ali nas pokličete

na telefonsko številko 02/22 01 333.

V okviru pisarne deluje tudi brezplačni telefon infonon: 080 22 01 vsak delovnik od 9:00 do 11:00

INFORMACIJSKA PISARNA ZA INVALIDE,
Mestna občina Maribor,
Ul. Heroja Staneta 1, 2000 Maribor

Telefon: 02/2201 202

e-naslov: invalidi@maribor.si

Uradne ure:
od ponedeljka do petka med 10. in 12. uro
Invalidom nudimo:

- » osnovne informacije za urejanje osebnih dokumentov in drugih osebnih opravkov na Upravni enoti Maribor in Mestni občini Maribor;
- » informacije o lokacijah in delovanju invalidskih društev v Mariboru;
- » pomoč pri reševanju problemov, napotitve na ustrezne institucije, posredovanje kontaktov in informiranje o strokovnih službah MOM.

SVET INVALIDOV MOM,

sekretarka: Ana Mandl,
Kontakt med uradnimi urami:
od pon. do pet.
od 10.00 - 12.00

Telefon:
02/22 01 202,
e-naslov:
ana.mandl@maribor.si

1	Naslovnica
2	Kolofon, kazalo, informacije o informacijski pisarni za invalide
	Uvodnik župana s fotko
3	Uvodnik gl. urednika in predsednika Sveta invalidov MOM Milana Kotnika s fotko
4	Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
6	Društvo diabetikov Maribor
8	Društvo Dom invalidskih društev Maribor
10	Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
12	Društvo študentov invalidov Slovenije, podružnica Maribor Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor
13	Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor
14	SONČEK - mariborsko društvo za cerebralno paralizo

Spoštovane bralke in bralci!

Pred vami je že 15. številka glasila Svet invalidov. Mineva torej 15 let odkar je Maribor vključen v projekt Občina po meri invalidov. S skupnimi močmi nam je tudi letos uspelo izvesti številne aktivnosti, s katerimi si prizadevamo za izboljšanje enakih možnosti za invalide v naši občini, predvsem pri zagotavljanju enakovrednejšega vključevanja invalidov v življenje in delo v družbi.

Mestna občina Maribor je v okviru Sveta invalidov v polni meri izvajala aktivnosti, ki so bile načrtovane v Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide v naši občini. Od štiristo kilometrov pločnikov jih je približno tristo urejenih za varen dostop invalidov, v naselju ima večina križišč že spuščene robnike. Najbolj frekventne prehode za pešce smo opremili z zvočnimi semaforji.

Sicer pa poskušamo gibalno oviranim olajšati vsakodnevne poti tudi z brezplačnimi prevozi. Znotraj cone za pešce vozi Maister, uspešno deluje tudi projekt Prostofer, ki omogoča brezplačne prevoze starejšim. Invalidom je omogočen brezplačen prevoz v okviru javnega potniškega prometa, na javnih površinah so zagotovljena brezplačna parkirna mesta.

Še posebej me veseli, da smo skupaj s sodelavci uspeli uresničiti vsaj

dve pomembni izboljšavi. Zgradili smo (pre)dolgo pričakovano dvigalo v Narodnem domu, prav tako pa smo postavili vadbene naprave za starejše in gibalno ovirane na Schreinerjevem trgu na Taboru.

V izgradnji je Center Rotovž, ki bo prav tako prilagojen gibalno oviranim, enako lahko trdim tudi za novo urejeno nabrežje reke Drave. Pred nami tudi v prihodnje ostaja še nekaj izzivov, v središču mesta ostajajo potrebe po prilagojenih javnih sanitarijah za gibalno ovirane. V prihodnjih letih si želim še več predlogov, kako lahko olajšamo bivanje v našem mestu in ga naredimo prijetnejšega.

Svet invalidov je s konstantnimi spodbudami za odpravo neenakosti in pomanjkljivosti ter z aktivnostmi na tem področju znatno prispeval, da je naše mesto za invalide prijaznejše. Ponosen sem na dosedanje konstruktivno sodelovanje, zato se vam v imenu MO Maribor zahvaljujem. Želim si, da bi tudi v prihodnje ohranili obilo volje do povezovanja.

Prijetno branje!

Saša Arsenovič,
župan MO Maribor

Spoštovani,

Svet invalidov Mestne občine Maribor že petnajsto leto sodeluje v vseslovenskem projektu Občina po meri invalidov, ko smo prvič naredili analizo potreb invalidov v Mariboru. Ponosni smo, da smo uspešno izpeljali številne aktivnosti za odpravo arhitektonskih in komunikacijskih ovir, organizirali različne posvete in pomagali zagotavljati pogoje za enakopravnejše vključevanje invalidov v življenje in delo v družbi in s tem uresničevali cilje zadane v Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor.

Aktivno sodelovanje kar 19-ih invalidskih organizacij s skupno več kot 7000 člani-invalidi Maribora in širše okolice v Svetu invalidov Mestne občine Maribor, vodstva in strokovnih služb Mestne občine Maribor in številnih drugih institucij, daje vidne rezultate našega skupnega dela.

V letošnjem letu smo uspešno izvedli naslednje dejavnosti:

- 4. januar, pripravili seznam uspešnih športnikov invalidov za prejemnike občinskih priznanj na področju športa invalidov za Izbor športnika Maribora za leto 2022.
  - 26. januar, redna seja Sveta invalidov.
  - februar, sodelovanje pri pripravi strategije socialnega varstva v Mestni občini Maribor.
  - 28. februar, podprli projekt Open Doors.
  - 19. maj, Športne igre invalidov, Športni park Tabor, ki se jih je udeležilo kar 19 invalidskih organizacij z 298 tekmovalci.
  - 15. junij, okrogla miza: »Dosegljivost obravnave pri osebem zdravniku«.
  - 23. junij - 2. julij, Predstavitve invalidskih društev na ArtKampu, Utrip srčne skupnosti.
  - 13. julij, udeležba na predstavitvi projekta Ready4Heat.
  - 25. avgust, Športno-rekreativno srečanje invalidov na Fontani s 123 udeleženci.
  - 18. - 21. septembra, sodelovanje v programu Evropskega tedna mobilnosti; 20.9. - dan mobilnosti invalidov
- Pripravljamo pa se tudi že na
- 20. november, 14. kulturni večer invalidov v Slovenskem narodnem gledališču Maribor

Ob izidu štirinajste številke našega skupnega časopisa se vsem zahvaljujem za aktivno sodelovanje in trud pri pripravi in izvedbi številnih aktivnosti in glasila v katerem se predstavljajo različna invalidska društva, vključena v Svet invalidov Mestne občine Maribor.

Milan Kotnik
predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor
predsednik Društva Dom invalidskih organizacij Maribor
strokovni delavec-sekretar v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Foto 1: Milan Kotnik, predsednik SIMOM
Avtor fotografij: arhiv društva

DRUŠTVO BOLNIKOV PO MOŽGANSKI KAPI PODRAVJA MARIBOR

KULTURNI VEČER INVALIDOV

Avtorica: Darinka Logar

Foto: Arhiv društva

Ganljiva recitacija pesmi Zlata jesen

V Kazinski dvorani SNG Maribor je 7. novembra potekal Kulturni večer invalidov Maribora. To je bila prekrasna prireditev, ki jo je povezoval g. Bojan Marošević. Polno dvorano udeležencev je pozdravil tudi g. Saša Arsenovič, župan Maribora. V okviru programa je nastopilo kar dvanajst različnih društev iz Maribora. Vsi, prav vsi so izvedli svoje točke izjemno ganljivo in poželi aplavz polne dvorane.

Da smo bili zastopani kot društvo tudi mi, se lahko zahvalimo Darinki Peršin, ki je avtorica recitala Zlata jesen. Recital pesmi sta izvedla Darinka Peršin in Edi Majerič. Recital je požel velik aplavz vseh gledalcev v dvorani, posebej pa je na srčno stran sedel udeleženi članom našega društva. Oba nastopajoča sta točko izvedla zelo srčno, čuteče in popolno.

Ob koncu naj zapišem, da smo se vsi vračali domov s prijetnimi občutji in z ugotovitvijo, da je volja najpomembnejša v

Prostovoljci in domačini v pričakovanju gostov

življenju. Ugotavljam, da so prav ljudje v različnih društvih z veliko volje in veselja vlagali svoj trud v izvedeno predstavitev. Prav vsi so uspeli pokloniti svoj čudoviti prispevek, mi gledalci pa smo neizmerno uživali.

ŠPORTNE IGRE BOLNIKOV PO MOŽGANSKI KAPI IN PRAZNOVANJE OBLETNICE

Avtorici: Tadeja Hernja Rumpf, Zvezdana Sužnik

Avtorica pesmi: Metka Oset

Avtor fotografij: Andrej Mihelič

V Mariboru se bolniki po možganski kapi, njihovi svojci in vsi, ki jih ta problematika zanima, združujejo v dveh organizacijah, ki med seboj odlično sodelujeta. V okviru Združenja bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo Slovenije (Združenje CVB Slovenije) deluje od leta 2003 Klub CVB Maribor. Od leta 2011 za področje Maribora in okoliških občin deluje tudi Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor (DBMKP Maribor). Letos obeležujemo 20 let delovanja Kluba CVB Maribor in 12 let delovanja DBMKP Maribor (10. obletnice delovanja zaradi epidemioloških razmer nismo mogli v celoti obeležiti).

Osrednji dogodek ob praznovanju jubileja je bila organizacija in izvedba 2. športnih iger bolnikov po možganski kapi, ki so se odvijale 8. junija 2023.

Zmagovalci prvih športnih iger, člani kluba CVB Maribor, smo s prehodnim pokalom prevzeli tudi organizacijo letošnjega srečanja. V sodelovanju z Društvom bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor smo pripravili nepozabno doživetje za 165 članov Združenja CVB iz vse Slovenije. Udeleženci so prihajali iz 14. klubov: Bled, Celje, Kranj, Lendava, Ljubljana, Logatec, Murska Sobota, Nova Gorica, Postojna, Ptuj, Slovenska Bistrica, Štrk Črenšovci, Tržič in Maribor. Prireditev je povezoval g. Mitja Šeško.

8. 6. zjutraj nas je čakalo presenečenje - zaradi počene cevi in posledičnega uhajanja plina ni bilo mogoče izvesti srečanja v Ledni dvorani. Velika zahvala gre vodstvu Športnih objektov Maribor in njihovim marljivim delavcem, ki so ves pripravljeni program urno preselili v sosednji Dvorano Tabor.

Številni prostovoljci so tekmovalce in njihove spremljevalce pospremili do obloženih miz s slastnimi domačimi dobrotami, za katere so poskrbele pridne gospodinje iz vrst mariborskega društva in kluba ter številni donatorji. Udeležencem iger in prostovoljcem smo podelili spominske majice in simbolično darilce, ki je delo naše članice Majde Flisar.

Pozdravnim besedam gospoda župana Aleksan-

Številni gostje in udeleženci športnih iger

dra Saše Arsenoviča, predsednice DBMKP Maribor dr. Tadeje Hernja Rumpf in predsednika Združenja CVB Milana Čučka je sledil prijeten in doživeto izveden kulturni program, v katerem so sodelovali mladi virtuoz na harmoniki Anej Sodec iz OŠ Ludvika Pliberška pod mentorstvom gospe Metke Vrbančič Osterc, Metka Oset z lastno pesmijo Dobrodošlica, ki je nastala prav za to priložnost, Darinka Peršin in Edi Majerič z avtorskim recitalom Zlata jesen in Miran Nemec s harmoniko - vsi člani mariborskega kluba in društva.

Verzi pesmi Dobrodošlica so takole nagovarjali navzoče:

*Veseliyo radostne se naše oči,
ker prijatelji od blizu in daleč
ste med nas prišli.*

*Danes smo se zbrali,
da bi tekmovali:*

- za koš lepih besed,
- za širok nasmeh,
- za prijazen pogled.

*Srčno tekmuimo
in zmagajmo vsi,
da lahko človek
pogleda človeka v oči,
mu seže v roko
in pomaha v slovo.*

Tekmovalci so se pomerili v sedmih disciplinah: balinanju, ruskem kegljanju, vodenju žoge, metanju kroglic na palice, pikadu, vlečenju vrvi in šahu. Posamezna tekmovanja so potekala na različnih bližnjih lokacijah. Navijači smo športno navijali in se veselili vsakega podrttega keglja, dobrega meta pri balinanju, zadete tarče pri pikadu in uživali v spretostih pri metanju kroglic in vodenju žoge. Vsi tekmovalci so se zelo izkazali. Najuspešnejšim smo podelili pokale in medalje. Skupni zmagovalec je bila ekipa kluba CVB Murska Sobota, ki je prejela tudi prehodni pokal.

Zahvaljujemo se vsem, ki so prireditve podprli in pomagali pri uspešni izvedbi: članom mariborskega kluba in društva bolnikov po možganski kapi, Združenju CVB Slovenije, Mestni občini Maribor, Zdravstvenemu domu Maribor, Društvu upokojencev Tabor, predstavnikom družbi Šport Maribor, podjetjem Novo Nordisk, Prohit, Alluminium Ketty Emmi, Alumat, Vzajemna, Sintal Maribor, Zavod PPC Tezno, Pekarna Kaučič, Keksarna Brodnjak, Hlebček, Radenska, Zadruga Selnica in številnim prostovoljcem, med drugimi povezovalcu prireditve g. Mitji Šešku in dijakom II. gimnazije Maribor pod mentorstvom prof. Saše Mikića.

Zmagovalna ekipa iz Murske Sobote

Na koncu smo prijateljem pogledali v oči, jim segli v roko in pomahali v slovo.

KAKO URESNIČUJEMO PROGRAM AKTIVNOSTI

Avtorji prispevka: Mirko Topolovec - predsednik, Lidija Salomon - sekretarka

Fotografije: arhiv društva

Uvod predsednika

Spoštovane članice, dragi člani društva,

»vlaganje v zdravje je vložek v razvoj družbe,« je zapisala diabetologinja dr. Jelka Zaletel, dr. med., in še kako prav ima. Ena od tem svetovnega dneva sladkorne bolezni, ki ga obeležujemo 14. novembra po celem svetu, je dostop do zdravljenja sladkorne bolezni. Potreben je vseživljenjski pristop, s katerim se opolnomočijo posamezniki, bolniki v vseh življenjskih obdobjih, in oblikujejo pogoji, ki bodo vsem omogočali zdravo prehranjevanje in redno telesno dejavnost. V programskih aktivnostih smo si zadali cilje, da bo vsak član deležen pomoči pri usklajeni oskrbi med ravnmi zdravstvenega varstva. Ugotovimo lahko, da smo v Sloveniji proti velikemu številu manj razvitih držav na boljšem, da bolniki prejema inzulina brezplačno, da imamo najnovejša zdravila in predvsem je zelo dobro poskrbljeno za otroke. Še naprej se bomo v društvu zavzemali za brezplačno odobritev 50 testnih lističev za diabetike s sladkorno boleznijo tipa 2. Danes smo priča naporom ministra in Ministrstva za zdravje RS, da se za ljudi bolje poskrbi, da bomo kronični bolniki in starejši ponovno prišli do svojih družinskih zdravnikov. Veliko ljudi nima računalnika in medicinska sestra po telefonu ne more biti v vseh primerih tista, ki bo odločila o sprejemu pri osebem zdravniku.

Pred nami je nov letni program aktivnosti za 2023, ki je zelo obsežen. Pridobili smo ugodne cene za edukativna zdravstvena okrevanja v zdraviliščih in na morju. Povezali smo se z Društvom za srce in ožilje in ponovno sodelujemo s študenti Medicinske fakultete Maribor. Glede na organiziranost Zveze društev diabetikov je v naše društvo vključenih več kot 850 članov iz 23 občin. IO društva je sklenil, da v občinah, ki imajo več kot 25 članov, organizira obliko dela, ki bo v občini vključila še večje število članov. Pričeli smo z občinami Slovenska Bistrica, Ruše, Kungota in Šentilj.

Za člane in občane bližnjih občin Ruše in Kungota smo pričeli z brezplačnimi meritvami in predvsem v Rušah bili zelo uspešni, saj smo sladkor in krvni pritisk izmerili več kot 70

občanom. Aktivnosti bodo potekale vse leto, zaključili pa jih bomo s predavanjem o sladkorni bolezni za vse občane. V Kungoti smo se povezali z organizacijo upokojujencev in skupaj z diabetiki iz te občine bomo organizirali predavanje in meritve za vse občane.

IZOBRAŽEVANJE

UČNE DELAVNICE

V društvu si že vrsto let prizadevamo slediti izobraževanju za varno prihodnost, ki je tema tudi ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni za obdobje 2021-2023. Učne delavnice, ki so dolga leta naša stalna oblika izobraževanja, nudijo prav to, kar si želimo narediti za slehernega bolnika - opolnomočiti ga za vodenje svoje sladkorne bolezni. V štirih korakih za izboljšanje sladkorne bolezni, ki jih kot delavnice mesečno izvajamo vse leto, spregovorimo o bolezni, dejavnikih tveganja in ob pomoči zdravstvenih delavcev opozarjamo na posledice bolezni. Pridružite se našim predavanjem in spoznali boste veliko novega o sladkorni bolezni.

Laično svetovanje za sladkorno bolezen je vsem dostopno brezplačno. Temelji na osebnem pristopu člana društva laičnega svetovalca, na nesebični pripravljenosti za medsebojno pomoč, podporo in spodbudo pri soočanju s sladkorno boleznijo. Velikokrat je dovolj že prisluhniti človeku, ki ima težave, in mu s tem omiliti občutek strahu in zaskrbljenosti. Na svetovanje se lahko naročite po odprtem telefonu (064 169520) v društvu.

Mirko Topolovec, laični svetovalec

Svetovanje v stiskah in težavah

Za odprti telefon smo se odločili v obdobju, ko je bil koronavirus najbolj prisoten in je ogrožal ljudi s kroničnimi boleznimi. Člani niso prihajali v društvo, malo je bilo osebnih stikov, s telefonom pa smo želeli ohranjati socialne stike. V želji po obvladovanju stresa, zmanjšanju občutka strahu, panike in zaskrbljenosti vam je na razpolago ODPRTI TELEFON (064 169520), in sicer vsako sredo od 9. do 11. ure. Z veseljem vam bomo pomagali.

Lidija Salomon, mentorica za svetovanje osebam v stiski in težavah

SOCIALNA POMOČ

Komisija za reševanje socialnih stisk naših članov tudi v letu 2023 deluje na osnovi sprejetega pravilnika. V kolikor ste v ekonomsko-socialni stiski in pomoči potrebni, nam pišite oziroma se oglasite v društvu. Pomagali vam bomo po svojih najboljših močeh.

TELESNA AKTIVNOST

Stezno kegljanje in namizni tenis - vadbe v Dvorani Tabor; za naše člane BREZPLAČNO.

Pikado in rusko kegljanje - vadbe na Trubarjevi 15, Maribor; za naše člane BREZPLAČNO.

Plavanje - Športni park Ruše in Pri-

stan Maribor; ob predložitvi članske izkaznice CENEJE.

Že vrsto let v mesecu maju sodelujemo na športnih igrah invalidskih in humanitarnih organizacij v Mariboru. Tako smo tudi letos iz vrst svojih športnikov sestavili ekipe za tekmovanje v namiznem tenisu, steznem kegljanju, pikadu in kegljanju na vrvici. Sodelovalo je več kot 20 naših članov in vrnili smo se s pokalom v pikadu.

DRUŽENJA

Marca smo praznovali dan žena in obdarili svoje članice.

Aprila smo se družili na Svečinski poti, na pohodu smo občudovali lepote naše pokrajine.

V velikem številu smo se člani društva udeležili dneva odprtih vrat in Krkinega tedna humanosti in prostovoljstva v Novem mestu. S tremi avtobusi smo se odpeljali v tovarno Krka in imeli kaj videti.

Praznik češenj je nepozabno doživetje. Junija se nas je 65 članov društva odpeljalo v Goriška Brda. Kljub slabemu vremenu so nas v Brdih pričakali sonce in prijazni Brici. Veliko je bilo češenj in nikogar ni bilo, ki ne bi poskusil tega sadeža. Veliko krajev smo si ogledali.

EDUKATIVNO ZDRAVSTVENO OKREVANJE

Februarja smo se na okrevanje odpravili v Moravske toplice. Edukativna zdravstvena okrevanja v zdraviliščih sodijo med tiste preventivne programe društva, ki se jih člani zelo radi udeležijo. Izvedli smo meritve sladkorja, se udeležili predavanj in skrbeli za telesno aktivnost.

Konec aprila smo se odpravili na okrevanje na morje in prvomajske praznike preživeli v Njivicah na otoku Krku. Nekaj lepih dni smo uživali v lepem vremenu, bili aktivni, telovadili, se sproščali ob smehu, se pogovarjali o tegobah sladkorne bolezni, osebno rasli in si nabirali novih moči.

Maja smo bili na zdravstvenem okrevanju v Izoli, v hotelu Delfin.

Naši člani so bili vseh sedem dni zelo aktivni, za kar je poskrbel Center za krepitev zdravja Izola. Vodna aerobika, nordijska hoja, sprostivna vadba v telovadnici, sprehodi pa so ob kopanju dopolnili pestro življenje.

Spoštovani člani! Vesel sem, da društvo deluje dobro, za kar se zahvaljujem celotnemu IO in NO ter sekretarki društva. **OSTANITE ZDRAVI IN OSPANIMO SKUPAJ, SAJ BOMO SAMO TAKO PREMAGALI STISKE IN TEŽAVE.**

NAŠ DOM – ZGODOVINA

avtor: Milan Kotnik

fotografije: arhiv društva

Društvo Dom invalidskih društev Maribor na Trubarjevi ulici 15 je pričelo s svojim delovanjem leta 1989, ko je s sklepom takratne skupščine mesta Maribor, nekdanji Dom Antona Skale prejelo v upravljanje pet invalidskih društev: Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Društvo duševno prizadetih Sožitje, Društvo za cerebralno paralizo Sonček, Društvo invalidov in Društvo civilnih invalidov vojn. Kot ustanovni člani so formirali prvi odbor za skupno delo v novih prostorih. Da so sploh prejeli nove prostore, je bila zasluga takratnega sekretarja Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor Božidarja Raušla, ki si je dolgo aktivno prizadeval zagotoviti ustrezne prostore za takrat vedno bolj aktivna društva in njihove dejavnosti.

Stavba, ki ima danes več kot 100 let, je čudovita rustikalna vila s številnimi lesenimi ornamentami (notranjimi in zunanji leseni okraski - obrobami) in dvema balkonoma z leseno ograjo, ki gledata na cesto proti mestnemu parku. Na dvorišču je še ena manjša pokrita stavba, spodaj zidana, zgoraj lesena z med seboj razmaknjenimi letvicami, ki je namenjena shranjevanju oziroma skladišču. Na dvorišču so še številne ograjene okrogle in podolgovate gredice. Okoli dvorišča je kovinska kovana ograja z umetelno izdelanimi ornamentami, medtem ko je na zadnji strani proti blokom živa meja.

Poslovna stavba v treh etažah je nudila najprej prostor za delovanje in pisarne za pet društev, imeli pa so tudi večnamenske skupne prostore, kjer so lahko izvajali svoje aktivnosti za člane - invalide. Za zunanje dejavnosti so imeli na razpolago izjemno veliko dvorišče z vrtnimi gredicami, kjer so še danes zasajene in cvetijo vrtnice, in pokrito leseno utico, kjer so se člani lahko poletni hladili v senci. Stavba je pod spomeniškim varstvom.

Z leti se nam je pridružilo še pet društev, štiri invalidska in eno humanitarno društvo: Društvo ILCO, Zveza ILCO, Društvo vojnih invalidov, Društvo multiple skleroze in Društvo diabetikov. Skupaj so vsa društva vključevala kar 7000 invalidov iz Maribora in občin v Podravju.

Zavedali so se, da je treba za kvalitetno sobivanje in izvajanje številnih raznovrstnih dejavnosti društev zagotoviti izvršni odbor, ki bo skrbel za medsebojno urejene odnose in zagotavljal finančne in materialne pogoje za nemoteno izvajanje posebnih socialnih programov vseh društev. Prvi upravnik doma je bil Djuro Zvonar, ki je z vestnim delom pripomogel k temu, da je delo tako različnih invalidskih društev potekalo v svojevrstni simbiozi. Za vedno več pridruženih društev je bilo nato premalo prostora, zato so leta 1994 začeli s projektom širitve v nov prizidek, kjer bi bili večnamenski prostor, novi toaletni prostori ter pisarna, kar je bilo dokončano leta 1996.

Leta 2009 se je uradno ustanovilo društvo Dom invalidskih društev Maribor in sprejelo Pravila (statut). Prvi predsednik je bil Taras Poljanec. Leta 2013 sem bil soglasno izvoljen za predsednika društva Milan Kotnik. Podpredsednica je bila Lidija Šestak Zorič. To častno funkcijo predsednika opravljam še danes. Podpredsednik je Martin Benko.

Cvetoče dvorišče Dom

Prepričani smo, da je takšen primer dobrega sobivanja kar desetih društev v eni poslovni stavbi edinstven v Sloveniji in širše v Evropi. Ponosni smo lahko, da smo z odprtim pristopom omogočili še več društvom sodelovanje in izvajanje posebnih socialnih programov in aktivnosti za številne invalide.

Pred obnovo balkona

Po obnovi

Društvo Dom v vsem svojem sijaju

Leta 2014 je spodnji balkon iz betona zaradi starosti začel pokati in se krušiti in sčasoma je postal nevaren za spodaj mimoidoče, zato smo pristopili najprej k zaščiti s podpornimi stebri in pozivali vodstvo Mestne občine Maribor k sanaciji. Po dveh letih neuspešnih pozivov vodstvu občine in ob ugotavljanju, da je še več delov stavbe potrebnih prenove, smo se odločili, da bo pet invalidskih društev šlo v skupno akcijo in zagotovilo lastna sredstva za obnovo stavbe in sanacijo nevarnega balkona. Sredstva smo prispevali: Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Medobčinsko društvo Sožitje Maribor, Društvo za cerebralno paralizo Sonček, Društvo invalidov Maribor in Društvo civilnih invalidov vojn Maribor, za kar se jim iskreno in iz srca zahvaljujemo. Ker ima stavba zgodovinsko vrednost in je spomeniško zaščitena, smo zagotovili nadzorni odbor, kjer je bil najbolj aktiven Martin Benko. Ob tem smo sodelovali še s pristojnimi službami za pridobitev potrebnih soglasij. Po pridobljenih več ponudbah smo sklenili pogodbe z izbranimi izvajalci.

V sanaciji smo izvedli naslednja dela:

- » sanacijo fasade z novim opleskom;
- » sanacijo in delno zamenjavo poškodovanega balkona;
- » lokalno sanacijo kritine, obrob in žlebov na strehi;
- » oplesk stavbnega pohištva: oken, balkonske ograje, vrat;
- » ureditev odvodnjavanja ob objektu;
- » nov plinovodni kotel za ogrevanje.

Pri barvanju betonskega in kovinskega dela celotne ograje ob dvorišču so nam priskočili na pomoč dijaki Biotehniške šole Maribor, za kar smo jim izredno hvaležni.

V društvu Dom smo v času mojega predsedovanja leta 2014 prvič zaposlili sodelavca invalida za izvajanje programa družabništva ob sodelovanju Zavoda RS za zaposlovanje. Z vključevanjem prej brezposelnih invalidov smo nadaljevali vsa leta, več let pa smo zaposlovali tudi sodelavca invalida za pomoč pri izvajanju dejavnosti društva Dom za polovični delovni čas.

Danes je društvo Dom čudovita lepo obnovljena stavba z izjemno vestno urejenim dvoriščem, ki je prijeten kraj za koristno preživljanje prostega časa za vse generacije. Ob-

krožajo ga lepo urejene cvetlične gredice na dvorišču in cvetlična korita na obeh balkonih, za kar smo večkrat prejeli priznanje zlata vrtnica Hortikulturnega društva Maribor za najlepše urejeno dvorišče. V društvu Dom bomo še naprej skrbeli za zagotavljanje pogojev za izvajanje številnih posebnih socialnih programov.

Člani se lahko vključujejo v najrazličnejše in raznovrstne aktivnosti na področju kulture, športa in rekreacije, družabništva, informiranja, ohranjanja zdravja, sodelujejo na številnih delavnicah in se udeležujejo različnih predavanj.

Društvo Dom je odprt prostor za druženje različnih generacij raznovrstnih invalidov, ki se medsebojno spoznavajo in sodelujejo.

Neprenehoma se trudimo, da so naše aktivnosti dostopne vsem udeležencem, kar nam uspeva v veliki meri s pomočjo naših srčnih prostovoljk in prostovoljcev ter zaposlenih v društvih.

Hkrati pa vsem sodelujočim društvom in invalidom z dobrim sodelovanjem omogočamo boljše in enakopravnejše vključevanje v življenje in delo širše v družbi.

Darko Šerjan in Mira Meš Pivec pred cvetličnim koritom

S KVAČKANJEM V GUINNESSOVO KNJIGO REKORDOV

avtorica: Suzana Panič

fotografije: arhiv društva

Uspel nam je največji slovenski kvačkarski izziv Slovenija kvačka

Postati uradni Guinnessov svetovni rekorder je še naprej zelo visoko na seznamu želja nešteti posameznikov po vsem svetu. Tega se zavemo vsak dan znova, ko uredniki za rekorde pregledujejo na desettisoče prijav, ki jih prejmejo vsako leto.

Ampak naši kvačkarski skupini se je uspelo prebiti na sam vrh. 212 vztrajnih kvačkaric nas je uspelo povezati vseh 212 slovenskih občin in ustvariti neverjetne umetnine. Vsi udeleženci iz 212 občin smo nakvačkali vsak svoj občinski grb v velikosti 160 x 120 cm. Za to smo porabili 539 kg preje in 21.200 ur dela. Začeli smo 15. septembra 2021 in zaključili 26. decembra 2022. Za vsak kvačkan izdelek posebej so vztrajne roke porabile od 90 do 120 ur. Projektna in idejna vodja kvačkanja je bila Jadranka Smiljič iz Slovenj Gradca.

Za ta zanimiv projekt sem izvedela na spletu. Prijavila sem se, saj že od rane mladosti rada ustvarjam z nitmi. Naučila sem se vezanja, pletenja, šivanja in na koncu še kvačkanja. Moj del projekta je bil nakvačkati grb občine Škocjan iz jugovzhodne Slovenije. Grb ima izredno zahtevno upodobitev avtoportreta. V začetku je bilo težko, ko pa so se začeli poznati prvi vidni rezultati dela, sem dobila še večji zagon. To je bil moj veliki izziv, ki sem si ga zadala v življenju. Vsak dan sem bila nase bolj ponosna. Še več elana pa sem dobila takrat, ko sem izvedela, da nas je ga. Smiljič uspela uvrstiti na tekmovanje za Guinnessov rekord.

Za vpis v Guinnessovo knjigo rekordov je bilo treba zbrati 1000 različnih izdelkov v kvačkani tehniki. Skupaj z 212 grbi je bilo treba narediti še 888 izdelkov. Mi smo jih na koncu uspeli skupaj narediti 1200 kosov. Dosegli smo neverjeten uspeh, ki ga na svetu ni dosegel še nihče. Tako smo bili na svoje veliko veselje izbrani in vpisani v Guinnessovo knjigo rekordov. Ponosna sem nase in na našo celotno slovensko ekipo kvačkarjev.

Suzana Panič Guinnessova rekorderka v društvu

JAVNA TRIBUNA MINISTER POSLUŠA

avtor: Milan Kotnik

Člani društva smo se 17. 3. 2023 udeležili Javne tribune: Minister poslušaja - Luka Mesec - za področje sociale, ki je bila v Mariboru. V imenu skupnosti oseb z okvaro sluha smo ministru predstavili predloge za naslednje nerešene probleme oseb z okvaro sluha - državljanov RS za izenačevanje pravic:

zagotoviti mladim gluhih ljudem tolmačenje v slovenski znakovni jezik ves čas izobraževanja in v vseh življenjskih situacijah; zahtevo po priznanju stoddotne telesne okvare v primeru gluhoti; opozorili smo na neenakost pri zaposlovanju in zaposlitveni rehabilitaciji; povečanje komunikacijskega dodatka in zahtevo za pridobitev invalidnine od nastanka gluhoti. Opozorili smo tudi na problem socialne izoliranosti in izključenosti oseb z okvaro sluha. Minister Luka Mesec je prisluhnil našim pobudam, si jih zapisal in obljubil odgovore, širšo razpravo ter reševanje problemov.

Predsednica društva Ernestina Savski in minister Luka Mesec

ŽIVETI DRUGAČNOST, ŽIVETI Z DRUGAČNOSTJO

17. 3. 2023 smo se udeležili Radijske tribune RTV SLO Radio Maribor, ki so jo pripravili na sedežu GT22 v Mariboru v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje invalidov v kulturi RAZVOJ, kjer je potekal pogovor s predsednico države Natašo Pirc Musar. S predsednico društva GNP Maribor Ernestino Savski sva na Radijski tribuni predstavila drugačnost oseb z okvaro sluha.

Milan Kotnik, strokovni delavec – sekretar, dr. Nataša Pirc Musar, predsednica Republike Slovenije, Ernestina Savski, predsednica društva

PRIPRAVE NA 90-LETNICO DELOVANJA DRUŠTVA

avtorica: Ernestina Savski

Devetčlanski organizacijski odbor se je prvič sestal 28. februarja. Pripravili bomo bilten.

Svečanost in kulturni program ob 90-letnici bo 25. novembra v Narodnem domu Maribor.

Častna pokroviteljica 90. obletnice bo predsednica države, dr. Nataša Pirc Musar.

V novembru bomo pripravili:

- » 2.-24. 11.: tritedensko celodnevno razstavo v nakupovalnem centru Supernova Maribor o aktivnostih društva;
- » 15. 11.: Dan odprtih vrat društva;
- » 22. 11.: Tiskovno konferenco v društvu.

Pri izvedbi aktivnosti ob 90-letnici bodo pomagali člani in prostovoljci, Mestna občina Maribor, občine Podravja in številni donatorji, ki se jim vsem iskreno zahvaljujemo.

VRHUNSKI USPEHI NAŠIH ŠPORTNIKOV

3. 3. 2023 Državno prvenstvo (DP) invalidov, veleslalom; 1. mesto Robert Debevec, 3. mesto Jaka Debevec in med ženskami 3. mesto Kaja Debevec

4. 3. 2023 DP gluhih, badminton, Novo mesto; 1. mesto Robert Debevec

4. 3. 2023 DP invalidov, šah, Ljubljana; 2. mesto ekipno DGNP MB

25. 3. 2023 DP gluhih, bowling dvojice, posamezno; 1. mesto Robert Debevec in Bedrija Črešnik

22. 4. 2023 DP gluhih, bowling trojice; 1. mesto DGNP Maribor, Robert Debevec, Bedrija Črešnik in Shkelzen Dacaj

6. 5. 2023 Ribiški turnir, Videž; 2. mesto DGNP Maribor in 3. mesto posamezno

20. 5. 2023 smo v društvu organizirali turnir v športnem ribolovu v Pesnici. Med sedmimi ekipami je v močni konkurenci naša ekipa osvojila 3. mesto.

Odlično 3. mesto je dosegel tudi Marjan Bratkovič.

Naš sekretar Milan Kotnik je uspešno zaključil usposabljanje za strokovnega delavca za šport invalidov 1. stopnje,

Prireditev Izbor športnika Maribora 2022, gluhi prejemniki priznanj

športno treniranje šaha in 7. 5. 2023 še športno treniranje pikada.

23. 5. 2023 je potekala svečana prireditev Izbor športnika Maribora 2022 v Hotelu Habakuk v organizaciji Športne zveze Maribor in Mestne občine Maribor. Zelo smo ponosni, da sta naša najmlajša člana prejela priznanje, in sicer Kaja Debevec za najboljšo mlado športnico med invalidi in Jaka Debevec za najboljšega mladega športnika med invalidi. Naše društvo pa je za odlično delo v športu prejelo plaketu za spodbujanje športa invalidov med vsemi invalidskimi društvi v Mariboru. Ponosni smo, da so med uspešnimi športnicami in športniki tudi najmlajši. V društvu bomo še naprej zagotavljali pogoje za organizirano vadbo: telovadbo, pikado, šah, rusko kegljanje in namizni tenis. 22. 3. 2023 smo predali namenu novo mizo za namizni tenis, ki smo jo kupili v sodelovanju z invalidskimi društvi; vsako društvo je prispevalo tretjino denarja za nakup.

Vsem športnicam in športnikom za izjemne uspehe iskreno čestitamo.

DOBRODELNOST, DONACIJE

Člani društva smo aktivni že vrsto let tudi pri zbiranju starega časopisnega papirja in na tak način pridobimo dodaten denar za številne društvene aktivnosti, hkrati pa pomagamo ohranjati slovenske gozdove in naravo. Skupaj smo v devetih letih zbrali že več kot 30 ton starega papirja.

Da so člani dobrodelni in radi pomagajo drug drugemu tudi v nepričakovani stiski, dokazuje hitra donacija ge. Alojziji Virc, ki je marca dobila rabljen televizor, ko se ji je stari pokvaril. »Najlepša in iskrena hvala tolmačici Anji Kotnik za podarjeni televizor. Zelo sem vesela, da lahko spet gledam TV-oddaje.«

OBISK PRI NAJSTAREJŠI ČLANICI

Skupaj s sekretarjem Milanom Kotnikom, Srečkom Veitom in tolmačico Anjo Kotnik sem 18. 4. 2023 obiskala našo najstarejšo članico go. Rozalijo Čeh, ki je lani avgusta dopolnila častitljivih 100 let. V društvo se je včlanila šele malce pred novim letom zaradi težav s sluhom in na pobudo našega člana Srečka Veita. S hčerko sta bili zelo veseli našega obiska. V sproščnem pogovoru nam je pripovedovala o številnih zanimivih dogodivščinah in pogostokrat tudi težkemu življenju.

Člani društva na obisku pri stoletnici Rozaliji Čeh

BOB LETA

Na povabilo časopisne hiše Večer smo se člani društva v soboto, 1. 4. 2023, udeležili prireditve Bob leta v Slovenskem narodnem gledališču. Bob leta je od leta 1999 akcija, v kateri izbirajo najboljše izjave po mnenju bralcev in slovenske javnosti, izbirajo pa med tistimi, ki so vsak dan v objavljene Večeru. Program je bil s kulturnimi točkami zelo zanimiv. Boba je dobil Dan Podjed za izjavo: »Imamo cel kup gurujev sreče, ki nas prepričujejo, da nismo srečni in da se moramo potruditi, da bomo bolj. A mislim, da bomo najbolj srečni takrat, ko se bomo nehali truditi biti srečni in ko bomo namenili pozornost drugemu.« Tudi naš sekretar Milan Kotnik je bil leta 2008 izbran za najboljši bob z izjavo: »Država je pogosto bolj gluha od nas gluhih.«

Člani društva na Bob leta

DRUŠTVO ŠTUDENTOV INVALIDOV SLOVENIJE

ZA BOLJŠE MOŽNOSTI ŠTUDENTOV S POSEBNIMI POTREBAMI

Avtorici: Nataša Mauko Zimšek in Alenka Gajšt

VRSTNIŠKA PSIHOLOŠKA POMOČ ZA ŠTUDENTE S POSEBNIMI POTREBAMI

Pomoč je namenjena vsem, ki ste se zaradi študijskih in ostalih obremenitev znašli v stiski oziroma bi potrebovali predvsem to, da vam nekdo prislusne in vas usmerja pri iskanju rešitev. Namenjena je predvsem študentom v čustveni oziroma duševni stiski, ki ne izhaja iz diagnosticirane duševne bolezni. V kolikor bi ocenili, da so težave globlje, boste usmerjeni na ustrezno strokovno pomoč.

Pogovor izvajajo študenti s posebnimi potrebami, ki imajo za nudenje tovrstne podpore tudi primerno izobrazbo in znanja s področja psihologije in svetovanja. Da je čim manj stresno in logistično naporno, pogovor poteka kot videoklic preko spletne aplikacije.

Če čutite potrebo po tovrstnem pogovoru, pišite na svetovalnica@dsis-drustvo.si in usmerili vas bomo do proste svetovalke ali svetovalca. Vse svetovalke in svetovalci so zavezani k strogi zaupnosti in varovanju osebnih podatkov.

IZOBRAŽEVANJA ZA KARIERNE SVETOVALCE NA VISOKOŠOLSКИH INSTITUCIJAH

Kljub pridobljeni visokošolski izobrazbi imajo mladi s posebnimi potrebami pri prehodu na trg dela in iskanju prve zaposlitve precejšnje težave. Predsodki delodajalcev in ne fleksibilnost delovnega okolja na eni strani ter pomanjkanje delovnih izkušenj in strah pri mladih s posebnimi potrebami lahko še tako izobražene in motivirane mlade ljudi pahnejo v kolesje dolgotrajne brezposelnosti. Da bi študentom s posebnimi potrebami pomagali s svetovanjem na področju kariernega načrtovanja, smo v Društvu študentov invalidov Slovenije izvedli različna izobraževanja za karijerne svetovalce Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Nove univerze ter nekaterih samostojnih visokošolskih zavodov. Prav tako smo sodelovali na različnih posvetih in okroglih mizah, ki so se nanašale na zaposlitvene priložnosti in ovire za mlade s posebnimi potrebami.

Področju zaposlovanja se posvečamo tudi v mednarodni mreži LINK, kjer bomo pripravili smernice za karijerne svetovalce.

Na društvu v pomoč študentom in diplomantom s posebnimi potrebami deluje skupina Skupaj do dela, kjer si mladi izmenjujejo izkušnje in prislusneje uspešnim zgodbam starejših kolegov.

TEČAJ ANGLEŠKEGA JEZIKA

Angleščina je jezik, ki ga srečamo že skoraj na vsakem koraku. Druženje z ljudmi iz različnih držav, potovanja, dodatna izobraževanja - za vse to potrebujemo znanje angleščine, znanje tujega jezika je pogosto tudi pogoj za zaposlitev. Prav zato smo za svoje člane letos izvedli tečaj angleščine s poudarkom na konverzaciji, da lahko pridobljeno znanje uporabijo tudi v praksi. Tečaj je izvajala naša članica Agnes Kojc, sedaj že magistrica prevajanja in tolmačenja. Tako je bila aktivnost koristna za vse - udeleženci so pridobili znanje jezika in samozavest za komuniciranje, Agnes pa delovne izkušnje s poučevanjem.

PROJEKT URBANE AKTIVNOSTI MLADIH (YOUTH URBAN ACTION)

Uspešno smo zaključili z dvoletnim mednarodnim mladinskim projektom, v katerem je sodelovalo več kot 40 mladih in mladinskih delavcev iz 5 evropskih držav. Izvedli smo dva usposabljanja za mladinske delavce in urbano akcijo mladih, kjer so mladi pridobili izkušnje z uličnim nastopanjem, nagovarjanjem občinstva in videoprodukcijo.

Na podlagi izvedenih aktivnosti smo v zaključni fazi projekta izdali priročnik za mladinske organizacije in mladinske delavce, v katerem smo predstavili primere dobrih praks in izkušenj z izvajanjem vključujočih mladinskih projektov ter spoznanja z izvajanjem omenjenega projekta Youth Urban Action.

V projektu je nastala tudi ulična predstava, tako imenovana urbana akcija, ki smo jo izvedli v Barceloni. Posnetek le-te in priročnik si lahko ogledate na spletni strani Društva študentov invalidov Slovenije pod zavahkom Projekti na povezavi <https://www.dsis-drustvo.si/projekti-dsis/youth-urban-action/>.

MEDOBČINSKO DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN MARIBOR

DEL AKTIVNOSTI V LETU 2023

Avtor: Slavica Jarc

Fotografije: arhiv društva

V MDCIV Maribor smo tudi v letošnjem letu organizirali in sodelovali na kar nekaj dogodkih, od športnih tekmovanj in kulturnih dogodkov do druženj na ekskurziji.

ŠPORTNI PROGRAM

Ekipa društva je v Novem mestu sodelovala na 29. ŠI ZCIVS v streljanju s serijsko zračno puško in osvojila 1. mesto.

Na ŠI ZDCIVS v steznem kegljanju v Pivki se je naš član uvrstil na 3. mesto.

6. maja so se predstavniki društva v Ljubljani udeležili tradicionalnega pohoda ob žici.

V vrtnem kegljanju so se člani društva pomerili z DU Rogoza na meddruštvenem turnirju, na

14. ŠI invalidov MOM sta naša člana v ruskem kegljanju zasedla 2. mesto tako v ženski kot v moški konkurenci posamezno ter ekipno ženske, moška ekipa pa se je uvrstila na 3. mesto. Tudi na 32. ŠI ZDCIVS, ki so potekale na kegljišču ZSS na Okroglem, se je ekipa društva razveselila 1. mesta.

V septembru bo naše društvo organiziralo ŠI CIVS v hoji in pikaču, meseca oktobra pa bodo naši tekmovalci v hotelu Zarja na Pohorju sodelovali na ŠI CIVS v šahu za posameznike.

DRUŽABNA SREČANJA IN EKSKURZIJA

Na pomladanskem družabnem srečanju smo prislusnili koristnim nasvetom Adriane Dolinar in Rajka Škariča, ki sta nam jih podala v okviru predavanja na temo »Pogosto spremljani ukrepi za povrnitev zdravja«.

V prostorih Jamarskega doma na Gorjuši so se člani društva udeležili proslave ob Dnevu civilnih invalidov vojn Slovenije, ki so ga s kulturnim programom obogatila igralka Saša Pavček in citrarki Glasbene šole Domžale.

Čeprav smo letos izvedli ekskurzijo šele ob koncu meseca junija, nam jo je popestrilo »aprilsko« vreme. Že na poti do prvega postanka so se nam pridružile dežne kaplje. Na posestvu Kolarič v Sveti Ani sta nam lastnika, zeliščarka Danica in čebelar Jože, predstavila svoj zeliščni vrt. Gospa Danica ga je začela urejati pred leti, medtem ko je skrbela za svojo bolno mamo. Kot velika zagovornica zdravega življenja je še posebej ponosna na svoje dišeče in zdravilne rastline, saj na njenem vrtu »skoraj za vsako bolezen rožca raste«.

V zemljanki oziroma čajnici, ki je zgrajena iz starega ostrešja, skrita v hrib in opremljena s predmeti družinske dediščine lastnikov, smo se seznanili z zelišči in z njihovimi pripravki, o njihovem pomenu in njihovi uporabi (čaji, tinkture, sirupi, mazila).

Okrepčali smo se v ribiškem domu v Zg. Konjišču. Na žalost se zaradi močnega naliva nismo mogli sprehoditi po sprehajalnih poteh med tamkajšnjimi ribniki.

V Zgornji Voličini smo se ustavili na urejeni kmetiji, ki se ukvarja z rejo krav molznic. Za njo skrbita Alberto in Mateja Kocbek. Pri Kocbekovih so se pred leti odločili za prsto rejo, to je za živalim prijazen način reje. Krave so brez privezov, po hlevu se prosto gibljejo in iz njega odhajajo na pašo. Ker nimajo težav z gibanjem so bolj zdrave in proizvedejo tudi več mleka.

Z zanimanjem smo si ogledali molžo z robotom v katerega krave same vstopajo in izstopajo. Avtomat jim najprej opere

seske, nato jim na vime namesti sesne čaše in opravi molžo, medtem pa se krave mirno hranijo. Večino mleka prodajo mlekarnam, nekaj pa ga predelajo v domače jogurte, skuto in sir za žar. Njihove izdelke smo lahko pokusili in se sami prepričali o njihovi kvaliteti.

Na kmetiji smo si ogledali tudi skrivni bunker s partizansko bolnišnico Cafa, ki se nahaja pod gospodarskim poslopjem. Partizanska bolnišnica na srečo ni bila nikoli izdana in tako ostaja kot velik spomenik humanosti v težkih časih nemške okupacije med 2. svetovno vojno.

V mesecu septembru načrtujemo večdnevno ekskurzijo v Izolo, oktobra kostanjev piknik in predavanje z zdravstveno tematiko, novembra martinovanje, decembra pa tradicionalno novoletno druženje s člani celjskega društva CIV.

Podelitev priznanj na 29. ŠI ZCIVS v streljanju s serijsko zračno puško

MEDOBČINSKO DRUŠTVO DELOVNIH INVALIDOV MARIBOR

SEKCIJA PIKADA MDDIM

25. LET VODENJA PIKADA NAŠE ČLANICE JUSTINE CVETKO

Avtor prispevka: Emerik Topler

Fotografije: arhiv društva

25. obletnica Justininega delovanja v društvu pomeni zanj častitljiv jubilej. Skupaj s člani društva je reševala mnoge probleme in težave, povezane z delovanjem društva, in se skupaj z njimi tudi velikokrat veselila. Z njo je bilo kar nekaj predsednikov društva, ki imajo različne poglede in ki se na različen način lotevajo reševanja težav društva. Preživela je mnoge menjave v vodstvu in pri tem vseskozi ohranjala svoj položaj in delo društva, saj najbolj pozna njegov ustroj delovanja in predvsem probleme sekcij in članov.

Kot članica društva je zelo uspešno vodila sekcijo pikada in pomagala reševati probleme vseh ostalih sekcij. Po njeni zaslugi je sekcija pikada ena najbolj uspešnih invalidskih športnih dejavnosti znotraj društva, v MOM, v regiji in na državnih ravni. Svet invalidov MOM vsako leto organizira športne igre invalidov za vse člane invalidskih društev. Deset let vodi izvedbo tekmovanja v pikado v SIMOM. Prav tako vodi pikado ob srečanju invalidskih društev pri Termah Fontana.

V letošnjem letu je s strani MOM prejela priznanje za naj trenerko 2022. Dosežki te sekcije so občudovanja vredni: na tekmovanjih na državni ravni so kar sedemkrat dosegli prvo mesto, dvakrat drugo mesto in enkrat tretje mesto. Justina vodi pikado tudi na raznih športnih srečanjih in prireditvah drugih društev.

Je dobitnica srebrne ter zlate plakete za dosežke vodenja pikada ter za prostovoljno delo v MDDIM. Prav tako je dobi-

tnica priznanja »naj prostovoljec« leta 2013 in leta 2022.

Glede na 25. jubilej njenega delovanja in vse njene tozadevne dosežke in prizadevanja bo svoje delo nadaljevala naprej.

ZDRUŽENJE MULTIPLE SKLEROZE SLOVENIJE, PODRUŽNICA MARIBOR

STROKOVNI IZLET MARIBORSKE PODRUŽNICE V NAJLEPŠO EVROPSKO VAS OLIMJE

Zapisa: Silvija Kukovec

Foto: Stanko Tašner

Založeni z dobro voljo, malico, sladkarijami in informacijami smo se v začetku junija izpod Pohorja z avtobusom ter s prilagojenim prevozom za invalide v organizaciji in ob strokovnem vodenju naše Slavice odpravili na izlet proti Olimju, leta 2009 in 2013 najbolj urejenemu naselju v Evropi. Do Slovenske Bistrice smo se peljali po avtocesti, na tamkajšnji avtobusni postaji pobrali našo Jelko, nato pa kmalu zavili na bolj razgibano pot do naše prve postaje – Jelenov greben.

Tam smo se utaborili pod drevesom na dovozno-parkirnem delu gostišča, ko se je z zelo simpatičnim in praktičnim prevoznim sredstvom pripeljal gospodar. Čeprav smo imeli svojo hrano in pijačo, nas je res prijazno povabil na svojo gostinsko teraso. Posedli smo se za mize in naš skrben predsednik Stanko nas je razveselil s francoskimi rogljički ter kavo, Jelka pa s fantastičnimi flancati. Po prijetni in dobri malici smo se odpravili nahraniti njihove živali (jelene, košute in muflone). Čeprav te seveda niso dejansko lačne, pa so bile, v glavnem košute, koruze zelo vesele.

Nato smo se po hribu navzdol odpeljali do Minoritskega samostana Olimje z veličastno cerkvijo Marijinega Vnebozvetja (velja za eno najlepših baročnih umetnin pri nas), s staro samostansko lekarno z baročnimi freskami (velja za tretjo najstarejšo redovniško lekarno v Evropi) in današnjo zeliščno lekarno.

Obiskali smo tudi Čokoladnico Olimje, kjer smo za domov kupili še nekaj sladkega. Prijeten izlet smo zaključili z obiskom dneva odprtih vrat v poljčanskem domu dr. Jožeta Potrča, kjer so pripravili glasbeno-zabavni program in okusen piknik. Na pikniku smo srečali tudi našega člana Roberta, ki je z ženo obiskal svojega očeta in se z njim poveselel.

MOČNI SKUPAJ - MS

Mariborska skupina za samopomoč pod vodstvom naše Marte je skupina borcev, ki brska po takšnih in drugačnih življenjskih izkušnjah in spoznanjih ter raziskuje različne teme in vprašanja.

Člani se v glavnem ukvarjamo s temo, ki nas osebno nagovarja. Teoretično se poglobljamo v za izbrano temo relevantno literaturo, ki jo povezujemo s svojimi izkušnjami. Temu predstavimo v skupini in sočlane povprašamo po njihovem mnenju in izkušnjah oz. je že sama predstavitev izhodišče za razpravo.

V razpravi se pokaže, kako o obravnavani temi razmišljajo ostali. Pogled na temo se tako v skupini razširi, izbrani problem se osvetli z različnih zornih kotov, s čimer razumevanje teme poglobljamo. Člani skupine lahko sočlanu, ki temo predstavi, predlagamo svoje rešitve problema, vsak sam pa se odloči, kaj bo sprejel, storil.

V razpravi torej skupaj iščemo odgovore na svoja vprašanja. Pri individualnem in skupinskem delu smo blizu znanosti, ki je po jezikoslovcu, prevajalcu, uredniku in duhovniku Jakobu Šolarju imenovana »iskanje resnice«.

Skupino za samopomoč obiskujemo radi, včasih se nas zbere tudi 18. K obravnavi teme o jogi smo pritegnili tudi zunanjo strokovnjakinjo, ki nam je pokazala izvajanje joga na stoli.

V skupini si prisluhnemo in se pogovorimo tudi, če imamo kak osebni problem. Drug drugemu pomagamo s svojimi izkušnjami in spoznanji. Vedno si stojimo ob strani. Pri soočanju s svojimi težavami in njihovim reševanju moč črpamo tudi iz skupine. Našo skupino smo zato poimenovali Močni skupaj - MS.

SONČEK – MARIBORSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO

UGOTOVITVE Z ESKURZIJE V STOCKHOLM – DEINSTITUCIONALIZACIJA IN SKUPNOSTNE STORITVE

Avtorica: Lidija Šestak Zorič

Sonček - Mariborsko društvo za cerebralno paralizo se že 41 let zavzema za dobrobit svojih članov v smislu, da jim ponuja kvalitetne programe s poudarkom na neodvisnosti in samostojnosti. Vsak član s cerebralno paralizo je edinstven in ima svoje specifične potrebe, zato je prav, da je vsakdo deležen pomoči, ki jo potrebuje.

V društvu smo odprti za nova znanja, saj si želimo iti v korak s časom na področju življenja oseb z ovirami.

Predsednica društva Sonček Maribor Lidija Šestak Zorič se je letos aprila udeležila ekskurzije na Švedskem zraven vodil-

nih in strokovnega kadra VDC-jev in CUDV-jev iz Slovenije ter predstavnikov Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Obisk je zajel organizacije, ki se ukvarjajo s storitvami za ljudi z ovirami, kot so osebna asistenca, stanovanjske skupine, dnevni centri in aktivnosti, zaposlovanje in svetovanje ter agencija za spremljanje participacije in udeležbe ljudi z ovirami v družbi.

Švedska velja za primer dobre prakse na socialnovarstvenem področju. Na Švedskem so leta 1997 sprejeli poseben zakon o zapiranju institucij (deinstitucionalizaciji) in določili 1. januar 2000 za rok za popolno zaprtje, v nasprotnem primeru je sledila kazen. Institucij nimajo že 23 let! Osebe z ovirami živijo v stanovanjskih enotah, v katerih biva od 4 do 6 uporabnikov (število stanovalcev je določeno z zakonom). Stanovanjske enote morajo biti v urbanih okoljih, narazen, ker sicer nastaja nova mini institucija. Število podpornega osebja v stanovanjskih enotah je prilagojeno potrebam upo-

rabnikov. Nekateri imajo glede na potrebe istočasno dve osebi za nudenje storitev bivanja, v nasprotju z našimi normativi, ki so zelo nizki.

Pomembna je možnost izbire med osebno asistenco in bivanjem v stanovanjski skupnosti.

Deinstitucionalizacijo so omogočili zakon LSS in njegovih 10 storitev ter nacionalni zakon o osebni asistenci. Družinski člani so lahko osebni asistenti brez omejitev, vendar so nam Švedi na primerih pokazali, da najbolje funkcionira, če je družinski član eden oziroma sta dva v primeru, da gre za osebo, ki ima več kot 24-urno osebno asistenco, ostali zaposleni pa so zunanji delavci. Vsak družinski član, ki dela kot osebni asistent, ima enako pogodbo o zaposlitvi ter enake pravice in obveznosti kot ostali asistenti. Lahko so zaposleni za polni ali skrajšani delovni čas. Na Švedskem lahko koristijo osebno asistenco tudi osebe, mlajše od 18 let.

Glede osebne asistenc smo se srečali s Hillevi Larsson, ki ima dodeljenih 28 ur osebne asistenc na dan, kar pomeni, da sta zaradi njenih potreb štiri ure v dnevu istočasno prisotna dva osebna asistenta. Hillevi je gibalno in intelektualno ovirana oseba. Eden izmed osebnih asistentov je njena mama, ki zraven osnovnih potreb skrbi za njeno dobrobit in je tudi njena zakonita zastopnica. Hillevi živi sama v svojem stanovanju in ji pri tem pomaga pet osebnih asistentov, zaposlenih za polni delovni čas, od tega sta dva družinska člana. Posamezniki se lahko odločajo, da z osebno asistenco živijo s starši ali samostojno. Njena mama razloži, da je Hillevi odrasla oseba in se je odločila za samostojno bivanje v lastnem stanovanju.

ZAKONI ZA LJUDI Z OVIRAMI

Storitve za ljudi z ovirami so na Švedskem v glavnem regulirane v treh zakonih. Eden od pglavitnih je zakon LSS iz leta 1993, ki je primerljiv z našim Zakonom o socialnem vključevanju ljudi z invalidnostmi. Zajema deset storitev. Storitve iz tega zakona financirajo občine, razen osebne asistenc nad 20 ur na teden, ki jih financira država po drugem zakonu. Do storitev po LSS so upravičeni:

1. posamezniki z intelektualnimi ovirami, avtizmom ali avtizmu podobnimi stanji;
2. posamezniki s poškodbo glave, ki imajo precejšnje trajne in funkcionalne intelektualne ovire, pridobljene v odrasli dobi, povzročene z zunanjim nasiljem ali telesnimi boleznimi;
3. posamezniki z drugimi obsežnimi trajnimi telesnimi ali duševnimi ovirami, ki nedvomno niso posledica normalnega staranja.

Deset pravic oziroma storitev po zakonu LSS, za katere se lahko zaprosi na občini: svetovanje in druga osebna podpora s strani različnih strokovnjakov; osebna asistenca; spremstvo; kontaktna oseba; pomoč na domu; kratkotrajna bivanja zunaj doma; kratkotrajno varstvo izven doma mladostnikov, starejših od 12 let; rejniške družine ali stanovanja s posebnimi storitvami za otroke ali mladostnike; stanovanja s podpornimi storitvami za odrasle oz. druga posebej prirejena stanovanja; dnevne aktivnosti.

OSEBNA ASISTENCA KOT DEL NACIONALNEGA SISTEMA SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Posamezniki, ki potrebujejo več kot 20 ur osebne asistenc pri osnovnih potrebah, zaprosijo zanjo na državni instituciji (do 20 ur odločajo in krijejo občine znotraj zakona LSS), ki odloča in izplača dodatek za osebno asistenco.

Posamezniki s cerebralno paralizo in intelektualno ovirano stjo imajo tudi po 36 ur na dan osebne asistenc. Povpreče ur znaša 132 na teden. Več kot 50 odstotkov uporabnikov ima intelektualne ali kognitivne ovire ali so stari manj kot 18 let. Na področju osebne asistenc imajo nekaj manj kot 14.000 uporabnikov. Okoli 100.000 ljudi je zaposlenih na osebni asistenci.

ZAPOSLOVANJE

Na Švedskem smo tudi spoznali organizacijo MISA, ustanovljeno leta 1994, ki zaposluje 200 ljudi v 12 enotah na ozemlju Švedske in si prizadeva za zaposlovanje ljudi z ovirami na rednem trgu delovne sile. Izvajajo tudi druge storitve, povezane z delom in šolanjem. Njihov moto je, da vsak lahko prispeva k družbi v delovnem okolju, če ima podporo. Izvajajo storitve za 1300 posameznikov in so del skupine, ki vključuje pet podobnih organizacij. Pri uvajanju v delo na rednem trgu delovne sile v podjetjih posameznika spremlja in uvaja mentor.

ADAPTACIJA STANOVANJ IN TRANSPORT

Na Švedskem imajo posebne zakone za adaptacijo stanovanj in občine so dolžne dodeliti pomoč za obnovo in stanovanjsko namestitve vsem; zakone za poseben transport (za osebe z obsežnimi in trajnimi ovirami), npr. za prevoz med občinami; zakone za tehnične pripomočke in mobilnost in poseben dodatek za vozila (nakup in adaptacijo), npr. starši prejmemo pomoč za nakup ali adaptacijo vozila za svojega otroka.

OSTALA DVA ZAKONA

Za preprečevanje institucionalizacije imajo zraven opisane-ga LSS zakona še Zakon o zdravstveni dejavnosti in Zakon o socialnem varstvu.

ZAKLJUČEK

Na Švedskem, ki velja za najbolj urejeno socialno državo (ob ostalih skandinavskih državah), so očitno razvili sistem skrbi za ljudi z ovirami, ki na splošno velja za vzgled, iz katerega se lahko učimo oziroma ga posnemamo brez nepotrebnega eksperimentiranja. Zdaj se še posebej lahko zgledujemo po njih, ko s podporo Evropske unije v Sloveniji poteka družbeni in politični proces, imenovan deinstitucionalizacija, ki pomeni zapiranje zavodov in institucij ter preselitev v manjše skupine v urbanih okoljih ali samostojno življenje v lastnem stanovanju.

Če se primerjamo s Švedsko, imamo zelo primerljivo zakonodajo na področju osebne asistenc. Ostaja nam ureditev skupnostnih storitev, ki bi jih lahko uredili, kot je zapisano v švedskem zakonu LSS in opisano v njegovih desetih storitvah. Nekaj teh storitev je sicer zajetih v našem Zakonu o socialnem vključevanju oziroma je nakazan njihov nadaljnji razvoj, ker pravilniki k zakonu še niso sprejeti. Del pa je primerljiv z našim Zakonom o socialnem varstvu, ki je sicer »star« zakon in sloni na načelih institucionalizacije in velikih enot; zlasti so problematični normativi, s katerimi je določeno premalo zaposlenega kadra v dnevni centrih oziroma bivalnih enotah in zavodih.

Zgoraj Lidija Šestak Zorič in Helena Kos; spodaj Hillevijina osebna asistentka, Hillevi in pravničnica na JAG-u.

ZLATA JESEN

Avtorica: Darinka Peršin

Klopotec že poje, po gričih odmeva,
pesem simfonije mu vetrič veleva.
Grozdek rumeni poplesava, se trte oprime,
kot mamica nebozgljeneša otročička privije.

Oko se mi daleč v daljavo zazre,
zagleda prelepe rdeče jabolke te.
Spomin pa rahlo potrka na srce in pravi,
O, o, v mladosti je bilo polno prelepe norosti!

Jabolko se mi prijazno smeji
in me takole tolažiti hiti.
Ampak danes, danes, čeprav je tu starost,
je v tebi tudi že modrost.

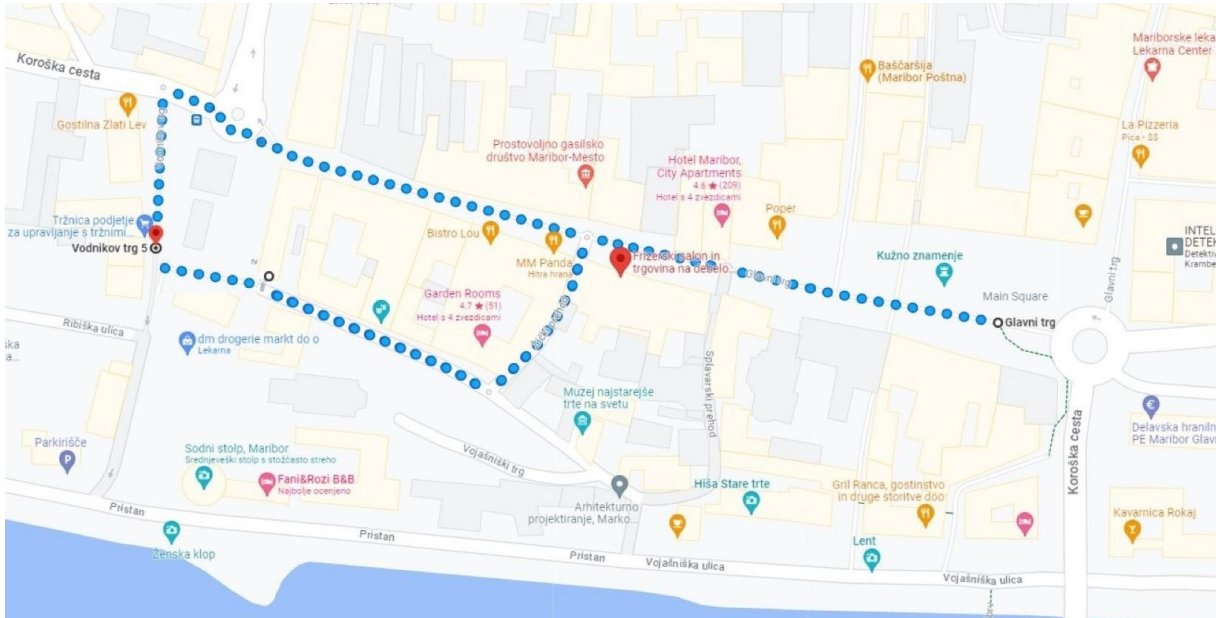
Hodim počasi naprej in zlato listje
šelesti pod nogami in naenkrat se kostanj pojavi.
Z zlatim soncem obsijan prav čaka,
da ga stisnem v dlan ... in še eden in še eden ...

Takrat roka omaša, korak zastoji
in moje telo si počitka zaželi.
Sedem na klopco – roka se roke dotakne ...
srce srcu govori – in začutim, da tu ni prevare, ni laži.

Nekaj imam – srce mu dam ...
in pet kostanjev mu stisnem v drhtečo dlan!

Sprehod za evidentiranje arhitektonskih oz. grajenih ovir za invalide ob Dnevu mobilnosti invalidov 2023

V sredo, 20. 09. 2023, smo ob Dnevu mobilnosti invalidov opravili sprehod, kjer smo evidentirali arhitektonske oz. grajene ovire za invalide.

Sprehodili smo se od Glavnega trga po Koroški cesti do rondoja s Strossmayerjevo ulico, nato nadaljevali pot po Vodnikovem trgu, prečkali osrednjo mariborsko tržnico in nadaljevali sprehod po Vojašniškem trgu ter po Žičkem prehodu in se nato ponovno priključili na Koroško cesto ter zaključili sprehod na Glavnem trgu.

Na sprehodu so bili prisotni gibalno ovirani invalidi – uporabniki invalidskih vozičkov, slabovidni, predstavnice Urada za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno in socialno varstvo in raziskovalno dejavnost ter novinarji.

Od Kužnega znamenja na Glavnem trgu do Koroške ceste za gibalno ovirane ljudi ni ovir. Tlak je raven in enakomeren, pešpot dovolj široka.

Ljudje z okvaro vida imajo več težav. Slepí, razen ene same taktilne vodilne linije, ki prečka trg od Poštne ulice na drugo stran trga, nimajo talnih taktilnih oznak, po katerih bi se orientirali. Hoja ob robu stavb je nemogoča, saj so tam številne ovire:

- gostinski vrtovi,
- reklamni panoji,
- korita za rože,
- kolesa, skiroji in druge premične ovire,
- zavarovano gradbišče.

Enako velja za pot na obeh straneh Koroške ceste do tržnice. Orientacija ni mogoča niti po regi, saj so tudi ob tej ovire.

Pot po Koroški cesti ob koncu peš cone mimo tržnice je za slepe močno ovirana, saj če slep po občutku ali po regi nadaljuje pot od roba stavbe naprej, naleti na stojala za kolesa, drogove, reklamni pano ali stebričke. Če zavije proti stopnicam proti tržnici in se skuša orientirati ob zidu, pa mu pot ovirajo klopi.

Mimo trgovskega dela tržnice do mlečno-mesnega paviljona je pot za gibalno ovirane brez ovir. Slepí se lahko orientirajo ob robu stavbe.

Pri mlečno-mesnem paviljonu manjka:

- kontrastna označitev stopnic,
- taktilna označitev stopnic.

Prva klančina je dovolj široka, druga klančina pa je zelo ozka. Nobena ni zavarovana z dvignjenim robnikom in nima ograje.

Ogledali smo si tudi prehod, ki vodi od mlečno-mesnega paviljona do Koroške ceste. Uporabniki navadnih vozičkov brez spremstva, poti sami ne zmorejo, zato je za njih pot nedostopna. Strma klančina brez podestov in neravna tla onemogočata invalidu na navadnem vozičku, da bi samostojno premagal pot. Uporabniki električnih vozičkov to pot zmorejo opraviti sami, vendar jih zaradi neravnih tal tresi, kar jim glede na njihove telesne poškodbe lahko povzroča dodatne bolečine. Hkrati pa neravna talna površina predstavlja slepim in slabovidnim možnost padca in poškodbe.

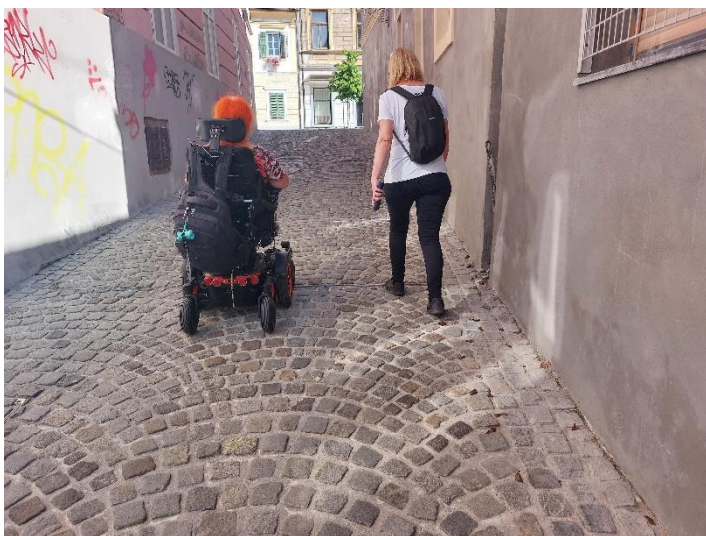
Na Vojašniškem trgu so taktilne oznake lepo speljane do vodenja ob privzdignjenem robniku. Škoda je le, da arhitekturno lepo zasnovano vodenje prekine in onemogoči gostinski vrt.

Ploščad na Vojašniškem trgu je zasnovana kot stopničaste terase, ki se spuščajo proti Dravi. Razdeljena je na več višinskih nivojev, ki so označeni z drugačnim tlakom, vendar za slabovidne kontrast ni zadosten. Že videči so imeli težavo zaznati višinsko razliko, za slabovidne pa to predstavlja nevarnost padca in povzročitev poškodb, saj zasnova deluje kot vzorec v tlaku, kjer višinska razlika ni dovolj zaznavna.

V nadaljevanju je talno taktilno vodenje za slepe lepo speljano s spremembo tlaka.

Dolga in strma pot po Žičkem prehodu omogoča uporabo poti le uporabnikom električnih invalidskih vozičkov, medtem ko uporabniki navadnega vozička ne morejo samostojno premagati poti. Tudi s spremljevalcem je pot težko premagati.

Pri načrtovanju novih daljših poti z naklonom je treba upoštevati načelo klančine – na vsakih 6 m dolžine je nujno potreben podest dolžine od 120 do 150 cm.

Pripravili:

- Alenka Gajšt iz Društva študentov invalidov Slovenije, vodja delovne skupine Sveta invalidov MOM za dostopnost
- Mojca Krenčnik iz Urada za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno, socialno varstvo in raziskovalno dejavnost

MESTNA OBČINA MARIBOR
Svet invalidov

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>

Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 0110-1/2023-14

Datum: 28.11.2023

Izjava za javnost DELOVANJE SVETA INVALIDOV MO MARIBOR

Leta 1992 so Združeni narodi z resolucijo razglasili 3. december za mednarodni dan invalidov. Osrednja tema letošnjega dne je: " Poklicna in zaposlitvena rehabilitacija ter vzpodbude delodajalcem."

Mestna občina Maribor se je leta 2009 na pobudo invalidov in z namenom izboljšanja enakih možnosti invalidov v Mariboru, vključila v projekt Zveze delovnih invalidov Slovenije (ZDIS) in prejela listino »Občina po meri invalidov.« Kot posvetovalno telo župana je bil ustanovljen Svet invalidov MO Maribor, v katerega so vključeni predstavniki Mariborskih invalidskih društev kot stalni člani, in predstavniki strokovnih in drugih služb, ki sodelujejo z invalidi.

Skozi leta aktivnega delovanja Sveta invalidov Mestne občine Maribor potekajo prizadevanja za izboljšanje možnosti invalidov, povezovalne aktivnosti in izobraževalna srečanja, podprta s strani Mestne občine Maribor, ki se jih udeležujejo številni invalidi iz različnih invalidskih društev.

V letu 2023 je bil Svet invalidov zelo aktiven. Vse zadane naloge so bile realizirane ali so v postopku urejanja, kjer so člani delovnih skupin opozorili na določene težave.

Naj izpostavimo nekaj uspešno realiziranih nalog iz Akcijskega načrta za invalide v letu 2023:

V Mariboru so v maju 2023 v organizaciji Sveta invalidov potekale že 14. športne igre invalidov. Udeležba je bila ponovno zelo visoka. Skupno se je iger udeležilo 296 tekmovalcev iz 18 invalidskih organizacij in 200 navijačev. 25. avgusta 2023 smo izvedli Športno – rekreativno srečanje invalidov na ŠRC Fontana, kjer je bila udeležba ponovno zelo visoka – 123 udeležencev in 7 gostov. V septembru pa smo predstavili težave invalidov pri mobilnosti v okviru Evropskega tedna mobilnosti na Trgu svobode v Mariboru. Ob tem smo ponovno izvedli predstavitev problemov s parkirnimi prostori – na običajna parkirna mesta pred občinsko stavbo na Ulici heroja Staneta 1 smo parkirali 5 invalidskih vozičkov, ki so nosili napise »Pridem takoj«, »Samo na pošto sem skočil« in podobne najpogostejše izgovore kršiteljev, ki parkirajo na invalidske parkirne prostore. V okviru dneva mobilnosti invalidov smo opravili sprehod z evidentiranjem arhitekturnih ovir do tržnice in novega mesnega paviljona O sprehodu je bilo zapisano poročilo, in posredovano pristojnim na MOM. Na Dnevu mobilnosti invalidov so sodelovali tudi Radio Maribor, predstavljeno je bilo tudi nekaj novosti Soče opreme in Zavoda Brez ovir, ki je predstavil tudi primer evakuacije invalidov ob naravnih nesrečah s pomočjo stopniščenega dvigala. V mesecu novembru smo izvedli tudi Kulturni večer invalidov, ki je ponovno napolnil Kazinsko dvorano.

V letu 2023 je izšla že 14. številka glasila [Svet invalidov](#), v 1100 izvodih, v katerem svoje prispevke objavljajo invalidi in Svet invalidov MOM.

Svet invalidov MOM je v sodelovanju s Svetom za starejše v juniju 2023 izvedel tudi posvet o dostopnosti do osebnega zdravnika.

Predstavniki delovne skupine za dostopnost pa so sodelovali tudi pri oceni dostopnosti košarkarskega igrišča Ivo Daneu in kot svetovalci pri obnovi Lenta.

Vse leto se izvaja tudi nadzor nad neupravičenim parkiranjem na parkirnih mestih za invalide, posebej poostreno še na mednarodni dan invalidov, 3. december.

O naših aktivnostih so tokom celega leta poročali mediji, ki so pomemben člen informiranja in ozaveščanja širše javnosti.

SKLEPNE MISLI

Svet invalidov MO Maribor je v sodelovanju z Mestno občino Maribor pomemben podporni člen za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor. Še naprej si bomo aktivno prizadevali za skupno izvajanje ukrepov, s katerimi bomo vodstvo občine in strokovne službe ter širšo javnost spodbujali k odpravljanju neenakosti, za bolj enakovredno in enakopravno vključevanje ter varovanje in spoštovanje pravic ter osebne integritete invalidov. Pomemben segment delovanja je aktivno delovanje za večjo vključenost in sodelovanje različnih vrst invalidov z organizacijo skupnih dogodkov, na prime Športne igre invalidov in Kulturni večer invalidov, ki sta bila med invalidi zelo dobro sprejeta.

Ob 3. decembru - mednarodnem dnevu invalidov čestitamo vsem invalidom, njihovim družinskim članom, prijateljem, invalidskim in humanitarnim organizacijam ter vsem, ki si prizadevajo za boljšo kakovost življenja invalidov v Mariboru in širše.

Hkrati pa se zahvaljujemo vsem članom SIMOM ter delovnim skupinam Sveta invalidov za vso dosedanje dobro in nesebično delo ter podporo invalidom za njihovo enakopravnejše vključevanje v življenje v vse sfere družbenega življenja in vam želimo še naprej uspešno delo.

Milan Kotnik, l.r.
predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor

21. 10. 2023 Večer

Stran/Termin: 14

Naslov: Ljudem pomagajo nazaj v aktivno življenje

Naklada: 16.328,00

Avtor: Jana Juvan

Površina/Trajanje: 296,18

Rubrika/Oddaja: MARIBOR

Žanr: POROČILO

Gesla: URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, METKA MOHARIČ,

OBLETNICA

Ljudem pomagajo nazaj v aktivno življenje

V Centru za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki praznuje 40 let delovanja, so postavili temelje za to dejavnost v državi

Jana Juvan

Center za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki deluje znotraj Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča, beleži že 40 let delovanja. Prav v Mariboru so pričeli pisati zgodbo poklicne rehabilitacije, postavili so temelje za to dejavnost v državi. Enota je bila tudi valilnica različnih nacionalnih programov in projektov, kot sta Detel in Dlan. Danes je v mariborski enoti zaposlenih 38 strokovnih delavcev, ki letno obravnavajo okoli 560 uporabnikov. Izvajajo programe poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, namenjene uporabnikom z različnimi ovirami in težavami.

"Imeti možnost delati, kljub zmanjšanim zmožnostim, in si s tem služiti denar za preživljanje, ni pomembno le za posameznika, ampak tudi za družbo," je v svojem nagovoru na slovesnosti poudarila Metka Moharič, strokovna direktorica Soče, in nadaljevala, da je vedno presenečena ob življenjskih zgodbah ljudi, ki prihajajo k njim, čeprav jim marsikje govorijo, naj se raje invalidsko upokojijo oziroma iščejo druge možnosti, ki jih ponuja država. Tudi generalni direktor Soče Zvone Čadež je poudaril, da je prav vračanje na delo in pomagati ljudem nazaj

v aktivno življenje bistvo njihovega poslanstva.

Da so bila sploh prva leta, ko je v Mariboru nastal center, zelo dinamična, je povedal nekdanji direktor enote Cveto Uršič in spomnil na precejšnjo trenja zaradi različnega pogleda na razvoj rehabilitacije med Ljubljano, kjer je bilo več poudarka na medicinskem razvoju, medtem ko je bil v Mariboru večji poudarek na psihorazvojnem. Kot zanimivost je dodal anekdoto, kako so direktorja z enega burnejših sestankov odpeljali na urgenco. "Vsi so imeli to delo za poslanstvo," je poudaril Uršič, ki tudi temu dejstvu in entuziazmu zaposlenih pripisuje uspeh institucije. Nekdanji predstojnik centra Janez Vidmar pa je spomnil na prijateljstva, ki so jih ob tem stkali. "To je bil čas, ko je bilo težko, ker se je v Mariboru sesuvalo gospodarstvo. Na drugi strani pa aktivna politika zaposlovanja, kjer so bile odprte možnosti," je navedel in omenil še program murskosoboške enote, ki spada pod okrilje mariborskega centra.

Izvajajo programe poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, namenjene uporabnikom z različnimi ovirami in težavami.

Foto: Igor Napast

Pregled objav

URI - SOČA

19. 10. 2023	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Napoved - Slovenija, 20. 10. (petek)		
Vsebina:	Napoved dogodkov v Sloveniji in mednarodne dejavnosti Slovenije v petek, 20. oktobra.		
Avtor:	mva/bst		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ, METKA MOHARIĆ,		
19. 10. 2023	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Napoved - Slovenija, 20. 10. (petek) (dopolnjeno)		
Vsebina:	Napoved dogodkov v Sloveniji in mednarodne dejavnosti Slovenije v petek, 20. oktobra.		
Avtor:	mva/bst/mva		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ, METKA MOHARIĆ,		
19. 10. 2023	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Pregled - Slovenija, 19. 10. (četrtek)		
Vsebina:	Pregled dogodkov v Sloveniji in mednarodne dejavnosti Slovenije v četrtek, 19. oktobra.		
Avtor:	ap/jes/apo/mlu/av/tv/ap		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS		
20. 10. 2023	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Napoved - Slovenija, 20. 10. (petek)		
Vsebina:	Napoved dogodkov v Sloveniji in mednarodne dejavnosti Slovenije v petek, 20. oktobra.		
Avtor:	bp/mva/bst/bp		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ, METKA MOHARIĆ,		
20. 10. 2023	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Center za poklicno rehabilitacijo URI Soča v Mariboru praznuje 40 let		
Vsebina:	Center za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki deluje znotraj Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta (URI) Soča, praznuje 40 let delovanja. Kot je na današnji slovesnosti povedal direktor inštituta Zvone Čadež, to pomeni tudi 40 let razvoja in aktivnosti na področju poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v Sloveniji.		
Avtor:	gm/mo		
Gesla:	ZVONE ČADEŽ, URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, URI		
20. 10. 2023	Radio City	Stran/Termin: 12:00:00	SLOVENIJA
Naslov:	Center za poklicno rehabilitacijo Maribor		
Vsebina:	Center za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki deluje znotraj Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča, praznuje 40 let delovanja		
Avtor:			
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ		
20. 10. 2023	www.mariborinfo.com	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Jubilej: 40 let poklicne rehabilitacije v Mariboru		
Vsebina:	Center za poklicno rehabilitacijo URI Soča v Mariboru praznuje 40 let.		
Avtor:	Uredništvo		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ, METKA MOHARIĆ,		
20. 10. 2023	TV Maribor	Stran/Termin: 18:00:00	SLOVENIJA
Naslov:	40 let poklicne in zaposlitvene rehabilitacije		
Vsebina:	V Mariboru so pred štirimi desetletji postavili temelje poklicne zaposlitvene rehabilitacije v državi. Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča pomagajo pri uspešnem vračanju na delo po boleznih ali poškodbah, iskanju ustreznega delovnega mesta zaradi omejitev in skrbijo za večjo vključenost oseb z		
Avtor:	Francis Dižmoh		

20. 10. 2023	Radio Maribor MM1	Stran/Termin: 14:30:00	SLOVENIJA
Naslov:	Center za poklicno rehabilitacijo URI Soča v Mariboru zaznamuje 40 let		
Vsebina:	Center za poklicno rehabilitacijo v okviru Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča deluje v Mariboru zaznamuje pa 40 let. Gre za program, ki povezuje tako zdravstvo kot socialo in delodajalce, v njem pa osebe po poškodbi ali bolezni ponovno usposobijo za delo.		
Avtor:	Vesna Martinec		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, URI		
20. 10. 2023	https://www.vecer.com/	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Center za poklicno rehabilitacijo Maribor: Ljudem pomagajo nazaj v aktivno življenje		
Vsebina:	V Centru za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki praznuje 40 let delovanja, so postavili temelje za to dejavnost v državi.		
Avtor:	Jana Juvan		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ, METKA MOHARIČ,		
21. 10. 2023	Večer	Stran/Termin: 14	SLOVENIJA
Naslov:	Ljudem pomagajo nazaj v aktivno življenje		
Vsebina:	OBLETNICA		
Avtor:	Jana Juvan		
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, METKA MOHARIČ, ZVONE ČADEŽ		

20. 10. 2023 <https://www.vecer.com/>

Stran/Termin:

Naslov: Center za poklicno rehabilitacijo Maribor: Ljudem

Naklada:

Avtor: Jana Juvan

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ,

<https://www.vecer.com/maribor/aktualno/center-za-poklicno-rehabilitacijo-maribor-ljudem-pomaga>

V Centru za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki praznuje 40 let delovanja, so postavili temelje za to dejavnost v državi. Izvajajo programe poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, namenjene uporabnikom z različnimi ovirami in težavami. Igor NapastCenter za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki deluje znotraj Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča, beleži že 40 let delovanja. Prav v Mariboru so pričeli pisati zgodbo poklicne rehabilitacije, postavili so temelje za to dejavnost v državi. Enota je bila tudi valilnica različnih nacionalnih programov in projektov, kot sta Detel in Dlan. Danes je v mariborski enoti zaposlenih 38 strokovnih delavcev, ki letno obravnavajo okoli 560 uporabnikov. Izvajajo programe poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, namenjene uporabnikom z različnimi ovirami in težavami. Aleksandra Tabaj, Cveto Uršič, Ida Baš, Janez Vidmar, Lea Kovač in Sonja KotnikIgor Napast"Imeti možnost delati, kljub zmanjšanim zmožnostim, in si s tem služiti denar za preživljanje, ni pomembno le za posameznika, ampak tudi za družbo," je v svojem nagovoru na slovesnosti poudarila Metka Moharič, strokovna direktorica Soče, in nadaljevala, da je vedno presenečena ob življenjskih zgodbah ljudi, ki prihajajo k njim, čeprav jim marsikje govorijo, naj se raje invalidsko upokojijo oziroma iščejo druge možnosti, ki jih ponuja država. Tudi generalni direktor Soče Zvone Čadež je poudaril, da je prav vračanje na delo in pomagati ljudem nazaj v aktivno življenje bistvo njihovega poslanstva. Strokovna direktorica Soče Metka Moharič, direktor URI Soča Zvone Čadež in vodja mariborske enote Mira Nemeclgor NapastDa so bila sploh prva leta, ko je v Mariboru nastal center, zelo dinamična, je povedal nekdanji direktor enote Cveto Uršič in spomnil na precejšnjo trenja zaradi različnega pogleda na razvoj rehabilitacije med Ljubljano, kjer je bilo več poudarka na medicinskem razvoju, medtem ko je bil v Mariboru večji poudarek na psihorazvojnem. Kot zanimivost je dodal anekdoto, kako so direktorja z enega burnejših sestankov odpeljali na urgenco. "Vsi so imeli to delo za poslanstvo," je poudaril Uršič, ki tudi temu dejstvu in entuziazmu zaposlenih pripisuje uspeh institucije. Igor NapastNekdanji predstojnik centra Janez Vidmar pa je spomnil na prijateljstva, ki so jih ob tem stkali. "To je bil čas, ko je bilo težko, ker se je v Mariboru sesuvalo gospodarstvo. Na drugi strani pa aktivna politika zaposlovanja, kjer so bile odprte možnosti," je navedel in omenil še program murskosoboške enote, ki spada pod okrilje mariborskega centra.

---

20. 10. 2023	Radio City	Stran/Termin:	12:00:00
Naslov:	Center za poklicno rehabilitacijo Maribor	Naklada:	
Avtor:		Površina/Trajanje:	00:00:21
Rubrika/Oddaja:	NOVICE 12:00	Žanr:	POROČILO
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, ZVONE ČADEŽ		

ANDREJA ATIČ: Center za poklicno rehabilitacijo Maribor, ki deluje znotraj Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča, praznuje 40 let delovanja. Kot je na današnji slovesnosti povedal direktor Inštituta Zvone Čadež to pomeni tudi 40 let razvoja in aktivnosti na področju poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v Sloveniji.

---

20. 10. 2023	Radio Maribor MM1	Stran/Termin:	14:30:00
Naslov:	Center za poklicno rehabilitacijo URI Soča v Mariboru	Naklada:	
Avtor:	Vesna Martinec	Površina/Trajanje:	00:02:02
Rubrika/Oddaja:	DO POPOLDNEVA	Žanr:	DIALOGIZIRANO POROČILO
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS, URI		

//OBVESTILO O PRISPEVKU//

Center za poklicno rehabilitacijo v okviru Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča deluje v Mariboru zaznamuje pa 40 let. Gre za program, ki povezuje tako zdravstvo kot socialo in delodajalce, v njem pa osebe po poškodbi ali bolezni ponovno usposobijo za delo.

Izjave:

MIRA NEMEC (vodja centra),

MARKO SREMEC (zdravnik medicine dela)

Ključne besede: URI Soča

V kolikor želite zapis v celoti oziroma posnetek, nam sporočite!

---

20. 10. 2023	TV Maribor	Stran/Termin:	18:00:00
Naslov:	40 let poklicne in zaposlitvene rehabilitacije	Naklada:	
Avtor:	Franja Pižmoht	Površina/Trajanje:	00:02:20
Rubrika/Oddaja:	TELE M	Žanr:	DIALOGIZIRANO POROČILO
Gesla:	URI SOČA-UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT RS		

//OBVESTILO O PRISPEVKU//

V Mariboru so pred štirimi desetletji postavili temelje poklicne zaposlitvene rehabilitacije v državi. Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča pomagajo pri uspešnem vračanju na delo po bolezni ali poškodbi, iskanju ustreznega delovnega mesta zaradi omejitev in skrbijo za večjo vključenost oseb z invalidnostjo v družbo.

Izjave:

ALEKSANDER STUBIČAR (uporabnik)

ANDREJA KITEK (vodja programa socialne vključenosti)

JANEZ VIDMAR (nekdanji vodja Centra za poklicno rehabilitacijo Maribor)

MIRA NEMEC (vodja Centra za poklicno rehabilitacijo Maribor)

V kolikor želite zapis v celoti oziroma posnetek, nam sporočite!

MESTNA OBČINA MARIBOR
Svet invalidov

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 0121-3/2023-5

Datum: 22.05.2023

Zadeva: Poročilo o Športnih igrah invalidov Maribora 2023

Športne igre invalidov Maribora 2023 so potekale na prizoriščih Športnega parka Tabor Maribor v petek, 19.5.2023. Letos se je športnih iger udeležilo 298 tekmovalcev iz 19 invalidskih organizacij s sedežem v Mariboru, prijavljenih je bilo tudi blizu 200 navijačev in spremljevalcev. Prireditev je povezoval Robert Herga, v slovenski znakovni jezik je tolmačila Marija Koser. Tekmovalci in prostovoljci so prejeli spominske majice.

Uvodoma je navzoče pozdravil direktor Šport d.o.o. g. Ranko Šmigoc in predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor g. Milan Kotnik. Nagovoril nas je tudi župan Mestne občine Maribor Aleksander Saša Arsenovič in tekmovalcem zaželel veliko športne sreče. S plesno točko Marko skače so nas razveselili člani VDC Sožitje Maribor.

Tekmovalci so se pomerili v 8 disciplinah; pikadu, šahu, namiznem tenisu, steznem kegljanju, ruskem kegljanju, malem nogometu, metu na koš in košarki na vozičkih. Tekmovalce so spodbujali in podpirali številni navijači. Namen iger je vključevanje invalidov v družbo, vzpostavljanje socialnih stikov ter ohranjanje psihofizičnih sposobnosti invalidov. Športne igre invalidov so dogodek, ki povezuje veliko število invalidov in dokazuje, da se lahko vsakdo vključi v družbeno dogajanje, ne glede na okoliščine in sposobnosti.

Vsi tekmovalci so se zelo izkazali. Uspelo je tistim, ki so imeli več športne sreče. Najuspešnejšim posameznikom smo podelili 18 kompletov medalj, najboljše ekipe so prejele pokale, člani ekip pa tudi medalje.

Športne igre invalidov 2023 so bile še prav posebej zanimive zaradi raznolikosti in številčnosti udeležencev in so potekale v veselem vzdušju, kljub tekmovalnosti tekmovalcev. Udeležba je bila ponovno odlična, sodelovalo je 20 invalidskih organizacij, tekmovali so predstavniki 19 organizacij. Zelo smo zadovoljni, da se invalidi z veseljem in množično vključujejo v tovrstne aktivnosti.

O športnih igrah invalidov Maribora 2023 so poročali tudi mediji [Net TV](#), [Radio Maribor](#) in Radio City.

Zahvaljujemo se vsem, ki so prireditev podprli in pomagali pri uspešni izvedbi, tako Mestni občini Maribor, vsem koordinatorjem ter ostalim prostovoljcem, članom delovne skupine za šport in članom Sveta invalidov, predstavnikom Šport d.o.o. in ostalim prostovoljcem. Posebej se zahvaljujemo Vodovodu za donirano vodo.

V upanju na dobro sodelovanje vseh sodelujočih tudi na prihodnjih športnih igrah invalidov vas vabimo, da se nam pridružite tudi v letu 2024!

REZULTATI »ŠPORTNE IGRE INVALIDOV MARIBORA 2023«

PIKADO – ženske:

1. ŠOSTER Zofija – Društvo vojnih invalidov Maribor
2. SIMONIČ Jožica – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. MIHELICH Sandra – Ozara d.o.o.

PIKADO – moški:

1. GUTSMANDL Viktor – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. FAIK Šala – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
3. PIŠORN Valentin – Bodočnost Maribor d.o.o.

PIKADO – ekipno ženske:

1. Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. Šent Maribor – 3. ekipa
3. Šent Maribor – 2. ekipa

PIKADO – ekipno moški:

1. Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. Šent Maribor – 1. ekipa
3. Društvo diabetikov Maribor

NAMIZNI TENIS - ženske:

1. FINŽGAR Ester – Društvo diabetikov Maribor

NAMIZNI TENIS – moški:

1. KANCLER Primož – Društvo paraplegikov Podravja
2. SALAMON Anton – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. GAČNIK Milan – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

ŠAH – moški:

1. KAJNIH Danilo – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. JANŽEKOVIČ Anton – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. PERKOVIČ Boris – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

ŠAH – ženske:

1. DULAR Majda – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

STEZNO KEGLJANJE – ženske:

1. TURK Marta – Inkont Maribor
2. GODEC Nataša – Društvo paraplegikov Podravja
3. KODRIČ Erika – Invalidsko društvo ILCO Maribor

STEZNO KEGLJANJE – moški:

1. JERNEJŠEK Miran – Društvo paraplegikov Podravja
2. POLŠE Leon – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. MAROLT Milan – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

RUSKO KEGLJANJE – ženske:

1. ŠIMEK Milena – Inkont Maribor
2. PERŠAK Cvetka – Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor

3. KNEZ Mira – Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor

RUSKO KEGLJANJE – moški:

1. KNEZ Marinko – Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
2. PERŠAK Leon – Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor
3. MUHIČ Danilo – Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor

RUSKO KEGLJANJE – ženske ekipno:

1. Inkont Maribor
2. Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor
3. Društvo paraplegikov Podravja

RUSKO KEGLJANJE – moški ekipno:

1. Ekipa A - Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
2. Ekipa B - Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
3. Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor

MET NA KOŠ - ženske:

1. POTEŽ Sonja – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. PICIGA Ida – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. CURE Jelka – Ozara d.o.o.

MET NA KOŠ – moški:

1. KRNJIČ Marjan – Ozara – dnevni center
2. KOLARIČ Andrej – Ozara – dnevni center
4. KOTNIK Milan – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

KOŠARKA NA VOZIČKU:

1. Ekipa 1 – Društvo paraplegikov Podravja
2. Ekipa 2– Društvo paraplegikov Podravja

MALI NOGOMET:

1. Ozara d.o.o.
2. ŠENT Maribor

Čestitamo!

Pripravila:
Ana Mandl

Milan Kotnik l.r.,
predsednik Sveta invalidov MOM

MESTNA OBČINA MARIBOR
Svet invalidov

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>

Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 6710-2/2023-9

Datum: 28.08.2023

Poročilo o Športno-rekreativnem srečanju invalidov Maribora 2023

Svet invalidov Mestne občine Maribor, DS za šport in rekreacijo, je 25.8.2023 na ŠRC Fontana Maribor organiziral že jubilejno 10. Športno-rekreativno srečanje invalidov Maribora. Sodelovalo je 123 članov iz 8 mariborskih invalidskih organizacij, prireditve se je udeležilo tudi 9 gostov.

Uvodoma je navzoče pozdravil predstavnik DS za šport Tone Knez. Nato sta prisotne nagovorila predsednik Sveta invalidov MOM Milan Kotnik in podžupan MOM Samo Peter Medved. Oba sta vsem zaželela obilo zabave in športne sreče, podžupan pa je predstavil še aktivnosti MOM na področju športa in rekreacije, prosil pa je Svet invalidov še za podporo pri dogovorih občine z vlado RS glede sofinanciranja vgradnje dvigal v večstanovanjske stavbe.

Namen srečanja je bilo športno in zabavno druženje invalidov, medsebojno spoznavanje in krepitev medsebojnega sodelovanja.

Člani invalidskih društev iz Maribora so se pomerili v pikadu, igri z metlo, taroku in balinanju. Na voljo je bilo tudi igrišče za tenis in badminton. Navzoči so glasno spodbujali svoje športnike. Najuspešnejši so prejeli praktične nagrade, ki so jih prispevali naši donatorji. Člani društev so z veseljem sodelovali v programu, se družili in se zabavali ob spremljajočih dejavnostih. Priredili smo tudi tombolo in srečelov z bogatimi nagradami. Iskrena hvala vsem donatorjem, ki ste se odzvali naši prošnji.

Diafit je izvajal brezplačno merjenje sladkorja v krvi, predstavila se nam je tudi Soča oprema, ki ima sedež v Mariboru na Dvorakovi.

Ob jubilejnem srečanju smo vse udeležence namesto s koščkom torte pogostili s krofi.

Prireditvev je spremljal glasbenik Oto Vrhovnik, ki je navdušil udeležence s svojim glasbenim izvajanjem in zabavnim nastopom ter igranjem na saksofon. Iskrena hvala obema s soprogo.

O srečanju so poročali tudi mediji.

Zahvaljujemo se vsem sodelujočim za sodelovanje, še posebej organizacijskemu odboru. Iskrena hvala tudi županu Aleksandru Saši Arsenoviču, Uradu za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno, socialno varstvo in Mestni občini Maribor za podporo pri izvedbi prireditve. Hvala tudi vsem sodelujočim članom invalidskih društev za dobro sodelovanje in udeležbo v skupnih aktivnostih, še posebej vodjem posameznih panog za vso pomoč.

Zahvaljujemo se vsem udeležencem za sodelovanje in vas vabimo, da se nam pridružite tudi naslednje leto na 11. Športno-rekreativnem srečanju invalidov.

Pripravila:
Ana Mandl, l.r.

Milan Kotnik, l.r.
predsednik Sveta invalidov MOM

REZULTATI »ŠPORTNO-REKREATIVNO SREČANJE INVALIDOV MARIBORA 2023«

PIKADO – ženske:

1. CVETKO Justina – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. SIMONIČ Jožica – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. VUK Marta – Društvo vojnih invalidov Maribor

PIKADO – moški:

1. BRATKOVIČ Marjan – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
2. BEGANOVIČ Rašid – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
3. MAJHENIČ Vili – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

BALINANJE:

1. Društvo vojnih invalidov Maribor
2. Invalidsko društvo ILCO Maribor
3. Društvo ledvičnih bolnikov »Lilija« Maribor

IGRA Z METLO - moški:

1. MEŠANOVIČ Sead – Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
2. SALAMON Tone - Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. KNEZ Anton – Društvo vojnih invalidov Maribor

IGRA Z METLO - ženske:

1. AČKO Irena – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
2. ŠERUGA Ana – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor
3. CVETKO Justina – Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor

TAROK:

1. HERMAN Branko – Društvo vojnih invalidov Maribor
2. FRAS Dušan
3. JAVORNIK Branimir – Društvo vojnih invalidov Maribor

Čestitamo!